קלע

PROCA NA MINISTRY, Y NA WSZYSTKIE HERETYKI, Z PIĄĆIĄ DAWIDOWYCH KÁMIENI W TOBOLE.

1650

Z ktorey/ ták stáry iáko y młody człowiek/ Kálwiná/ Lutrá/ Trydeite/ Pikárdá/ Aryaná/ ꝛc. prędko pożyie.

Przez Xiędzá Marćiná przedtym Plebaná Kłeckiego, teraz Proboscżá w Mieyskicy Gorce, nowo vrobiona.

Do tego/ przydány iest niezgody / y inszych Heretyckich dźiełow APPENDIX: ktory/ z podźiwieniem y chętliwie/ káżdy czytáć będźie.

DO MINISTROW MALACH: 2.

ואתם סרתם מן הדרך הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית הלוי אמר יהוה צבאות׃

W KRAK. V Wdowy Ják: Sibeneychera/ R.P. 1607.

MARTINVS KLECENSIS,

Per Anagramma triplex.

TV NI MALIS CRESCENS.
EN, SECTIS NIL SACRVM.
NAM LIS SIC CENSETVR.

Ad eundem Hæreſes oppugnantem.

FOeta Deo, deuota aſtris Mens, plena receſſu,
Quo rerum euentus dextrè aperire ſoles:
Sacra malo Genio Carniq; ſacrata libello,
Dum taxas, Patriam vis ſapuiſſe tuam.
Nil Sacrvm, En, Sectis. Iactēt ſua Sacra popello; at
Neſcire hanc monſtras Sacra Deumq; luem.
Ni Crescens liber ergò Malis, Tvq; ipſe vocādus,
Et libro Iudex, & tibi iniquus ero.
Sed nec iniquus ego, nec tu damnâre: Camœnis
Nam Sic Censetvr Lis bona facta bonis.

Andreas Lœchius Scotus F.

PROLOG.

O Boże niezmierżony, Boże ná wysokim
Niebie śiedząc, w mocy swey, w rozumie szerokim,
Ty widźisz krzywdę swoię, widźisz y wybránych
Despekty niezliczone, niewypowiedźiánych,
Kácerzow, y Polakow Ministrow wszetecznych,
Bluźniąc y Mátkę twoię, słowy vst bezecznych,
Bez wstydu, zápomniawszy dusze swey száleią,
Prawdy znáć iawnie niechcą, kłamstwo piorem leią,
Nie widźi niestátecznych, warg ieden klamliwych, — P. Mikołáiewski.
Swiętymi sobie ćiska, gdy chce, á prawdźiwych
Słow niedotrzymał w mowie, disputuiąc w Wilnie
Pismo święte fałszuiąc, czytay kto chce pilnie.
Drugi pokasał stany, Monárchy y Krole, — Glicner.
Biskupy, Zakonniki, wszytkie słowy kole
Vszczypliwemi: á sam w pełnym grzechow dole
Leży, nie pomniąc w ktorey ćwiczenie brał szkole.
Trzeći vrodźiwszy sie w Polskiey cney kráinie, — Iacob: Wolphagius.
W Niemieckie skáły poszedł, z Kálwinámi słynie,
Przesławą, biiąc ná Rzym, ná Doktory święte,
Ná Synodźiech cnych oycow do kośćiołá wźięte.
Ci to od niepobożnych ludźi wźiawszy powod,
Szkáluią kośćioł Rzymski, czyniąc z nimi dowod — Kálwiná y Bezy.
Fałszywy, zdobiąc roskosz, á swa zła niewiárę,
Złey lubieżnośći broniąc, chełpiąc sie nád miárę:

Deut: 10.
Exo: 28. d
Num: 3.
Iosue 18.
Psal: 88.
Luc: 4.
Esa: 61.
Exo: 5. 8. 9.

Dla tego, nie dla prawdy, ſobie obrzydźili
Poświęcenie kápłáńſkie, w ktorym więc chodźili
Aaron z Lewitámi, máiąc ręce obie
Poświęcone oleiem, ku Páńſkiey ozdobie.
Tym oleiem Chryſtuſá było námázano,
Ktory piſmá nie czytał, áż mu roſkazano.
Zgánili ołtarz święty, ná ktorym ofiáry
Bogu ſtáry y nowy zakon kładł bez miáry.
A miáſto tego vczą, áby to dawáli
Ludźie ich dźieciom, żonom, z kądby vżywáli.
Lecz ná tym mało, przeto kośćioły złupili,
Srebro, złoto, kielichy, ktore pokupili
Przodkowie náſzy mili, to wſzytko ná páſy,
Miniſtrowie żonom ſwym dáli temi czáſy.
Jáki Pan, táki kram, poſpolićie bywa,
Wſzák nietáyna káżdemu w iákim Kálwin pływa.
Odmęćie, że złym Beza, ná tych roſkazánie,
Kośćiołow y Klaſztorow, śliczne budowánie,

O tym Surius.
Y w tey Procy.

Sklepy mocne y ſkrzynie, ołtarze łamano:
Sákráment rozrzućiwſzy nogámi deptano.
Tám ćiáłá, kośći, z grobow świętych wyrzucono,
Ktore ſpołz obrázámi po rynkách palono.
Ktoż o tákim tyráńſtwie ſłychał? kędy kto wie?
Tá PROCA doſtátecznie, y APPENDIX powie.
Vyrzyćie tu rozliczne nieſłycháne męki,
Y śmierć ſrogą á ſtraſzną od Kálwińſkiey ręki,

In Theatro crudelitatum.

Ktorą pomordowano zacne Kátholiki,
Biſkupy y Káplany, y też Zakonniki:
Jezuity, ktorych w świát dla wiáry poſłano,
Z tych iedne mordowano, drugie poimano:
Nos, ięzyk oberznawſzy, oczy wyłupiono,
Z ruſznic do nich ſtrzelano, drugie pośieczono
Przy ołtarzách mieczámi, á drugie po wodźie
Związawſzy precz puſzczano, drudzy w wielkim głodźie

Pomárli

Pomárli, z drugich trzewá ná pal wyſukano,
Owies w czczy brzuch ſypáli, drugie przebiiano
W puł oſczepem, á drugie w ogień kłádli żywo,
Táka praca Kálwińſka, tákie ich ieſt żniwo.
Ták też y tu chcą robić, pewni tego bądźćie,
Zá Confederácią, iedno ią oſadźćie:
W tey, iákie punktá wiećie? Aby wolno wierzyć
Káżdemu iáko kto chce, zbor, ſkołę wymierzyć.
Więc by nie penowano nikogo o wiárę,
Táka rzecza byłoby Miniſtrow nád miárę.
Nápiſáli też áby Plebáńſkie dochody
Zoſtáły przy Miniſtrách, y też inſze ſkody.
Strzeż Chryſte, by ſie ná to mieli z Krolem zgádząć,
Przyſzłoby nam nákoniec y kośćiołow ſtrádáć.
Przypátrzże ſie Polaku, tym ſpráwom, cnotliwy,
Co Kálwin z Bezą czynił, co Luther pſotliwy,
Strzeż korony Krolewſkiey, áby ſie niechwiáłá,
A Confederáciey, by nie pozwaláłá.
Wielki ſęk przećiw Bogu, Krolá nákierowáć
W przećiwnych rzeczách ná złe, trzebá ſie wárowáć.
Wſzák pomnicie Henryká, iáko go Bog ſkarał,
Snadź o to, że Miniſtrom przyśięgi nie zbárał.
Káże nam Páweł święty Cyrográphy pſowáć,
Quod erat contrarium nobis precz káſowáć,
Et delebitur fœdus pactum veſtrum wieććie,
Czyńćie rádę iák chcećie, y práktyki nieććie.
Zbrániayćieſz Kátholicy, pomniąc ná ſtáteczność
Przodkow pámięći świętey, á niechay wſzeteczność
Heretycka nie kwitnie, tych z páſkwiluſzámi
Słucháć wiecey nie będziem ſwoimi vſzámi,
Owo Procę, broń nowa, wam z tobołą kłádę,
A iáko kámień włożyć, naydźiećie porádę
W Przemowie do káżdego, tám vyrzyćie probę,
Ktora Miniſtrom gębę záwrzeſz iáko w klobę.

Confederácia iákie punktá ma w ſobie.
1.
2.
3.
Col, 2.
Eſa: 28.

Aczći oni w kátowſką klobę pokłádáli
Kápłany, Kátholiki, przy ktorych ſie dźiáły
Cudá iáwne, á zwłaſzczá pływáiąc po wodźie,
Náwierzchu powiązány bieżał choć bez łodźie.
To tu będźie ma winá, łáćińſkim ięzykiem
Iżem więcey nárabiał, Miniſter wężykiem
Nie będźie, bom to czynił dla prawdy krotkośći,
Vzna mądry, y powie to inſzym w proſtośći.

DECLARACIA,

Dla czego ſie tu piſmá, álbo dowodow z Doktorow S. nie vzywáło, tylko piſmá ſczerego z Bibliey, ták ſtárego, iáko nowego Zakonu.

NIedáy tego Boże / áby ſie tym Doktorom ś. ignominia czynić miáłá / iż ſie tu piſmá ich nie vżywáło / ácz wiem że chwały wybránych Páńſkich nikt potłumić nie może / ktora śiebie y innych Páweł S. pieczetuie / mowiąc: Gloria noſtra eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ: ále iż miniſtrowie w tey mierze / ſą ták ięzyká

Cor: 2.

iezyka beſpiecznego/ y ſercá nádetego/ że cżći wybránym Páń-
ſkim záwſze vwlocża/ boiáźni Bożey przed oczymá nie máiac/
im ſie to k woli czyni/ przeto ná nich ſie tá ignominia zoſtoi.
Argumentuia bowiem w káżdych ſcriptách iáwnie/ y ták
ſie deklaruia záwſze/ że my práwi trádycyi Doktorow áni ich
żadnych komentow nie przyimuiemy/ bo ludźie byli/ przeto iá-
ko ludźie mogli ſie omylić: y to ſerce nádete/ á lekkie wybrá-
nych Páńſkich vważenie/ ná wieczna ſwa zelżywość Pan Mi-
koláiewſki w diſputáciey ſwoiey Wileńſkiey wydrukowáć ká-
zał/ mowiac: My ná ſámym piśmie ſczyrym vlegamy/ á Do- fol: 4.
ktorow pro ſecundariis teſtibus vżywamy/ gdźie nam po rece/ &c.
gdźie nie po rece tám ich odrzucamy: to práwie czyſta con-
ſtáncia: A náwet nie tylko piſmem/ ále y vſty ták ſie deklaru-
ia/ com iaż vſt miniſtrowych ſłyſzał mowiac: że my práwi te-
czekamy/ abyſmy piſmem ſczerym byli przekonáni. Otoż áby wy-
mowki żadney nie mieli/ iáko ſie ſámi oſadźili/ imem k woli pi-
ſmem ſczerym nárabiał; Doktorowem ś. ná ten czás zániechał/
gdyż powiádáia że ludźie byli/ mogli ſie omylić; acżći iuż y pi-
ſmo ſtárego teſtámentu odrzucáia/ powiádáiac że to Zydo-
wſkie ſpráwy były/ nowego ſie Teſtámentu trzymáć mamy:
to nie poydźie/ bo ſam Pan Chryſtus bedac Teſtámentem
nowym/ z ſtárego Teſtámentu vczył/ tákże y Apoſtołowie/
kto to widźiec chce/ na końcu tey kśiażſki niech czyta ſobie.

Co ſie tycże że Doktorowie ludźie byli/ ále duchá S. byli
nápełnieni/ iákoż ſie mogli omylić? proſzę co o miniſtrách ro-
zumieć/ gdyż oni heretycy nie ludźie/ nie ſa też Doktorowie
ále odſczepieńcy/ bo cudow żadnych nie pokazáli/ iáko Do-
ktorowie świeci. Otoż iż Doktorowie ś. ludźie byli/ iáko ſá-
mi miniſtrowie oſadźili/ á ci ludźie Duchá S. byli pełni/ tedy
iednemu Doktorowi ſłuſzniey wierzyć/ niż wſzyſtkim mini-
ſtrom co ich może bydź.

Druga bezecna chelpliwość/ powiádáia że piſmo káżdy
czytáć może nie vczac ſie comentow Doktorow S. Ná to

Báſilius

Basilius Doktor Grecki/ In Epist. 75. powiada / tákże Hieronim ś. do Paulina pisząc / etc. Że o sprawách oraczowych nie może ten dáć rozsądku/ kto oraczem nie iest / tákże o káżdym rzemieśle rozumieć / ták też w piśmie / nie káżdy może rzeczy powiedziánych rostrząsnąć / iedno kto ma rozeznánia duchá.
1. Cor: 12. Páweł S. będąc naczyniem duchá ś. á przecie się v Piotrá ś.
Gal: 2. vczył; potym drugi raz w 14. lat do Jeruzalem dla náuki chodził/ á w Aktách świádectwo dawa / że Páweł S. vczył się v
Act. nog Gámalielowych Zakonu. Nie dármo 7. pieczęći zápie-
Apoc: 5. czętowáne są kśięgi / ktorych nikt otworzyć nie może / tylko
Apoc: 3. ten ktory ma klucz Dawidow. Gdy Ewnuchus Esáiaszá czytał/ pytano go/ á rozumiesz co czytasz? odpowiedźiał/ Jáko mam rozumieć/ ieśli mie kto nie náuczy. Jáko Grámátyki/ Muzyki/ Retoryki/ Astronomiey/ Medicyny/ etc. bez Mistrzá się náuczyć nie może/ ták też ministrze/ bez Doktorow ś. pismá rozumieć nie możesz; ieśli mi nie wierzysz/ słuchay Hieron: ś. ad Paul: In scripturis sacris sine præuio & monstrante viam non poteris ingredi. O niescześliwe vszy / ktore wolą wszetecznice psotliwey Krolowey Angielskiey słucháć / niż Doktorow S. Przeklęte vszy ktore kátá Stánisłáwá w Wilnie słucháły/ zá Krolá Stephaná/ ktory wyrzekszy się kátostwá/ był potym ministrem. O Kálwinie/ o Lutrze/ y o inszych co byli zacz/ czytáiąc w Procy/ vyrzyćie.

Ná ſławny Herb
NAŁĘCZ.

SLawá dobra/ Corká ieſt/ y ziemſka Bogini/
Lecz tym nie rowno płáći/ kto iey co záwini.
Gdy Synowie Tytaná o Páńſtwo walczyli/
Ná ktore ſie Bogowie ze złośći rzućili/
Ziemiá wnet krzywdę widząc/ ſławę vrodźiłá/
Aby nád złośliwymi/ krzywdy ſie pomśćiłá.

Fama Dea terræ filia dicitur.

Tá ludźiom w cnoćie żyiac/ tá wdźięcznymi głosy/
Spiewáć káże wynośac pod śliczne niebiosy/
Człowiek v niey Rycerski/ człowiek ręki męzney/
Ważnieyszy/ niźli Bogacz skárbámi potężny.
Niż Artaxerxes/ ktory ná głowie Tyáre/
Swiecacych perel nośił/ sam w złoćie nád miáre.
Kto przez miecz sławy dostał/ Herbu/ tych wystáwiáć
Oná każe/ y dźielność ich świátu obiáwiáć.
Iáko Neptuna/ ktory o trzech zebách broni
Dostał/ ták Mars srogi wźiął oscżep świetny po niey.
Ták tez buláwá dána y Herkulesowi/
Piorun z niebá biiacy Bogu Iowiszowi.
Arfe złota krol Dawid miał w polu czerwonym/
Iozue trzy pápugi w wieńcu vzłoconym.
Alexánder on wielki/ krolá w pole modre
Męstwem dostał ze złota/ zá cnoty swe dobre.

Plura in Cathalogo gloriæ mūdi.

Tákże y Dom Czarnkowskich/ w męstwie doświádczony/
Dostał zá Herb Náłeczy sławney ná wśe strony/
Nie skryte pismá w kśięgách/ o Krzyżáckiey woynie/
O pogromách Tátárskich gdy Czárnkowscy stroynie
Roty swe wystáwiwszy/ ták Ordy biiáli/
Ze śie y w Oczakowie ledwie ostawáli.
Slwnaa dźielność ich záwsze z swoimi przodkámi/
Po dźiś dźień rdzáwa zbroie miedzy págorkámi
W polu/ w roli naydúia/ strzemie z ostrogámi/
Gdźie pyszne Niemce tárli końskimi nogámi.
Idźże thorem przodkow swych/ potomku ninieyszy/
Daćpan Bog wrychle sławy dostapić nie mnieyszey.

Iáśnie Wielmoznemu Pánu,

I. M. P. ANDRZEIOWI Z CZARNKOWA CZARNKOWSKIEMV, WOIEWODZIE KALIſkiemu, Inowłocłáwſkie^o Stárośćie, &c. &c. Pánu mnie M.

Xiądz Márćin Proboſcz w Mieyſkiey Gorce/ Láſki y błogosłáwieńſtwá S. życzy od P. Bogá.

MAdrzy ludźie W. á M. P. náuke dobra y zła tym ſpoſobem diuidują / in Theoſophiam & Antropoſophiam: zła záśie in Kakoſophiam & Kacodemoniã; Theoſophiæ tá ieſt proprietas, ábo to ma w ſobie: Noticiam verbi Dei, & vitæ iuxta verbũ Dei inſtitutionem; Antropoſophia záś ieſt/ Scientia rerum naturalium, prudentia rerum humanarum: Kakoſophia, contemptus verbi Dei, & viuere ex diaboli voluntate &c. Kakodemonia, ſcientia veneficiorum in natura, & illis vti, prudentia in om

Theoſophia, Antropoſophia, Kakoſophia, Cacodemonia.

nibus malis artibus, ad perniciem humani generis, & illis vti in contumeliam Dei, ac ad damnum & perniciem hominum.

Tey náuki właśnie W. á M. P. Kakosophiæ, zwłasczá/ rozmiłowáli sie in perniciem ac ad damnum humani generis Heretycy/ á zwłasczá tych czásow/ Kálwinowie/ Luterani/ y inszych sekt Ministrowie: iuż sie ono proroctwo własne Mátheuszá S. pełni/ktore mowił: Et multi pseudoprophetæ surgent, & seducent multos: o czym też prorokował y Piotr S. Fuerunt vero & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces, qui introducēt sectas perditionis; toż właśnie y Páweł S. mowi.

Mat. 24. 2. Pet. 2. 2. Tim. 4.

Kiedyż wiecey W. á M. P. iáko teraz szerzą sie te sekty perditionis? teraz iáko száráńcza iádem nápoiona sie rozeszły/ sczypiąc/ łżąc á kąsáiąc Kościoł powszechny/ y zwierzchność iego/ w scriptách á w pásqwiluśách swoich iádowitych/ á zwłasczá Summum Pontificem; nie wybiega sie y sam Krol/ nie mogą mieć Biskupi pokoiu/ Zakonnicy/ y inni ludzie pobożni: á to nácięższa/ że od osob lichych wielkim stanom sie to dzieie: dziwna rzecz/ że ći ktorym to przynależy/ baczyć tego niechcą/ Jáko osobę Krolá J. M. Glicżner w scriptách swoich ták bespiecżnie sczypie/ ktory tám nikomu/

Glicner Sūmum Pont. Krolá ꝛc. sczypie.

áni Senatorom / áni Rzeczypospol: nie przepuśći/co z iádowitey Appellaciey iego ſie pokaże: ták włáśnie káżdy z nich: Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentes venenum aſpidum ſub labiis eorum: ták oni vmieią/ á pochwili nas iáko w Angliey w Nortmát we Fránciey Miniſtrowie Kálwinowi mordowáć będą: Venite igitur, deſcendamus & confundamus ibi linguam eorũ: á co naprzecey/boć czekáć niechcą/ ážby piſmem byli przekonáni: mowćie im wſzyſcy Duchowni/że ty Heretyku: Arguis verbis eum, qui non eſt æqualis tibi, & loqueris quod tibi non expedit; docuit iniquitas os tuum, & imitaris linguam blaſphemantium, Quid te eleuat cor tuum, & quaſi magna cogitans attonitos habes oculos? powiedziawſzy to/Wiec też poſtępuyćie świeccy z nimi/ iáko Bog przez Ezechielá Prorokâ kaže: Pſeudoprophetæ populum ſeducentes taxãtur; tákći we Włoſzech czynią/we Fráncyey/ w Hiſzpániey/ á też powśćiagáią ięzyká.

Psal. 139.

Gen: 11.

Iob 15.

Ezech: 13.

Z tákowym ſczypiącym ięzykiem/ tych czáſow powſtał nieiáki Polák Iacobus: Wolphagius, ktory z Bázyliey Brátrzykom ſwoim Theſes de Eccleſia do Polſki rozeſłał / w ktorych nędzny Sophiſtá ſwoie ſophiſmá dwiemá wokábułámi/ iednym słowem Greckim/iednym Zydowſkim vdáć chce/ náp iſawſzy greckie słowo εκκλεσια toć tám dziwnie

Iac: Wolphagius.

ſwoy Coment poleruie/ á właśnie iáko dźiatkom
Latine práwi Cœtus, &c. Sa też przy Hebræis
duo nomina עדה & קהל edach, & kachal, dáley ſie
żydowiżna báwić niechćiał: lecz byſmy ſie Rábi-
now rádzili/ Dawidá Kimchy/ Abráámá Kabne-
uao/ Aben Ezra/ etc. pokazálibyſmy/ że tá Sophi-
ſtica diſputatio, plus oſtētationis & malitiæ, quā v-
tilitatis habet. niech ſie iedno w tym ſcripćie iego
przypátrzy kto chce/ obaczy tám iákie calumnie
in Summum Pontificem y ná Doktory S. roſpo-
ſtárł/ ſtad tám káżdy vzna/ quo zelo Theſes te
nápiſał: pytam/ gdzie zawiść á złość/ co tám zá
vżytek? to ták káżdy z nich/ złośćia á zawiśćia/ o-
ſtentácia záwſze fárbuie ſcriptá ſwoie/ y ten nędz-
niczek nie obaczył ſie/ iż Tetendit aduerſus Deum
Iob xv. manum ſuam, gdyż ſie ná zwierzchność Kośćiołá
nie powśćiągliwym iezykiem tárgnął/ & contra
omnipotentem roboratus eſt. Lecz nas to ćieſzy
że w ſtátach Niemieckich/ obyczáiem wilczym/ á
cośći cognomen ná wilká znácznie poſzło/ Wolph
(wilk ſie właśnie z Niemieckiego wykłáda/ á ka-
iaca to beſtyia) agius αγυρται interpretuie ſie má-
cácze/ kuglarze/ ſadźćie ktorzy Greke czytaćie.
Drudzy zás przy Litewſkich leśiech/ w Prusiech/
w Mázoſzu/ ládá gdzie ſie tułáiac Miniſtrowie/
z dáleká ná Rzym wołáia/ á dla beſpieczności le-

pſzey/

pƺey/ Przełożone ſobie/ Pány / wędą chytrego ięzyká iednáią/ áby też nie to/ trudnoby o mieyſce było/ ták też o tym prorokowano: In malitia ſua lætificauerunt Regem, & in mendaciis ſuis principes. bá nie tákćiby drogi Apoſtolſkiey náśládowáć/ á powiádáią/ że ták iáko Apoſtołowie vczyli czynią y żyią/ wiemy iáko vczyli Apoſtołowie: y żyli nie w ſkáłách / iáko wilcy / nie przy leśiech z niedźwiedźmi Litewſkimi/ nie przy dworzech páńſkich ſobie śiedząc/ ále dla Ewángeliey Chryſtá Páná/ miedzy Pogány iáwnie bieżeli/ náukę ſwą krwią á gárdłem pieczętowáli/ tákby też teraz Miniſtrowie czynić mieli / ieśli ſie ſługámi Chryſtá Páná mienią być prawdziwymi: wiec gdzie/ ábo do Rzymu bieżeć / y tám Sumo Pontifici tę ſwą prawdę mowić/ nie ná ſtronie/ bo to nie przynależy dobremu/ vmie to y pies / wlawƺy zá płot ſczekáć śmiele. Oſeæ 7.

Dáleko ſie W. á M. P. od náuki Apoſtolſkiey Miniſtrowie odſtrzelili/ Apoſtołowie máiętność opuścili/ żony/ iáko piſmo mowi: reliquerunt omnia, vboſtwo dobrowolne miłowáli/ co wyżebráli/ to iedli y pili/ á Miniſtrowie Kościoły ſtárożytne ſpuſtoƺyli/ naczynia Kościelne/ krzyże/ kielichy/ monſtráncie/ ꝛc. ná páſy żonom obrocili/ Plebánie/ dochody Kápłáńſkie y kościelne/ práwá nie máiąc gwałtem odięli: á ták Apoſtołowie

czynili

czynili: ták też wiáry vczac / máietność cudza / práwá nie máiac / pośiadáli: áby ná tym przestáli / ále gwałtem dobrá Kośćielne pośiadszy / iezyk
Ier: 9. wszeteczny ná Rzym / ná mátkę swa / ktora ie żywi / rospuśćili: Extēderūt linguā suā quasi arcū mēdacii & non veritatis. Sczypia zwierzchność Kośćiołá / Królá / á pospolitego człowieká / pod pokrywká zdrádliwego nabożeństwá swego vwodzac / iáko tenże Prorok powiedział: Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta est, in ore suo pacem cū amico suo loquitur, & occulte cōponit insidias. To ták z Heretykow / W. á M. p. káżdy / zwłasczá dźiśieyszych ostētácia tylko swa zdobi / á iádem ná
Psal: 56. nas ostrza zeby / iáko Prorok powiedział: Dentes eorū arma & sagittę, & lingua eorū gladius acutus.
Philip: Mel. Zániecham teraz Philipá Melánthoná z iego Kroniká / potwarzy á fałszu wiecey niż prawdy
Luter. pełna / tákże inszych scriptow ieo. Lutrá Ewāgelisty piateo z kśiażka wszeteczna Contra Patrū, &c. zániecham teraz y innych / ále Neotheorikow / (od ktorych vsczypki iádowite w scriptách ich niesłusznie odniosłem) nie przepomnię / á zwłasczá Glikneră / P. Symoná Superint: Jákubá Wolphā:
P. Mikołáiewski. P. Mikołáiewskiego / ktory dźiwnie z dispután ciey swoiey Wileńskiey triumphuie / ślepymi nas czyniac / iákobyśmy o tym nie wiedźieli / że tey dispu-

táciey ze wstydem vżywa y vżyie/o czym niżey bę
dzie/y iákobyśmy też o zacności te° człowieká/kto⸗
ry z nim dysputował/nie wiedzieli: tē tákże swym
bespiecznym iezykiē/ná auditorá zmowiwszy/ tár
gnął sie ná zwierzchność Kośćiołá rytmē iádowi⸗
tym/(opuszczáiąc przedtym y potym)tymi słowy:
Tákze y ty Rzymie, z swą głową, boy sie Bo- Rytmy iádowite P. Mikołáiewsk.
gá, byś nie został w dymie: Quæritur, w tákim
by go rádzi widzieli dymie/ pátrzćie / iáko vespa
obstrepit cicadæ, to ieśli mądremu przynależy /
niech y on sam sądzi/ snadź onego nie czytał :
Si quis autem putat se religiosum esse, non refre- Iaco: 1.
nans linguam suam, sed seducens cor suum, huius
vana est religio. To mowi/coby rad z zawiśći á
ze złośći widział: ieżeliby rzekł/żem o tym nie wie
dział/ ále tego widział/do ktorego sie z swą kśią⸗
żką przywiązał/ strzedzże tego było á pomnieć/że
Stultitia gaudium est stulto. y temu śmiele powie⸗
dzieć może : Arguis eum qui non est æqualis tibi. Pro: 15.
ále to pewna: Condemnabit te os tuū,& non ego. Iob 15.
Nunquid consiliū Dei vidisti,& inferior te erit eius
sapientia ? Insze errores z tey Ediciey P. Mi⸗
kołáiewskiego/álbo absurdá/y innych/ znácznie tu
będą rostrząśnione/ ktorych sie ná mieyscách nie⸗
ktorych(mam pewną / od osob znácznych/ wiá⸗
domość)wstydał/y ták sie tám obmawiał/(iedno

ſobie niech wſpomni) żem ia práwi nie ták był nápiſał/ ále wáßy to odmienili/ y ináczey drukowáć kazáli. A iam ták ná tey diſputáciey/ Ediciey P. Mikołáiew: czytał: że Od ſámego Autorá cále y ſczerze wydána. á náoſtátku Torunii Boruſſorum, apud Andream Cotenium drukowano. Gdzieżby to tám/ czego oni ſtrzegli/ w Drukárni Toruńſkiey wáriowáć miano?

Ten iezyk vſczypliwy/ á wargi heretyckie/ iádem ſutrowáne widząc ia W. á M. P. vczyniłē PROCę ná nie/ ktora ná káżdym mieyſcu/ y záwße potrzebna bedzie: do ktorey zebrałem quinq; limpidiſſimos lapides de torrente: to ieſt/ z źrzodłá piſmá ś. ná ktorym (P. Mikołáiewſki w Ediciey ſwoiey wyznał) oni vlegáia/ ále przećie słowá nie dotrzymał/ wnet gdy piſmá nie ſtawáło/ Doktorámi SS. állegował: teto PROCę/ iáko kámieniem nákłádáć/ o tym do Czytelniká bedzie.

Máiac te Armate nowo vrobiona/ ktora ſtárożytney wiáry y Kośćiołá bronić bedzie/ zdáło mi ſie one ſłußnie Wáßey P. W. dla pewnych przyczyn/ pod obrone oddáć: Pierwßa/ że Wáßá P. W. ieſteś oney zacney y dawney nád inße w Polſcze Domu Czárnkowſkiego Fámiliey/ w wierze nienáruβoney potomkiem: ktora Fámilia/ przez wßyſtke práwie Krzyżácka woyne/ meżna

reka

rętá ozdobiona: ktora woyná/ ieſzcze przed Rokiem 1106. ſie záczęłá.

Krzyżácka woyná ieſzcze przed Rokiem 1106.

2. Táż Fámilia wiára Kátolicka/ ieſzcze przed tymi láty/ od ſámego Bogá práwie obdárzona: iákoż y o tym Kronikarze piſzą / że zá Boleſłáwá Krzywouſtego Roku P. 1106. gdy w Pomorſtwie Miaſt dobywano / ná ten czás ſie Miáſtá niektore były poddáły/ Kolberg/ Kámień/ Wielon/ ꝛc. ále Czárnkow ſie mężnie bronił/ y niemogł go Boleſław dobyć/ áż cztery wieże vczynił/ z ktorych Boleſław ná miáſto ſtrzelał/ ták długo/ áż ſie poddáć muśieli. Tám ná ten czás widząc Boleſław meztwo y dzielność Gniewomirá/ ktore⁰ był Czárnkow/ y to że ſie ná wiárę Chryſtuſá Páná okrzćić dał/ przywroćił mu Czárnkow/ á zá Herb dał mu Nałęcz/ chuſtę/ ktorą głowę krwáwą w potrzebie wiązał/ tąż chuſtą krzeſt ś. ná czele ſwym záwiązał: to iáko ſie działo/ iuż temu w tym Roku 1606. pięć ſet lat.

Boleſław miaſt dobywa w Pomorſtwie.

Czárnkow ſie mężnie bronił.

Gniewomirowi Nałęcz dano.

Náyduie ſie tey Fámiliey Czárnkowſkich zacność ieſzcze przed tym Gniewomirem/ náyduie ſie też/ gdy ſie de Glopa Duces piſáli/ czego ſą priuilegia świádectwem iáwnym. Lecz ktoby chćiał Domu Czárnkowſkiego Fámilią zacną lepiey wiedzieć/ niech Kroniki czyta / naydzie Czárnkowſkich v Kromerá/ naydzie w Kronice Litewſkiey/ naydzie w Niemieckiey/ á wſzędzie zgodnie Czárn

Poráženie Krzyżakow — kowſkich ná wielu mieyſcách w ſpráwách zacnych y rycerſkich wſpomináią: naydzie Roku P. 1430. Witult. — po oney wielkiey Krzyżáckiey porażce/ kiedy Witułt chćiał potáiemnie ná páńſtwo Litewſkie być koronowány/ ktoremu miał Ceſarz korone przyſłáć/ czego Krol Ludwik ſie dowiedziawſzy/ zlecił to był Janowi Czárnkowſkiemu Podkomorzemu Poznáńſkiemu/ áby te Poſły z korona poimał/ Czárnkowſki Pośły Ceſárſkie poimał. — y poimał był Poſły pierwſze/ ktorzy przed korona iecháli/ Doktorá Báptiſte/ Cigále Genewczyká/ Zygmuntá Grotá/ y liſty od nich odebrał/ y Krolowi poſłał: czego drudzy Poſłowie ktorzy korone nieśli poſtrzegſzy/ názad vćiekli.

Czárnkowſki pod Choynicą. — Wſpomináią też Kroniki ruſzenie iedno Wielkiey Polſki pod Choynice náprzećiw Niemcow/ Roku P. 1454. tám w tey potrzebie Jan Czárn: Káſztel: Gnieznień: mężna á obronna reka zdrowo vſzedł.

Káżimierz. — Wſpomináią tákże zá Káżimierzá ruſzenie trzećie do Prus Roku 1457. w tey potrzebie Jan Czárnkowſki ná Málbork żołnierzom od Krolá pieniadze nośił.

Jednánie. — Potym Roku 1464 zá Káżimierzá Jágiełowicá kiedy Lubczánie chćieli nas z Miſtrzem Pruſkim poiednáć/ á tá vgodá w Toruniu być miáłá/ ná Czárnk: Káſztel: Gniez. — ktora vgode miedzy inſzymi Pány/ poſłał był Krol Mikołáiá Czárnkowſkiego Káſztel: Gnieznień.

Potym

Potym Roku 1506 zá pánowánia Królá Alexándrá/ tám sie doczyta kto chce/ iáko był Czárnkowski Woiewodzic Poznáński Tátárskie woysko tylko trzemásty pogromił/ náiechawszy ich/ kazał w bebny bić/ w traby trabić/ okrzyk wielki kazał vczynić. Tátárzy słysząc táki trzask/ wrzask/ bebny y traby/ ieli vćiekáć/ rozumieiac o wielkim woysku/ w tym ich poráził. Krol Alex. Czárnk: Woiew: Pozn.

Potym Roku P. 1542. kiedy Seym był w Piotrkowie/ ná ktorym sam stáry Zygmunt nie mogł być/ tám też Czárnkowskich Kronika wspomina: insze mieyscá dla przedłużenia opuszczam: tu stad káżdy snádno baczyć może/ Fámilia Domu Czárnkowsk. Ta z zacnośćia Przodkow meżnych/ y oná wiárá stárożytna od Bogá y dziśieyszy potomek iest ozdobiony/ ábowiem sie nic od Przodkow zacnych nie odstrzelił. Tákże káżdemu iáwno/ że tá własna zabáwá spraw vczćiwych była z młodych lat Wászey P. W. ćwiczenie v postronnych á dálekich ludzi dobre: wszák nie kogo innego Kroniká wspomina ná on czás/ gdy Henryk Krol Polski do Paryżá ziechał/ ktory gdy vsłyszał że Polacy Królá innego obráli/ chćiał był Polaki/ ktorzy tám ná ten czás byli/ zátrzymáć/ ále mu odrádzono. Ná ten czás (Bielski pisze) byli też tám powiáda Pánowie Czárnkowscy młodzi przednieyszy ná náuce: piekna vczćiwa y wieczna sławá w Kronice. Zygm: stáry Krol Polski Czárn: wspomino. Zá Kro: Henryká w Páryżu Ich M. P. Czárnk: byli ná náuce J. M. P. Woiew: J. M. P. Podkomo.

Tę zacność ia W. á M. P. widząc zabáwy v spráwách ryczerskich/ w spráwách R. P. w spráwách Krolewskich/ náukę/ stárożytną wiárę/ słusznie Armatę wiáry stárożytney/ nowo vrobioną z piąćią Dawidowych kámieni/ pod obronę Wászey P. W. kłádę/ ktorą/ mã pewną nádzieię/ przypátrzywszy sie iáko iest vrobiona/ wesoło przyiąć raczysz. A gdy tę Armatę imieniem P R O Cę z ręku swych ludziom podáć raczysz/ niech ná Ministry/ y ná wszytkie Heretyki nápináią wszyscy: á gdzie sie ták(o czym do Czytelniká)per ἀντικειμένωμα bronić nie będą/ z tey Proce ich kámieniem w gębę wszeteczną á nie ćierpliwą záwsze niechay biią/ że nápotym scriptá vczćiwe á nie vszczypliwe przećiw Stanom zacnym Rzymskiego Kośćiołá przećiw Kápłanom/ &c. wysyłáć będą/ bo scriptá wszelákie vczćiwe być mogą. Nie wątpię/ że hos labores meos Wászá P. W. wdzięcznie przyiąć raczysz/ ktoremu sie ia/ z tákim dárem/ iáki ná predce teraz mam/ vniżenie w łáskę M. oddawam.

LECTORI

LECTORI Diuinam benedictionem.

Czytamy vćieszna figure Czytelniku miły/ kiedy ono Philistynowie woysko byli wielkie stoczyli: Saul tákże z ludem Izráelskim drugie; tám po vszykowániu woyská náprzećiw sobie/ wyszedł (pismo ś. powieda) z woyská Philistyńskiego: Vir spurius nomine Goliath de Geth, ktorego názwysz było sześć łokći y ná piedźi/ przyłbicá wielka miedźiana ná głowie. Et lorica hamata, páncerz/ iákoby haczyki máiac ná sobie/ co mogł drápáć / ábo co bráć iáko wedy ná sie/ á tego páncerzá byłá wagá 5000 syclow/ syclus ieden vncia waży: támże dáley opisuie/ iákie miał Ocreas/ y na kolánach do przebićia żelazá/ tarcza ná nim byłá miedźiana/ oszczep/ ná ktorym żelázá było w groćie 600. syklow/ á giermek przed nim chodźił. — Figura. 1. Reg. 17. Goliat.

Ten to Goliasz wyszedszy z woyská swego/ złorzeczył ludowi Izráelskiemu / ludowi Bożemu / wołáiac/ niech do mnie ktory wynidźie/ á ieśliże mie vderzy/ bede ze wszystkim woyskiem sługa iego / á ieśli też ia/ beda wászy sługámi nászymi. Saul widzac człowieká ták ogromnego/ á on łáie/ á on złorzeczy/ á on sie miece/ iákoby woysko pożrzeć miał/ poczeli trwożyć z soba/ dźiwuiac sie onemu Olbrzymowi: to ták tego złorzeczenia wielekroć było. — Saul.

Dawid przyszedszy/ iáko historya szeroko opisuie (co ia dla przedłużenia opuszczam) widźi w woysku wielki grzmot/ do potykánia sie szykuiá/ w tym on olbrzym znowu łáiac wyszedł/ złorzeczy/ iáko pierwey/ co Dawid widzac / á o Krolewskiey obietnicy słyszac / temu ktoby sie z onym Goliatem potkał/ szedł do Krolá / powiádáiac mu/ że sie z tym Olbrzymem pot- — Dawid.

kác

kác chce: Krol/ ácz ſtáture młoda y máła widźi/ ále ſerce roſtropne y śmiáłe/ kazał nań ſzáte ſwoie włożyć/ páncerz/ miecz/ przyłbice/ oſczep/ iáko do potrzeby woienney był obyczay: Dawid bedac ták vzbroiony/ pocznie potrząſáć ſobą/ y poſkákiwáć przed Krolem/ ieżeliby ták mu dobrze było/ á bacząc że ná nim ćieżar/ że ták trzodę páſąc niezwykł chodźić/ ziął z śiebie wſzyſtko/ miecz położył/ tylko kiy ſwoy wźiął/ á tobołe z Procą/ iáko piſmo ś. mowi: Et elegit ſibi 5. limpidiſſimos lapides de torrente, Et miſit eos in peram paſtoralem, quam habebat ſecum, & fundam manu tulit. Z tą tylko ármatą przećiw Goliathowi wyſzedł/ ktorego gdy Goliath vyrzał/ iął ſie miotáć/ á bárzo gniewáć/ że to był Dawid máluczki á młodźiuchny/ á iż z kiiem przyſzedł; ysażem ia práwi pies? żeś iáko ná pſá z kiiem wyſzedł; potym záś wnet Dawidowi złorzeczył/ mowiac: podź iedno do mnie/ wnet tu ćiáło twoie porwę/ á ptáſtwu y beſtyam polnym rozmiotam: A Dawid też rzecze/ ty idźieſz do mnie z mieczem/ w páncerzu/ z oſczepem/ y z tarczą/ á ia do ćiebie ták poydę/ w Imię Páná Bogá woyſká Izráelſkiego/ ktoremu złorzeczyſz/ ten mi ćie da dźiśia/ że głowę twoie vtnę/ y ćiáłá Philiſtyńſkie ptáſtwu y beſtyam po polu rozmiotam: to wyrzekſzy/ á wyiawſzy kámień w Proce nałożył/ y vgodźił Goliatowi w czoło/ áż mu w czele kámień vwiązł/ y ták ći zábił przeſłádowniká ludu Bożego: á wſkoczywſzy nań/ miecz iego wyiął/ ktorym mu głowę vćiął/ y zániosł do woyſká Izráelſkiego: ſzerzey ſobie Czytelniku miły Hiſtorya czytay/ bo ia krotkośći folguię/ ále przećie piſmá nie ſzpocę.

Wykład Figury.

☞ Włáſna figura to woyſko Miniſtrow dźiśieyſzych/ Kálwinowie bowiem/ Luterani/ &c. właśni ſą Goliaſzowie/ ktorzy ná ſześć łokći wzgorę pychą ſie nádęli/ złorzecząc/ páſkwiluſe vſczypliwe piſząc/ wołáiąc ná lud Boży/ co káżdy z ich ſcriptow widźi: niechay co ná świat puſczą/ bez ſznypek/ bez fałſzu/ bez iezyká wſzetecznego być nie może/ w ktorym táka śmiáłość pokázuią/ że áni Krol/ áni Papież/ áni Kápłan żáden/ áni

Zakonnik

Zakonnikśie nie wyśiedźi/ zá nie wßyscy/ iedno oni Goliaßámi/ zacnymi Philistynámi/ ktorzy zdrádliwa náuka ludźie ćiagna do śiebie: á kiedy pismem gdźie przekonáni beda/ záraz iáko do oszczepá do iezyká bespiecznego/ ktory miásto żelázá/ ma iadu á zdrády 5000. syklow w sobie: ázaß to ináczey być nie może? ázaß Collegia/ Klaßtory záwárte/ do ktorych káżdemu wolno bieżeć dysputowáć/ zdánie swe láskáwie pokazáć/ wźiawßy przylbice pokoiu na glowe/ nie owey gorzkiey miedźi/ páncerz miłośći Bożey/ y bliźniego/ nie drapiac iáko wedámi mśćiwymi scriptámi/ iáko to Gliczner/ Jac: Wolphagius/ y inni/ P. Mikołáiewski / áż in Sumum Pontificem w dispútáciey swoiey wiechał/ ledwa Rzymu nie połknał; co wiem/ żeby rad vczynił/ by wiedźiał iáko. Glicner. Volphagius P. Mikołá.

Przeto/ Czytelniku láskáwy/ nie Goliaßowa chełpliwośćia ná nie/ ále z Dawidem pokornym mowiac: Dñus qui eripuit me de manu leonis, & de manu vrsi, ipse me liberabit de manu Philistei huius: wiec ná tego lwá Kalwiná/ ktory po takim zebie kasacym Ministrom rozdał/ tákże na smrodliweg niedźwiedźiá/ Márćiná Mnichá/ y ná inße Heretyki: wybáwi ćie Pan Bog y ná te Philistyny chełpliwe wspomoże/ iedno te PROCe weźm/ do ktoreyć quinq; limpidissimos lapides de torrente dawam/ z źrzodła Pismá ś. zebráne; Piewßy kámień MISSIO zowe. 2. SACRA SCRIPTVRA. 3. ECCLESIA. 4. SACERDOTIVM. 5. SACRIFICIVM. o tym z Heretykiem dysputácia mieć bedźieß/ z tych kámieni/ ktoryć śie podoba wźiawßy/ maß śie ták z nimi obchodźić/ ná deklarácia P: Mikołáiewsk: pomniac. Abowiem Pan Mikołáiewski w dysputáciey swoiey Wileńskiey świátu to obwieśćił/ że oni ná samym pismie/ iáko ná ßnurze vlegáia/ á Doktorow ś. pro secundariis testibus ich vżywáia/ poki śie práwi zgadzáia z námi/ poty ich vżywamy; á gdźie nam nie porece/ tám ich odrzucamy: toć to moc nie ládá/ Czytelniku mily/ Heretickа wßechmocność/ że sobie kiedy chca Swietymi ćiskáia/ á 1. Reg: 17. Declaracia P. Mikołáiewskiw dispút: iego.

coż Biblia/pewna rzecz gdźie porzece/tám też czytáia/gdźie nie według myśli/tám ia odrzucáia: dawa znáć o tym káżdemu Surius w Kronice swoiey; Lutherus auſus fuerat ex Canone ſcripturarum Noui Teſtamenti reiicere Epiſtolam ad Heb. Epi. Diui Iaco. Epiſt. Iud. Et D. Ioannis Apocalip. znáć że go tám bolało/ toć y Kálwiná w ſádno ruchało.

Surius fol: 120.

Nád obiectá náße więtßy dowod Ministrowie nieć máia/ ieśli nas przezwyćiężyć chca. Proba z Pismá ś.

Wiec gdyż táka moc Swietymi ſobie ćiſkáć/gdyż moga bez ich náuki ſprostáć/ niechżeć Czytelniku miły per ἀντικειμένωμα, to ieſt: loca oppoſita z ſámey Bibliey/ iáko ſie oſadźili/doſtátecznie ná wßyſtko odpowiádáia/á to pomni/że ich odpowiedź nád obiectá więtßa być ma/bo wiedza o co miedzy námi á miedzy nimi grá idźie/kto kogo piſmem przezwyćiężyć ma. Ná to tedy potykánie z nieprzyiaćielem dla łatwieyßeg zrozumienia/ iáko z tey Proce Heretyká vbić/probeć de Ieiunio pokaże; á tu iuż ſtad bedźieß wiedźiał/iáko inße kámienie nákłádáć w Proce bedźieß miał.

ARGVMENTVM HERETICORUM.

Argumentuia ták Heretycy/mowiac: Źle czynia Pápieżnicy/ poſty przykázuia/ á ludźie ſa drudzy chorzy/ ktorzy nie moga poſtow znośić/bo pewna/że nie kożdy zdrowia iednákiego: to pierwßy czyſty árgument. 2. Nie to grzech co w vſtá idźie/ále to co z vſt pochodźi; poſt przy ma bydż od złych vczynkow. 3. Sa iedni ludźie/ktorzy mało iedza/á drudzy wiele/ iákoż ten co wiele ie może pośćić/ owßem gwałt przyrodzeniu vczyni; Ergo grauiſsimè peccant aliam viam ſalutis quærentes, quàm ſolam fidem Chriſti. Quando dicit Apoſtolus ad Rom. 3. Arbitramur hominem iuſtificari per fidem, ſine operibus legis, &c.

Rom: 3.

RESPONSIO.

Práwie czyſte chłopſkie árgumentá/ znáć że Miniſtrowie rádźi iáko chłopi mocni y robotni dobrze iadáia/bo ſie mdłym przyrodzeniem wymawiáia/toć też czyśćie pijáia. Qualis obiectio, talis reſponſio.

2. Nie to grzech co w vſtá idźie/ꝛc. znáć o co wam grá idźie; owßem/ brońcie mieſá iák możećie; Non eſt cibus niſi caro: Czyli wam też o grzechy idźie? znáć/bo ie rádźi publicè ná kázdego powiádáćie: Wyſtap brácie w P. Chryſtuśie zgrzeßyłeś;

Ná to

Na to vbogie argumentowánie/á to pokażemy lepßą definicią o poście niżeli wy/y ták vczymy/że nietylko od potraw/ ále y od złych słow/ od złych vczynkow ma bydź post záchowány/ potrzebá pijánicy pościć/ obżercy/ á wy ieść co nabárziey każecie/ trzebá pościć niewstrzymieźliwym/ cudzołożnikom/ złodźieiom/ etc. á wy dobrá kośćielne krádniećie/ gwałtem bez práwá pośiadáćie/ ná Plebániách Kośćiołá Rzymskiego/ná Probostwách śie gniźdźićie/ znácznee to rzeczy/ wßák śie Pan Symon Superát: y Proboscżem iuż żowie/ lecz o tym ná potym; y ieśliż sámá wiárá bez vczynkow zbáwia/ tu śie tego doczytaćie: de corporali ieiunio iam tu zácżał z wámi/ o pośćie od potraw/ábowiem post ktory Kośćioł postánowił / iest ná vbłagánie Páná Bogá wáßego zá grzechy náße pożyteczny/ y ná predkie otrzymánie Krolestwá niebieskiego. o ten post nas pismo ś. niezliczonymi sentenciámi vpomina / y iáko ten post odpráwowáć mamy vczy. Tu cum ieiunas, vnge caput tuum,& faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui est in abscondito. Et Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. Mat: 6.

V was Ministrowie/táka też náuká o pośćie ⁖ ták też wystepny wstrzymieźliwość mieć każećie ⁖ znáć słucháyćie iedno co Lutheri os impurum mowi/ miedzy inßymi rzeczámi impudentissime ták nápisał: Omnino necessarium esse omnibus rei venereæ vsum, magis etiam quam cibum, potum, somnum. &c. prawie rządna wstrzemieźliwość: Tegoż własnie pestilentissimus & arrogantissimus Kalwin y Bezá vczy/ y inni/bo o te posty naybárziey każdy z nich ná Kośćioł Rzymski mrucży/też im nabárziey o mięso á o iadło idźie: Nie táki Kośćioł náß / abstinenciey vczy/ v nas z łáski Páńskiey z każdey strony/ do pobożnośći S. do wstrzymieźliwośći prowádźi/od złych vczynkow/y od potraw powśćiągáć śie rádźi / á my Kośćiołá słucháć mamy / bo co Kośćioł stánowił / stánowił przez Duchá S. á Kośćiołowi też to/ nie komu innemu stánowić wolno było : á ważna byłá ono vstáwá Krolewska w Niniwem ⁖ dáleko Kośćielna wa- Lutheri os impurum.

zniéyßa / bo ta vſtawá zá ſpráwą Duchá S. ſie ſtáłá / y ták
to ſtánowienie ieſt ważne / że ktoby w czym Kośćiołá nie ſłu-
chał / zá tákiego będźie / iáko ſam Pan Chryſtus powieda ;
Mat: 18. Qui Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus. Słuchayże Mi-
niſtrze / iáko wiele Duch S. w tym Kośćiele o poſt vſtáwicz-
Ioel 1. & 2. nie woła / naprzod przez Ioelá Proroká : Sanctificate ieiunium,
vocate cœtum, &c. Conuertimini in ieiunio & fletu. Słuchayże co
Tob: 12. Anyoł z niebá Tobiaſzowi powiedźiał ; Bona eſt Oratio cum ie-
1. Reg: 7. iunio. Czytay co Samuel nápiſał/ten naybárźiey o poſt vpo-
minał / y poſtem naywiecey/ nie czym innym/ gniew Boży v-
3 Reg: 21. błagał / że Philiſtyny pobili. Achab Rex, gdy ono groźbę Pro-
roká Heliaſzá vſłyßał/ Scidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio car-
nem ſuam, ieiunauitq́;, & ambulauit demiſſo capite, dormiuitq́; in ſac-
Neemiaß. co, &c. Neemiaß / kiedy widźiał iáka plagá ná Ieruzalem
przyść miáłá/ piſmo mowi ; Adiunxit multorum dierum ieiunium
Iudit 15. & orationem. Ták też oná Páni Iudit S. dźiáłáłá / przez poſt
á modlitwę od Holofernesá Ieruzalem wybáwiłá / y głowę
Heſter. mu vćiełá. Ták y oná Heſter ſzláchetna czyniłá/trzy dni y trzy
Aman. nocy pośćić kazáłá / y przez ten poſt Aman był obieſzon. Ni-
Ionæ 3. niwen miáſto / czymże ? iedno poſtem Páná Bogá vbłagáło;
ſłuchayćieß iáki tám był poſt / bydłu / áni máłym dźiatkom
przez trzy dni ieſdź nie dáli / w ten czás ták ſtárych ludźi / iáko
y dźiatek / tákże y bydlat głos niebioſá przebiiał / záczym ſie
Pan Bog nád nimi ſmiłował.

Patrzćie iáko poſt á modlitwą / wiele v Páná Bogá mo-
że / łáſkę y odpuſczenie grzechow iedna ; inße exempla ktoźby
wyliczyć mogł ? Lecz pracey nie żáłuiąc / mieyſcá ieſcze pewne
w piśmie S. pokáże / gdźie o poſt przykázowano / á gdźie go
też z pilnośćią pełniono. Czytayćieß Miniſtrowie ſobie.

Numeri 30. 2. Reg. 12. 3. Reg. 21. Par. 20. 1. Eſd: 8. Tob. 12. Iud: 4.
& 6. Eſter 9. & 14. Pſal. 34. 68. 108. Eſa: 58. Iere: 36. Dani. 9. Ioel. 1. 2.
& 3. Zacha: 7. & 8. 1. Machab: 13 Mat. 17. Mar. 9. Luc. 2. Act: 27. 1. Cor. 7.
2. Cor. 6. & 11. &c. W tych mieyſcách piſmo S. o poſt vpominá/

iezeli ná tym máło/ pokaże drugie/ gdźie od złych vczynkow/
y od potraw post záchowywano: o czym śile oná Páni S.
powiáda: Ieiunaueruntq; die illo, &c. 1. Reg. 31. Ieiunauerunt 7. die- Iud: 20.
bus. á Ministrowie iednego dniá pośćić nie każą; podźmyż
iedno dáley. 2. Reg. 1. 1. Par. 10. 2. Esd: 1. 4. Esd. 5. 6. 9. & 10. Iud: 8.
Est. 4. Eccl. 34 Iere: 14. Bar: 1. Mat. 4. 6. per totum & 9. Mar: 2. tám v
tego mieyscá niezliczone. Luc: per totum 5. Actu: 13.

Powiedzże nam Kalwinie/ Bezo nászey krwie prágnacy/
Zwinglianie bezbożny/ Lutrze psotliwy/ Adámito niewsty-
dliwy/ etc. iezeli ták wiele pismá/ (ácz tu dopiero wzmianká)
gdźie zás ták wiele postu negowáć bedźie pokáżećie/ á trzebá
pomnieć/ áby mieysc przećiwnych iesċze wiecey było/ ieśliż nas
pismem przekonáć chcećie; á v was ten obyczay/ árgumentá
ábo dwá nápiszećie/ á mdłym przyrodzeniem sie wymawiaćie/
trzebá práwi iesdź/ trzebá też żony/ ále też w piśmie trzebá
bydź potężnym/ sámi sie tego domágaćie/ bo choćia iedno
oppositum ná sentencia powiećie/ iesċze to nie triumph bedźie/
trzebá nas pismem przezwyćiężyć/ ále zda mi sie ćiężka to pro-
bá ná Ministrá bedźie/ ná ieden respons/ to wiem snádno sie
zdobedźiesz/ iáko ná przykład: kiedy ia sentencya położe:

Ecce vobiscum sum vsque ad consumationem
seculi. Mat: 28.
Ná to snádno naydźiećie. Pauperes habetis, me autem Mat: 26.
non semper.
Abo wiec ono: Bonus homo, de bono thesauro cor- Mat: 12.
dis sui profert bona. Respons:
Nemo bonus nisi solus Deus. Mat: 19.
Nunquid est numerus militum eius? Iob 25.
Decies millies centena millia assistebant ei. Dan: 7.
Homo cum dormierit non res vrget: Iaco: 14.

1. Cor: 15. Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur.

Pſal: 88. Similis quis erit Deo?

1. Ioan: 3. Similes erimus ei.

Deut: 13. Tentat nos Deus.

Iac: 1. Tentat neminem Deus.

Eccleſ: 1. Terra in æternum ſtabit.

Iob 14. Terra & omnia auferuntur.

4. Reg: 2. Helias eleuatus eſt in cælum.

Ioan: 3. Nemo aſcendit in Cælum.

To tym ſpoſobem ſa mieyſcá niezliczone/ ktore ſie zwierzchu zdádza ſobie bydz przećiwne/ ná ktore/ ſnádno oppoſitum iedno powiedźieć/ ále ná kilkádźieśiat ináczey / iáko ſie pokazáło de Ieiunio, tu potrzebá żeby przećiwnych mieyſc ieſcze wiecey było/ bo idźie o zwyćieſtwo/ á iedná tu ſententia tych wſzyſtkich przeważyć nie może/ tu Pánowie Mćiwi / ktorzy Miniſtry chowaćie/ tákże y wy ktorzy ich ſłuchaćie/ hic opus hic labor, badźćie w tym oſtrożni y czuyni / chćieyćie to od nich wiedźieć/ ieśli wietſze teſtimonia z ſámey Bibliey ná ten poſt beda mieć: Druga/ ná ſentencie/ y ná wſzyſtko piſmo S. od Doktorow ś. wykłádu ſzukayćie/ nie od chłopá proſtego / ſam to rozum pokázuie / że lepiey Doktorowi ś. wierzyć/ niż Miniſtrowi: k temu zacnego rodu wybráni Páńſcy byli/ ſzłáchetnego/ iedni Kśiażecego/ drudzy Krolewſkiego. O immenſa cœcitas veſtra, że nie chcećie baczyć tego/ lepſzy v was chłop proſty Miniſter/ niż wybráni Boży / ktorzy byli Duchá ś. pełni / dla tego też w piśmie wſzyſcy zgodni / ná co wzglad mieć potrzebá/ y rádźiłbym ták vczynić / chcećieli beſpieczni zbáwienia być/ każac znieść Doktory/ podla nich Miniſtry / niechże Doktorowie czytáia o czym ſie podoba/ vyrzyćie iáko beda zgodni / á

Minister bedzie káżdy w ſwą / zniożßy to / vznacie gdzie do wiáry więtße podobieńſtwo bedzie/ gdzie bedzie więtßa cześć zgody/ záraz rzeczecie/ maior pars concludit; ták vczynić / á nie dáć ſie ná iedne ſentẽcią wilczemu nabożeńſtwu vwodzić/boć oni ná żadną rzecz doſtátku piſmá nie máią/tylko oppoſitum iedno pokázuią/ á to oppoſitum/ ináczey wybráni Páńſcy interpretuią; Wiec złym zdrowiem áleguią / przyrodzenie práwi znośić nie może; o ſtradny nieboże: to vczyniwßy obaczyć też potrzebá / iákiego był żywotá wybrány Páńſki / iákiego też Luter/ iákiey náuki/ ieśli táki iáko był Auguſtyn S. Ambroży/ Jeronim/ Piotr y Páwel S. tákli Duchem S. nápełniony/tákli Kalwin/ Bezá/ ⁊c. cudá czyni / tákali zgodá miedzy nimi? tákli roſkoßy z żonámi / z dziatkámi wybráni Páńſcy záżywáli/ to zniożßy / á pilnie ſie ſtronom przypátrzywßy/ ſam káżdy vzna/gdzie fałß gdzie prawdá/Miniſtrá do rády nie trzebá. Lecz niż ſie tá ſtroná y owá ná to zdobedzie/ niechći przećie Czytelniku miły/ tyle mieyſc ná poſt przećiwnych záraz ná twe pytánie Miniſter pokaże / ile ich ty z tey Proce / w tey probie de Ieiunio dobedzieß/ á iżeby z ſámey Bibliey/ iáko oſádził P. Mikołáiewſki w diſputáciey ſwoiey/ gdzie nie pokaże/ wierzyć mu w żadney rzeczy więcey nie bedzieß/ á zátym wſtydem go iáko Goliaßá kámieniem zábiieß/ y zwyćieſtwo otrzymaß; że ná potym ięzykiem wßetecznym zwierzchności Kośćiołá náßego/ y inßym ſtanom łáiáć nie bedzie. Proce ſie inßey nie boy/ áni toboły; bo iedná bydź ma/ ktoram ná tytule położył / rzemień v toboły mocny / z ſczerego piſmá S. ktory Pan Mikołáiewſki poćiągnawßy w diſputáciey zerwał.

❦

Matth: Cap: 7.

Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à fructibus eorum cognoscetis eos.

MISSIO,

Pierwszy Kámień do Proce.

IESLIZ KALWIN, BEZA, LVTER, Y INNI MINISTROWIE są od Bogá ták iáko Wybráni Bozy, Apostołowie, y ich Successorowie ná przepowiádánie słowá Bozego posłáni.

TAwne pismo czytamy / że Pan Bog wszechmogacy / śiłá wybránych swoich dla budowánia winnice świetey / dla opátrzenia owieczek swoich / á dla przepowiádánia słowá iego S. ná ten świát posyłáć raczył: iáko Moyżeszá / Aaroná / Ezaiaszá / Hieremiaszá / Ezechielá / Dánielá / Dawidá / ꝛc. Janá Krzćićielá / Apostoły / Vczniow 70. y innych wiele. Z tych wszystkich nie naydźie y iednego / áby znákow ábo cudow iákich czynić nie mieli / po ktorych było znáć / że od Bogá / nie sámi od śiebie byli posłáni: ázasz spráwy Moyżeszowe máłe były? kiedy ono morze ná dwie ściénie rozdźielił / ábo ná on czás / gdy z wody gorzkiey słodką vczynił / z opoki twárdey strumień láską vderzywszy wypuśćił / nieprzyiacioły modlitwą poráźił / węże żywe czynił / rzeki w krew obracał: insze cudá iego nie są táyne: Nuż on Jozue ktory słońcu stánąć ná niebie kazał; á Sámuel Prorok co czynił / Elizeusz / Heliasz. ꝛc. Tych y inszych ktoby cudá wylićzyć

In Exodo. Exo: 7. & 8. Exo: 9. & 10. Exo: 17. Num: 21. Iosue. Samuel.

czyć mógł: po ktorych było znáć że od Bogá / nie sámi od śiebie byli posłáni. Co się Apostołow tycze / ázaż nowy Testáment pełen świádectwá nie iest: że Apostołowie cudá czynili / y zwierzchność od Páná Chrystusá ná przepowiádánie słowá Bożego mieli / w czym się Páweł S. sam wyświadcza.
Signa Apostolatus mei, facta sunt super nos in omni patientia, in signis & prodigiis & virtutibus. Záś z osobná o wszystkich mowi: Fides nostra in nos confirmata est contestante Deo, signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritus S. distributionibus secundum suam voluntatem. O tymby czásu nie stáło / dáiac świádectwá z pismá S. o cudách ktore wybráni Páńscy czynili / zwłaszczá Apostołowie / tákże Piotrá S. Successorowie: Czytayćie Káthalog Papieski / tám obaczyćie co zá cudá czynili successorowie w nászym Kościele / Hieronimá S. August: Ambrożego / ábo ktory się wam z Kálendarzá podoba; tákże inni Biskupi Kośćiołá Rzymskiego / ázaś małe cudá Woyćiechá S. Stánisłáwá / wszák ie maćie náwet v Bielskiego / tákże Iácynktá S. &c. Nuż o Pánnách S. Męczenniczkách / ázaż máło maćie o nich w rozmáitych skriptách.

Cudá Apostolskie. Act: 2. 5. & 7.

2. Cor: 12.

Tu nam Minister żądáć może: á to też v was teraz Kośćiołá cudow nie czynia; ná to odpowiedźieć może / czynia y nie czynia; lecz wiem pewnie / że więcey ludźi pobożnych ná cudá w nászym Kośćiele / niżeli Ministrow we zborze? á też mamy dosyć ná tym / że ie Apostołowie czynili w Rzymskim Kośćiele / y ich successorowie: v Ministrow / śmiele im żądáć może / że ich żaden nie czynił. Abo niech nam też pokaża Kálwinowe cudá w Genewie / tákże Bezy successorá iego; ábo Lutrá / ábo inszey sekty Heretyká / wiem iż żaden Niemiec nie pokaże tego: By się dáleko rzeczy nie odniosło / o zwierzchność nam tu teraz idźie nie o cudá / zkad ia Ministrowie ná przepowiádánie słowá Bożeg wźięli / gdyż Piotrá S. Rzymskiey successiey odstapili / á Piotr S. tám ná to od Chrystá Páná zwierzchność miał / władza dáwáć / ná przepowiádánie słowá Bo-

Cudá Lutrowe y Kálwinowe Appendix nákońcu pokaże.

żego /

zego / y tam te zwierzchność Successorom oddał / á nigdzie indziey táka zwierzchność być nie może/iedno w Rzymskim Kośćiele: żeby ták było/ wywiodę się z tego / záczawszy porządnie: Pan á Zbáwićiel nász Jezus Chrystus / áby się nikt na ten vrząd swowolnie nie tárgał/ sam to o sobie powieda / że też iest od Bogá Oycá ná to posłány: Ministrze / trzebáli mu było tego ? Bogiem będąc; nie trzebá / iedno to dla porządku chćiał czynić: y mowi tám te słowá; Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Weyćie Ministrowie/iákośćie wolnośćią Syná Bożego przewyższyli / O præsumptio incomprahensibilis! pátrzćieſz/ y zwierzchność tám záraz wźiął / nie przywłaszczał iey gwałtem sobie/w czym go sámże Bog Oćiec niebieski wyświadcza: Sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittēdi peccata. Wźiąwszy od Bogá Oycá zwierzchność / Apostołom ią też podał/ ále rożnie: powiedźiał naprzod generaliter wszystkim; Ite prædicate Euangeliū omni creaturæ, tu maćie wiedźieć/że też to y Piotrowi ś. dał; potym dał im też y moc ná wszystko. Et conuocatis discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eiicient eos, á słyszyćie Ministrowie? Conuocatis discipulis, ktorych nie było tylko 12. A wy potestatem od Bormistrzá bierzećie/ od vrzędu Bormistrzowskiego / od ktorego z roſkazánia y kát bywa stánowiony; od Biskupá namiestniká Piotrá S. zwierzchność bráć potrzebá; bo temu ná to Christus Pan moc podał / o czym słuchay dawszy moc generaliter wszystkim/ iáko pismo mowi: Dedit potestatem illis curandi infirmitates, calcandi super serpentes, Et super omnem virtutem inimici. &c. To też wszystko Piotrowi ś. dał; Nád to / weyrzyćie proſzę w prerogatywy P. S. przypátrzćieſz się / iesliże z Apostołow tákowe ktory miał / gdźie ták wiele z ktorym o wielu rzeczách rozmawiał ? chociaż wszystkich iednáko miłował/ gdźie ták ktory w sprawie kázdey/iáko P. S. przodkował ? gdźie ktoremu klucze Krolest. iáko P. S. dawał ? gdźie ktoremu owce po trzykroć páść przykázował ? pokażćie nam o inszym áby raz/gdźie

Ioan: 12.
Mat: 9.
Mar: 16.
Mar: 3.
Luc: 9.10.

ktorego táka opoka vdźiáłał? z tákowa zwierzchnośćia/ kedyß Piotr S. mießkał? w Rzymie/ wßák tego y Melánton w swoiey Kronice nie zámilczał/ ktory też nie radby go tám był miał; coż tám dźiáłał? Vrząd swoy/ ná ktory zwierzchność od sámego Chrystá P. miał/ iáko Przełożony do śmierći męczeńskiey odpráwował/co zá vrząd? owce paśł/ ktore mu Chrystus P. po trzykroć páść roskazał/ prawdá Ministrowie/ nie wiedźieliśćie/ co Piotr S. w Rzymie dźiáłał? coż drugieg? onymi kluczámi ktore mu Chrystus P. oddał/ niebo zámykał y otwierał/ iáko ßáfarz/ ábo gospodarz z kluczámi chodząc domu Bożego pilnował/ Successory prawdźiwe drzwiámi/ nie dźiura do domu Bożego pusczał/ o Successorach maćie Irenusá/stárego Doktorá/ktory z vczniámi Páńskimi mawiał.

Melanton.

Ireneus lib. 5.

Otoż/ zá ták wielkimi prerogátywámi/ á gdyż Piotr S. w Rzymie vrząd pásterski odpráwował/ gdyż tám te owce paśł/ ktore mu P. Chrystus páść roskazał/ tám ztąd Vrząd pásterski/ od Namiestnikow Piotrá ś. pochodźić muśi: zdáć śie będźie káżdemu/że słuszniey niż z Genewy/kedy śie Piotrá ś. záprzeli/kedy Stolicą Apostolską pogárdźili/kedy śie nád Syná Bożego y nád Apostoły w wolnośći wietßymi czynią/ Vrząd pásterski nád wolą Syná Bożego sobie przypisuią/kedy Kálwin wßeteczník/ktorego piątnowano/ áby go potym znano mießkał/ o czym sektárze wßyscy pißą/ nie Papiśte/ iáko oni mowią/ ktorego támże wßy/ plugástwo/ sprosne robáctwo nád przyrodzenie zágryzły: táka śmierćią żaden wybrány Páński nie vmárł nigdy/ wielki cud Pan Bog tym sámym plugástwem ná wzgárdę Kalwinistom pokazał; mowćie/wßák też w Iobie ś. ßperáli robáczkowie.

Táka rozmowę czásu iednego z Ministrem máiąc/o tȳ iáko Piotr ś. Vrząd swoy pásterski w Rzymie do śmierći odpráwował/iáko też przed tym miedzy Apostoły záwße zwierzchność miał/y iáko successia porządna y dźiś po nim idźie/ná to wßy

stko

ſtko Miniſter zámilczał/ á potymem znał/ że mi ná wßyſtko pozwalał; Wßákże tákie mi obiektum podał: przed śmiercią (práwi) Piotrá S. nie byłá táka ſucceſsia Biſkupow/ wiemy dobrze/ á przećie Vczniowie Páńſcy ſłowo Boże przepowiádáli wßedźie/ według roſkazánia Páńſkiego. Ite in vniuerſum mundum &c. ták ieſt: ále ſie to przećie/ ábo zá wiádomośćią Piotrá S. ábo zá potwierdzeniem iego działo/ bo mu to był Chryſtus Pan roſkazał: Et tu aliquando confirma fratres tuos. iá- Luc: 22.
koż znáczne świádectwo mamy/ że zá namową y powſtániem Piotrá S. Mátiaßá ná mieyſce Iudaßowe obráli/ czytayćie Miniſtrowie/ ieśliże ſie ſámi ná przepowiádánie ſłowá Boże- Act: 1.
go wdźierali? Onoż maćie piekną Elekcyą/ kiedy 7. Diáko- nowo obieráli/ iáko piſmo mowi; Et elegerunt Stephanum, virum Act: 6.
plenum fide & Spiritu S. Et Philippum, & Prochorũ, & Nicanorem, & Timonem, &c. Widźićie iáko miedzy Apoſtołámi Diákonowie byli/ Leuitæ, to ieſt Kápłani/pátrzćieß co dáley czynili/ obrawßy ich/ Hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus. tám wiećie dobrze/ że Piotr ś. ná ten czás zwierzchność miał/y moc ná vtwierdzenie bráciey ſwoiey: Otoż widźićie/ że Piotr ś. y przed śmierćią ſwoią/ moc ná potwierdzánie y ná dawánie władzy miał; y te moc pewną rzecz że nie inßa ktora ſie w Rzymie zoſtáłá/ Páweł ś. zálecał/ bo wiećie dobrze/ że tez y ten tám/ pod tąż zwierzchnośćią/ áż do śmierći meczeńſkiey mießkał; Omnis anima (inquit) poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non enim eſt poteſtas, niſi à Deo, quæ autem Rom: 13.
ſunt à Deo ordinatę ſunt. A naoſtátek pokaże y to/ że ſam Páweł S. choćiaż od Ananiaßá ná przepowiádánie ſłowá Bożego zwierzchność miał/ o czym w Aktách Apoſtolſkich maćie/ tedy przećie ná tym máło miał/ ále do Ieruzalem biegał/ áby Piotrá ś. widźiał/ á żeby tám vtwierdzenie dla wątpliwośći iákiey lepße od niego miał. Czytayćie Miniſtrowie/ co piße Páweł S. o ſobie: Deinde poſt annos 14. iterum aſcendi Ieroſoli- Gal: 1. & 2.
mam &c. y dwie Niedźieli tám v Piotrá S. mießkał. Pátrz-

cież ci Ministrowie/ iáko porządnie vcżniowie Páńscy ná przepowiádánie słowá Bożego wstępowáli/ á iáko cudá czynili;
2. Tim: 3.& 4.
Zwierzchność od Piotrá S. y potwierdzenie bráli/ y Páwel S. od Páwłá záś świetego drudzy.

Tá tedy zwierzchność własna Piotrá S. y dźiś w Rzymskim Kośćiele/tám porządnie ieden po drugim Successor ná mieysce Piotrá S. zásiada/właśnie iáko Prorok powiedźiał: Et Episcopatum eius accipiet alter. To Episcopatum nie może bydź przednieysze/ iedno w Rzymie/ ktorego Sceptrum do skończenia świátá nie zginie; bo ták nápisano:
Act: 1.
Gen: 49.
Non auferetur sceptrum de Iuda,á tám sie to sceptrum stáreg zakonu zostáło Ministrowie/ czemu? tám bowiem wszytko czynia/ co Bog przez Proroki kazał/ tám vbior kápłáński/ tám ołtarz/ tám ofiárá/
Heb: 11.
tám Adámowá / Ablowá / Abráámowá wiárá / tám Aaron poświecony / v Zydow go nie naydźiećie / bo widźićie że sa rosproszeni.

Was pánowie Ministrowie/ ták też od successiey Apostolskiey z modlitwámi przez kłádźienie rak ná to postano? ták też wászy Seniorowie cudá czynili? pokażcie nam wżdy iákie ich cudá: pokażcie też miedzy soba tákich Biskupow successia/ á coby ták dawna/ y ták porządna/ iáka wam Ireneus
Iren: lib: 3. cap: 3.
od Piotrá ś. v nas pokaże. Coż mowićie? Skadże ia zácznie-ćie? Od czártá podobno muśićie: bo y tego Ireneuszá nienáwidźićie; o nie zgadza sie pry z nami: Wiere/że to o successiey Biskupiey pietnie á porządnie mowi: ale to stáry Doktor / ieszcze z vczniámi Apostolskimi mawiał/ czego
Eras. Rot.
Eras: Roth: in Epistola nie zámilczał: Fui vicinis Apostolorum temporibus, quum adhuc martyrium triumphis floreret Ecclesia: Nam puer audiuit Polycarpum in Asia,
Polycarpus.
Polycarpus autem Ioannis Euangelistæ fuit discipulus,à quo & Episcopus Smirneis datus, notus & aliis Apostolis discipulisq; qui viderant & audierant Dominum. &c.

Przypátrzyćieś sie Ministro; ieśliż Kalwin/ Bezá/ Hus/ Luther/ Trideita/ etc. cudow żadnych nie czyniac/ wzgárdźi-

wszy y Stolicą y successyą Piotrá ś. odrzućiwszy ná stronę Doktory Kośćiołá Rzymskiego/ nawet Bibliá Jeronymá ś. władzy/ iáko Páweł ś. ni odkogo niewźiąwszy/ mogli być przepowiádáczámi słowá Bożego? żadnym sposobem/ zá tákim dowodem.

Więc powiádáią/ ále też mamy stársze między sobą/ Doktory/ vczone ludźie/ Kálwin/ Bezá. Jezus! byli to vczeni mężowie. Choćiażby ták było: powiedźćież nam/ iáko ná vrząd przepowiádánia słowá Bożego ktory wstępował? od ktorego namiestniká Apostolskiego zwierzchność brał? Wszák Kálwiná nie dawno wszy ziádły/ mogliby to pámiętáć dłudzy/ roku P. 1564. ták Bezá nápisał. Podobno niepowiećie/ bo wiedząc niepowiećie; powiem ia gdźie sie dowiećie/ iáko Kálwin ná káznodźieystwo wstępował: Czytayćie sobie pismo tych ludźi/ byśćie nie rzekli/ świádczy Cygan dźiećmi/ Anonymum, Molinerum, Budneum, Theomorum, to nie Papieżnicy/ ći piszą iáwnie/ iáko po wygnániu dla niecnot Kálwin z pátryey/ y drugi raz ze Francyey/ w Argentynie v Zwinglianow był præfektem/ potym w Genewie przyliząwszy sie do Allobrogow kośćioł otrzymał/ tám pospołu z Zwinglianámi o Sákrámenćie bluźnierstwá pisał: to maćie Ministrowie/ iáko Kálwin kátedrę ná Káznoźieystwo w Genewie otrzymał; tám iákiey chytrośći/ tyráństwá/ (wiećie że Serwetá dał śćiąć) záżywał/ á do czego swych wiernych wiodł y námawiał/ będźie o tym mżey.

Potym Theodorus Bezá ná mieysce iego záśiadł/ ktory scriptow Kálwinowych defendował/ ten też iáko wiele złego nábroił/ Postellus wam o tym lepiey powie/ á też to nie Papistá: abo Kástallio/ ktory Kálwinisty wszystkie Sodomæ & Gommoræ filios názwał: Nuż Heschusius/ czytayćie co pisał/ iáko wam Bezę wykonterfetował; Jednák Francuska źiemiá o tym dobrze też powiedáć vmie/ iáko Bezá ná Káznodźieystwo wstępował/ Czytay kto chce Surium: ten o spráwach

Margin notes: Kálwin iáko iest postány. | Anonimus Moliner. Budn. Theomorus o tym dostátecz: y Surius. | Seruetus. | Beza. | Postellus. | Castallio. | Heschusius. | Surius.

Beze superba & insana de Caluino encomia. In vita Caluini.

wách iego dowodnie co czynił/ (zwłaszcza Roku 1562.) powiedźieć vmie: tákże co Kalwin Roku 1538. dźiałał/ w tym tám mieyscu doczyta śię záraz/ iákie tám Bezy Superba & insana de Caluino encomia, ktore bez wstydu ták nápisał: Vni Caluino post Christum & Apostolos deberi veram & germanam de cœna Domini intelligentiam. támże śię doczytay tego / doczego Beza swoich wiernych kierował/ że Kośćioły stárożytne poburzyli/ Klasztory (łupiac skárby Kośćielne / naczynia srebrne) popalili; Kápłany / Zakonniki dźiwnymi á niesłychánymi mekámi meczyli; Nuż co w Anderśie/ 1567. poczynili/ In Normania, Aquitania Pictauii, &c. pámiętneć to rzeczy/wszák tu ápparatow dość/ kápy/ ornaty/ etc. ktore tám Kátolicy nászy pokupili; strách y żal nieznośny o tym czytáć/ o czym Laurentius Surius w Kronice swoiey dostátecznie pisze.

Fol: 582.

Y możeszli táki tyran / Sacrilegus, y tákiey náuki złey człowiek/ ktory od Sukcessiiey Apostolskiey wypadł / bydź przepowiádáczem słowá Bożego? żadnym sposobem / bo o tych Prorok mowi: Non mittebam Prophetas & ipsi currebant, non loquebar ad illos, & ipsi prædicabant; Własnie to oni Prorocy są/ ktorzy Vident vana, & diuinant mendacium, dicentes: Dicit Dominus, cum Dominus non miserit eos.

Iere: 23.

Ezech: 13.

To ták z Heretykow káżdy ná przepowiádánie słowá Bożego wstępował / złość/ tyráństwo/ ćielesność/ nád dusze swa káżdy z nich miłował / y ná tey złośći á ćielesnośći zbáwienie swe śiadáiac ná Káznodźieystwo zásadzał; Wiedźiał Kálwin dobrze/ że Piotr ś. y inni/ máiętność y żony opuśćili/ á przećie z żoną / stáráiac śie o dźiatki / lat 55. wieku swego strawił/ Mieśiecy 7. przez ktory wiek roskosz z inszymi szkortámi płodźił; o czym Theomorus dostátecznie pisze/ktory 9. grzechow sprosnych Kálwinowych wspomina; zkad też podobno te przymioty miał w kośćiách łamánie/ głowy bolenie / wnatrza zepsowánie/ w vszu szumienie/ etc. Co lepiey Bezá discipuł iego w komenćie/ in Iosue opisał / pokażćie Ministrowie ten skrypt

Theomorus 9. grzechow Kálwinow: sprosnych wylicza.

Dokto-

Doktorom medicinę. Támże w tey kśiążce w przemowie opisu- 1564. Kálwin vmárł.
ie/ iáko dźiatki/ przyiacioły/ żone pieniedzmi y kleynotámi/ kto-
rych z Kośćiołow Kátolickich nálupili vmieráiac dźielił; co
śie Roku 1564. dźiało. A ták Apostołowie przy dźiatkách w
rostkoszách ćielesnych dźielac pieniadze / (iáko Bezá nápisał)
vmieráli? sadźcie Kálwinowie sámi; otoż zá tákim dowodem/
y zá tymi ich spráwámi/ nie mogli bydź postámi Bożymi / áni
słowá Bożego przepowiádáczámi / vczynki ich bezbożne á
wszeteczne sadzą sáme/ á z tákimi vczynkámi/ nie potrzebował 1. Cor: 12.
Apostołow Syn Boży/ owszem mowi/ Non estis mihi necessarij; Mar: 10.
toć też teraz y was Ministrowie pytáć może; In qua potestate Matth: 10.
hæc facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem? Luc. 20.

A Luther chcemy wiedźieć/ iáko iest posłány? bedac przez Luter iáko
długi czás Mnichem y Kápłanem w Rzymie/ wezbráwszy śie też ná prze-
do Niemiec/ kápice y przyśiege o źiemie vderzył/ máło ná tym powiádánie
ále Mniszke ktora Bogu czystość swa poslubiłá / z Klasztoru słowá Boże-
vwiodł/ ktora krzywo Boży przyśiegszá swa nie wstrzymięzli- go posłány.
wość karmił; y słychał że kto o tákim pośle Bożym? záprawde 1525.
de by wszystkie Kroniki / y Historyki przeczytał / tákiegoby
grzechu brzydliwego Bogu w chrześćiáństwie y v Pogánow nie
nalazł; Apostołowie opuśćili máietność y żony/ a ten Mnich
bezecny/ ná oblubienice Bożą śie stárgnał; y mogł że y ten być
sługą Bożym? żadnym sposobem; bo Páwel ś. powieda/ że wdo- 1. Tit. 5.
wy beda potepione/ ktoreby chćiáły zá mąż po ślubie Bożym/
á coż Mnich y Kápłan; Hyrtákus Krol Murzyński / ten nie Hyrtakus.
był Mnichem áni Kápłanem/ á kiedy chćiał Ephigenia Pán- Ephigenia.
ne Bogu poślubiona poiać/ dźiw Boży iáko mu Máth: ś. te- Przypowieść Mát.
go bronił / po nápominániu piekny m dał mu táka przypo- świetego.
wieść/ Jeśliby powiada sługá Krolewski / śmiał sobie wźiać
oblubienice Krolewską/ nie tylkoby Krolá obráźił/ ále tákby
przewinił / żeby spráwiedliwie mogł bydź w ogień żywo wrzu-
cony; Non ideo quidem, quia duxerit vxorem, sed quia sponsam Re
gis sui accepisset: Tákże y ty Krolu/ iákobyś śmiał Oblubienice

nád cię moznieyszego sobie poiąć? Sponsam Regis cœlestis sacro velamine consecratam, sponsam potentioris te, quomodo poteris quæso tuo matrimonio copulare? A ty smrodliwy niedźwiedźiu/ Mnichu nieczysty/ apostato sprosny/ coż rzeczesz? bedąc Kápłanem Bożym/ Zakonnikiem pobożnym/ á obróciłeś swoie świetobliwość/ w lubiezna wszeteczność. Otoż maćie Proroká Niemieckiego/ Ewángelistę piątego y Apostołá/ y mogłże ten bydź w tákiey brzydkiey ćielesnośći żyiąc sługą Bożym? sądźćie Ministrowie sámi: to ták z Heretykow káżdy/ złość á ćielesność nád dusze swą vmiłował/ y ná tey ćielesnośći/ wszystek żywot/ wszystkie nádźieie roskoszy pokłádał/ y z tą roskoszą ná Káznodźieystwo wstępował.

ARGVMENtum Hereticorum. Wiec niebożetá árgumentuią: Ale Chrystus Pan powiedźiał: Erunt omnes docibiles Dei: tákże Jeremiasz Prorok nápisał; Non docebit vnusquisque fratrem suum, &c. Omnes enim me scient, à minore vsq; ad maximum; Nuż záś Piotr ś. nápisał; Vos genus electum. otoż iákobysmy wszyscy byli ná przepowiádánie słowá Bożego posłáni/ Igitur blasphemi sunt in vniuersam Dei Ecclesiam. quia nomine sancto illo abutuntur sibiipsis, hoc tribuens quod commune est.

Ioan: 6.
Iere: 31.
1. Pet: 2.

Pátrzćiesz/ iáko sie pismem Ministrowie sámi zábiiáią/ tu Argumentuią/ że káżdemu z nich wolno przepowiádáć słowo Boże/ káżdemu wolno bydź Apostołem/ á przećie w Polszcze P. Mikołáiewskiego/ vczynili wielkim Seniorem/ Paná też Symoná P. Mikołáiewski/ w ediciey swoiey Wileńskiey/ vczynił Confessionis Bohemice Superattendentem, zácżynáiąc o wi domey głowie: ále tu wszyscy według árgumentow/ rzemieślnicy/ Pánowie/ pospolity człowiek/ rowni bydź sobie maćie/ wszyscy ieden po drugim kázáć maćie/ coż wam po Seniorze? Blasphemi sunt práwi quia abutuntur sibi ipsis, hoc quod commune est; tu falsz szczery/ nie iest to commune, bo nie mogą bydź że wszystkich Káznodźieie/ á komużby sie tredowáći pokázowáli?

2. Nie może też tey zwierzchnośći dáć pospolity człowiek/

głupie to a bezrozumne/ muße tak rzecz argumentowanie/ bo to wielka differentia nolle & velle; Pytam na to liche argumentowánie/ kto 12. Apostołow obrał / Pan Chrystus / czy pospolity człowiek? Pan Chrystus sam to przyznawa; Nonne ego vos 12. elegi? á gdyż ich sam Pan Chrystus obrał / Ergo pospolity człowiek nie może przepowiádáć słowá Bożego / nie może też pospolitey człowiek zwierzchnośći ná to podáć / iedno Piotrás. Sukcessorowie / wßák sie to iescze ná inßym mieyscu pokaże. Otoż Pánowie Seniorowie/ y Pánowie Ministrowie/ gdyżeśćie à vulgo, nie od Sukcessiey Chrystá Páná obráni/ tákiśćie v nas ceny/ iáko y Pogáni/ bo też y ći máia Seniory swoie/ Turcy/ Zydzi/ Tátárzy / ále przećie y Seniorowie sa Pogáni; tákże też y wáßy wierni / iż sie od Kośćioła powßechnego odstrychneli/ sa wßyscy Schismátycy/ á Shismátycy sa Heretycy. Ioan. 6.

To ták w káżdey spráwie mamy z łáski Bożey pismo po sobie/ iedney bowiem vżywamy Bibliey przekładania Jeronimá S. Heretycy 77: ich sobie nápisáli/ (o czym Ækolámpádius) á káżda rozno zwáriowáli/ á zfałßowáli/ wiec też fałßem nárabiáia/ ieśli nie fałßem/ tedy ládá co ślepo mowia: Pátrzćie ślepoty Páná Symoná Turnowskiego / Superáttendentá wielkiego/ w przemowie o widomey głowie/ gdy sie disputácya záczać miáłá w Wilnie / te sa słowá iego; Pánie Jezu Chryste/ Synu Bogá żywego/ Kśiaże Pásterzow/ iedyna głowo náßá/ ꝛc. Wikáriußá nie potrzebuiacy/ ꝛc. Ehey/ Pánie Symonie/ zábrnałeś głeboko/ Pásterzemeś sie vdziáłał/ ábo niewieß że to wielki Vrząd? (Kśiaże Pásterzow) á v nas Wikáriego mieć niechceß / (Wikáriußá nie potrzebuiacy) á wżdambyś dla Pásterstwá / Biskupem bydź iedno dano nie zostáł; ba iużći słycháć Proboszczem w ßpytalu zostáł/ piße sie Proboszczem y Superáttendentem/ chwałá Bogu. 77 Bibliy heretycy máia. Gorna myśl P. Simona.

Pátrzćieß też P. Mikołáiewskiego / iáko w edyciey swoiey Biblia / z odpuszczeniem / zfałßował / choćiay nápisano ; P. Mikołáiewski pismo zfałßował.

Prou: 20. Deu: 12. Ne addas quicquam verbis illius & arguaris, inueniarisq; mendax, bá przećie ważył śie tego/ że ná czwartey kárćie w Przemowie te słowá nápisał: iż Apostołom wszystkim zárowno klucze Krolestwá niebieskiego Chrystus Pan oddał / y te Rozdźiały ná pámiątkę wydrukowáć kazał / Ioan: 20. & 21. proszę te Rozdźiały káżdy záraz w Bibliey czytay / ieśli tám o kluczách wzmianká by namnieysza. Ja powiádam Ioan: 20. o tym tám mowi tylko: Accipite Spiritum S. quorum remiseritis, &c. to tu kluczámi Ministrowie zowa/ to nie poydźie/ bo Piotrowi S. y Duchá S. dano/ y klucze z osobná/ czego inszym Apostołom nie dano: záś Ioan: 21. Pan Piotrá pyta/ Petre diligis me? pasce oues meas; trzykroć mu tám oto przykázował; á o kluczách tám wzmiánki by namnieyszey nie mász/ o kluczách mamy/ Matth: 16. P. Mikołáiewski ten Rozdźiał ominął/ á ná 20. y ná 21. nie potrzebnie śie záśádźił.

S. SCRIPTVRA, Wtory Kámień do Proce.

SKAD PISMO S. Y EWANGELIE KALWIN, LVTER, y inni Heretycy wźięli, my od nich, czy oni od nas, á kędy pismo swoie pod rozsądek Kośćiołowi dawáli.

NIewiem zkąd to Heretykom vrosło że się tym bez rozumnie chlubią/ iż v nich Ewángelie y pismo prawdźiwsze: do tego powiádáią że v nich pismo niż v nas stársze: á naostátek/ Ewángelikámi się zową/ iákoby oni Ewángelie nápisawszy/ ná świát postáli; ná te prawdę/lepiey żeby się łykámi/nie Ewángelikámi zwáli. á z iákiey miáry/ pismo stársze v nich? prawdá że Lucifer swoim spadkiem przez pychę dawno prorokował o nich/ że też ták z wielkiey pychy Heretycy wypáść ná świát mieli: y ták się sstáło/ wiećie co ich Lucifer ogonem ná świát ściągnął/ áżeby ich wyliczáć było; ale nie ták nam o stáre idźie/ wiecey nam młodźi Heretycy winni: Miedzy ktorymi chćiał też Luter Luciferowi być rowny; Mox namq; iáko Ezechiel mowi/ cor eius eleuatum fuit, in decore suo; Et polluit sanctificationem suam: á nie własnieś to o Lutrze Proroctwo? ktory Kápłáństwo/ poświecenie swoie/ grzechem/ wpadszy w pychę/ szkárádym pomázał; zrobiwszy to/ Similis altissimo esse voluit,

Luter. Ezech: 28.

Esa: 14.

voluit, ſuper omnia aſtra cœli ſedem ſuam w Niemcech eleuauit: Do-
2. Pet: 2. minationem omnem contempſit, in veritate non ſtetit, in partem ſuam,
tertiam partem ſtellarum traxit, ſecumq; perdidit. Toć to Miniſtro-
wie vpatrzywſzy/ powiadáią że piſmo ſtárſze v nich.
Caluin. Po nim Kalwin/ Mox Phialam ſuam effudit, vias ſuas docere
cæpit, & bellum in cœlo excitauit Eccleſiæ; y ten naywięcey teraz
2. Cor: 11. przez Miniſtry ſwoie ludzie/ iáko wąż/ chytrośćią ſwoią zwodźi
Pſal: 51. per dulces ſermones; Ten/ vt dæmon ſcrutatus eſt iniquitates: Exacu-
Pſal: 63. it vt gladium linguam ſuam intendit arcum rem amaram: vt diabolus
Eccl: 19. criminatur, maledicit, traducit, calumniatur, exterminat, depaſcit, &
Can: 2. demolitur, vineam Domini, ten młodſzy iuż nie ták ſtare piſmo
v nich.
Apoc: 9. Po Kálwinie záś wiemy kiedy Bezá náſtał / ktory/ Vt An-
Mat: 6. gelus abyſſi, corpus ſuum tradidit immunditiæ. Qui mammone ſeruit.
Wiemy też/ iáko ſie dawno ná świát ziáwili Heretycy inni/
á iáko z świátá poginęli/ Hiſtoryki iáwne mamy/. Azaſz nie
Huſs ſpalon R. P. 1414. wiemy/ kiedy Huſsá w Czechach ſpalono: Potym Zwingli-
aná zábito: Aryan ſie roſpukł: żaden przyrodzoną śmierćią
nie vmárł; Nuż wiemy też/ kiedy Lutrá pod ławą zdechłego
1546. náleźiono/ y tego nie Anyoł pod ławę wtłoczył. Azaſz też da-
wne czáſy/ kiedy Kalwiná w Genewie wſzy ziádły: wſzákem
1564. iuż o tym indźiey piſał. Pan Bezá podobno ieſzcze żywy; ale y
tego ieſli nie ptacy/ tedy robacy ogryzą: to obaczywſzy/ ſadźcie
Kátolicy mili/ Miniſtrowie y wy v kogo piſmo ſtárſze/
wſzák widźićie: iáko ſie dawno principałowie waſzy ná świát
ziáwili: á my z Rzymu od Piotrá S. y od Páwłá Ewánge-
lie wźieli/ á Piotr S. wiećie że po śmierći Páná Jezuſowey
vmárł w Rzymie/ wſzák Hiſtorie maćie/ ktorego Roku y kto-
rego dniá/ wſzyſtkiego ſie z nich dowiećie. Nie butćieſz ſie / á
Ioan: 2. nie bądźcie ták głupimi/ dobregoć świádká Janá S. ná was
mamy; wiećie co mowi: Ex nobis egreſſi ſunt.
Czemuż ſie wżdy zowiećie Ewángelikámi/ wierśćie wy E-
wángelie piſáli: podobieńſtwo/ bośćie z Luciferem dawno z nie-
bá ſpádli/ ey ſtárzyśćie wy Miniſtrowie mili/ bądźćieſz tedy ty-

mi ły-

mi łykámi/ á my Kátolikámi Kośćiołá Rzymskie°/ ktorego ye Ewángelie mamy/ Pirwsza Mátheuszá ś. Wtora Lukaszá/ Trzećia Márká/ Czwarta Janá blogosłáwionego. tych czterech Ewángelistow Piotr ś. z Pawłem ś. Ewángelie przepowiádáli w Rzymie/ nie wászych wartogłowow: y dla tey Ewángeliey/ męczeńską korone podieli/ krwią ią swoią dla Chrystá Paná zápieczetowáli/ á my ią tám ztąd przyięli/ przez Woyćiechá świeteg. Inszych/ ktorych dyabel ogonem zágárnął Ewángelistow my niechcemy/ bo sie nie zgadzáią z nászymi; słuchayćie co piąty Ewángelistá Luter mowi: Twierdze to ia Doktor Márćin Luter/ Páná nászego Jezu Chrystá niegodny Ewángelistá/ y że ten Artykuł sámá wiárá bez żádnych vczynkow vspráwiedliwia v Bogá. Nie rychło śie Lutrze z tą Ewángelią zá Pánem Jezusem wezbrał/ znáć żeś długo gdźieś z Kátárzyną w Niemcech śiedźiał. A ty Mátheuszu ś. Ewángelisto nász błogosłáwiony/ ták też iáko ten Apostátá przeklety mowisz? nie ták/ Sic luceat lux vestra coram omnibus, vt videant opera vestra bona. Ná drugim mieyscu tenże mowi: Dum tempus habemus operemur bonum. to ták wszyscy o dobrych vczynkách śie zgadzáią/ y Páweł S. z nimi. Dei sumus firmamentum conditi in Christo Iesu ad opera bona. Podzmysz do S. Janá; Opera nostra demonstrant fidem nostram, & iustitiam consumant. Pátrzćiesz iáka zgodá Ewángelisty niegodnego/ iáka chełpliwość/ prawie Similis altissimo esse voluit; á tákli też Páweł ś. o sobie rozumiał? nie ták/ choćia áż ná trzećim niebie bywał/ Absit mihi gloriari nisi in Cruce D. N. I. C. Co rozumiećie/ kiedyby tám był Luter bywał/ coby był o sobie więcey nie pisał.

Contra puta:edic:Ces.

Mat: 5.

Gal: 6.

Ephes: 2.

Tit: 3. & 9.

Ioan: 3. 13. 14.

Otoż maćie kłamstwo wásze Ministrowie/ y pyche bezecna/ co powiedaćie żebyśćie mieli mieć pismo stársze/ y Ewángelia lepsza/ v nas pismo stársze/ y Ewángelia prawdźiwsza/ tá ktora Máttheusz ś. w ośm lat po Wniebowstąpieniu Páńskim Zydowskim iezykiem pisał; ieśli ią chcećie widźieć/ możećie do

Ireneus lib.

ćie do Rzymu bieżeć / tám ią z wielką vczćiwośćią chowáią;

> Z Rzymu Ewángelia ſie wßedy rozeßłá.

Tá Ewángelia z Rzymu do nas przez Woyćiechá S. doßłá; też Ewángelia y Luter z Rzymu do Niemiec zánioſł / y tám ią k woli Kátárzynie przewierzgnał; tákże z Rzymu do Fránceyey doßłá / y tám ią też Kálwin zfałßował / pokażćie nam Miniſtrowie / ieśli gdzie po nie indźiey biegał? Tákże ná wßyſtkie inße ſtrony / z Rzymu Ewángelia ſie rozniosłá; iáwnym

> Kośćioły świadczą.

świádectwem tego ſą w rozlicznych Páńſtwách ſtárożytne Kośćioły / one Klaßtory wielkim koßtem budowáne / ázaż Luter owe Kośćioły w Niemcech / ktorych ſie nápátrzyć nie może budował? Azaż Kálwin w Angliey / w Skociey / ábo we Fránciey ie fundował? w Inderlánćiech / ꝛc. ktore poburzyć kazał. A toć nie dawne á znáczne zá náßych czáſow świádectwo / kiedy oná nierządnicá / wielka wßetecznicá / Angielſka Krolowa / Zakonniki / y inne Kápłany / wytráćić z Kośćiołow ſtárożytnych kazáłá / czego Kalwinowi Miniſtrowie przyczyna / czytayćie kśięgi / Theatrum crudelitatum Hereticorum noſtri temporis. Otoż y ztąd świádectwo nie omylne maćie / że w tych Kośćiołách wßedy Rzymſka Ewángelia byłá; dawnieyße tedy piſmo náße niżeli wáße / y tośćie piſmo od nas nie inße wźieli / iedno żeśćie / iáko carnales carnaliter przełożyli / y dźiwnym ßátáńſkim wymyſłem / nákilká kráin rozdźielili: właśnie ſie ták ſtáło / iáko pokázował Prorok; In ſeptem partes diuiſerunt ſcribentes in volumine. y ták vczynili / ná śiedm częśći czárći z nimi piſmo rozdźielili / pierwßa część w Genewie / druga w Niemcech / trzećia w Angliey / Czwarta w Skociey / piąta w Dániey / ßoſta w Aquitániey / y okolicznie / śiodma w Szwecyey / tám z tych mieyſc pożarem ſie do nas y indźiey rozeßły.

> Krolowa Angelſka.
> Rom: 8.
> Ioſue 15.

Pátrzćież Miniſtrowie mili / ná czyichesćie śmiećiách vśiedli. Erratis neſcientes ſcripturas, ſkąd piſmo poßło / y oni prinćipałowie wáßy. Nondum ſciebant ſcripturas, y nie baczyli ſie też w tym / że z Rzymſkiego Kośćiołá piſmo wźieli. Tákże y wy

> Mat: 22.
> Ioan: 20.

dźiśieyßych

dźisieyszych czasow Ministrowie/ prawie szaleiecie/ gdyż sie w tym nie baczyćie/ że z Kośćiołá Rzymskiego wyszedszy/ pismo z niego wykradszy/ tenże Kośćiol lżyćie/ á przećie z tego Kośćiołá Doktorow drudzy vżywaćie. Mym zdániem/ gdybym ia w iákim domu o nierządźie wiedźiał/ ten nierząd nie domem śie dźieie/ ale tymi/ ktorzy tám są: wiec nie domem/ ále tymi ludźmi bárzobym śie brzydźił/ á wy opák czynićie/ Dom Boży ktory wam nic niewinien szkáluiećie/ á z tego domu Doktorow ś. vżywaćie/ á drudzy ie odrzucaćie. Iesteśćie właśni filii Agar, qui exquirunt prudentiam quæ de terra est. Bar: 3.

Tu iuż widźićie Ministrowie/ że pismá stárego nie maćie/ nam ie nie wam Woyćiech ś. z Rzymu od Apostołow przyniosł/ czego oto są w Polszcze świádectwem stárożytne Kośćioly; Lecz choćiaby ták było/ czego wam nie pozwolim/ żebyśćie wy pismo stársze/ y Ewángelie mieli/ powiedzćieſz nam/ gdźieśćie ná to pismo komentá swoie/ Postille/ Biblie/ ktorych 77. maćie/ pod rozsądek Kośćiołowi powszechnemu dawáli? ábo ná ktorym Synodźie ie vchwalono? wiem o tym/ że ie wam pierwey ná Synodách palono/ y was sámych kondemnowano: tu káżdy pátrz szaleństwá y ślepoty Heretyckiey/ ázaż niewiećie/ że osobom Duchownym/ Káplanom Kośćiołá powszechnego rozsądek w piśmie czynić kazano? y dla tego Páweł ś. ták czynił/ wiećie że do Ieruzalem pismo swoie nośił/ vmyślnie dla tego tám chodźił/ áby pismo swoie/ z pismem drugich Apostołow conferowáł/ y zdánie swe innym vczniom Páńskim pokazał/ áby śie kiedy ná czym nie mylił/ áby do wątpliwośći iákiey kogo nie przywiodł/ własnymi słowy was tu Páwłá ś. westrzem. Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Ierosolimam cum Barnaba asumpto, & Tito, ascendi autem secundum reuelationem, & contuli cum eis Euangelium quod prædico in gentibus. Seorsum autem iis qui videbantur aliqui esse, forte in inuacuum currerem, aut cucurissem. Pátrzćie Ministrowie/ co to Páweł ś. czynił/ á ták wy też czynićie? oto pismo Apostołom pokázował/ y inszym/ powieda qui videbantur aliqui esse. Wiec

Heretycy áni Kośćiołowi/ áni Krolowi pismá pod rosądek nie dáią.

Páweł ś. pismo swoie do Ieruzalē nośił.

Gal: 2.

ieſcze mowi / secundum reuelationem, znáć że mu to Pan Bog przez obiáwienie roſkazał / áby ták vczynił / zkad znáć / że tego Pan Bog chce / áby piſmá Succeſsorom Apoſtolſkim pokázowano / Kápłanom ; oczym ieſcze niżey będźie ná wáſze árgumentowánie. Powiedzćieſz nam wżdy to mieyſce / ná ktorym Synodźie / w ktorym Kośćiele te piſmá wáſze / komentá / Poſtille / Biblie / etc. vchwalono / gdyż według nauki Apoſtolſkiey mowićie czynićie. Ani Páná Bogá / ani Páwłá S. ani ludźi kłámáć ſie nie wſtydźićie.

Jákoż proſzę ná tákim piśmie wáſzym kto ſie vbeſpieczyć ma? iáko vgruntowány bydź ma? á piſárzow v was ták wiele / ile Bibliy macie / á káżda ináczey vczy ; wiec w komentiech ſwych / ieden drugiemu złorzeczy / łáie / przeklina / ſzkáluie ; by był wten czás Luter przed Kálwinem ſtał / kiedy piſał / plułby mu w oczy / by go też oślepić miał ; y teraz przypátrzćie ſie w tey kśiążce na końcu / iáka miedzy wami Miniſtrámi zgodá ; á co wietſza / nieſtáteczność wielka / raz ſie Miniſter ſwego piſmá trzyma / drugi raz recántácie czyta / chcećie ſłyſzeć nowe pienie / ktore ſie Roku Páń: 1518. ſtało / o czym Laur: Surius w Kronice ſwoiey piſe: Mart: Lut: powieda ſcripſit lib: hoc titulo: Reſolutiones diſputationum de Indulgentiarum virtute, &c. Tegoż Roku był przez Káietaná Kárdynalá do Rzymu pozwan / á tám czterech Sędźiow wyſádźić ná to miano / ktorzy go ſłucháć mieli / Pan Marćin nie dufáiac ſwoiey śile / prośił przez Kśiążę Sáſkie Kárdynała / złym zdrowiem ſie wymawiáiac / áby w Niemcech tych Sędźiow wyſtáwiono / vczynił to Kárdinał. Kiedy iuż termin náznáczony przyſzedł / Kárdynał mu te ártykuły podał / pierwſzy Vt reſpiceret & caneret errorum ſuorum palinodiam. Wtory Vt in poſterum fidem daret. Trzeći Vt miſſa faceret eo omnia quæ ad Eccleſiæ perturbationem ſpectare viderētur.

Pan Marćin poyrzawſzy ná Artykuły / poyrzawſzy też na one Doktory vczone / ktorzy Sędźiámi byli / poyrzawſzy y ná

Recantacie heretyckie.

Surius fol: 79.

Luter przez Káiet: Kárd. był pozwan

Artykuły Luтro: podano

on orßak przy Kardynale wielki / zlęknawßy śię / táka protestácia z kárty przed Kárdynałem czytał:

Ego Frater Martinus Luter Augustinianus, protestor me colere, & sequi Sanctam Romanam Ecclesiam in omnibus meis dictis, & factis, præsentibus, præteritis & futuris: Quod si quid contra vel aliter dictum fuit vel fuerit, pro non dicto haberi, & habere volo; y tákći śię wyrzekł. Protestácia Lutrowa.

Owoż ledwa druga nie táka / ktora śię R. P. 1567 ostáłá / kiedy Marcin Synet był obießon / Minister Kálwinow / ten kiedy iuż ná ostátnim stopniu był / táki Cyrográph nápisał: Sinet obießon. Cyrográph ná ostátnim szczeblu.
8. Febr: Magister Gislenus, Pastor Capelle (apud Bruxellas) cum F. Petro Luxu Priore Carmelitarum, vocati fuerunt, Wiluordiam ad me Martinum de Sinet. Qui postquam mecum disputassent de variis quæstionibus, præsertim de Baptismo, & Sacramento altaris, humilem agnitionem erroris mei feci, quem pollicitus sum verbis & factis, omnes dedocere, quos eundo docui, renuncians ex animo omnibus erroribus me submittens, in omnibus reliquis eorum iudicio, in argumentum veritatis hoc ipsum scripsi, Et manu propria subscripsi, Mart: Sinetus hac 8. Febr: tákich y podobnych recántáciy śiełá pokázáć mozem / á tych zwlaszcżá ktorzy rewokowáli / ktoby ie wyliczył?

Náucżćieß nas tu Sektarze mili co czynić / ktoremu tu z was wierzyć / gdyż was ták wiele / á wßyscy raz ták / drugi raz inák klámaćie / raz śię swego pismá trzymaćie / drugi raz retentáćie czytaćie / á to nagorßa / że pismá swego pod rozsądek Kośćielny nie dawaćie / zátym to pismo klamliwe y niezgodne / gdyż śię sámi niezgadzaćie / maćie: Wiec dla tey niezgody y klamstwá muszą być cuncta maledicta quæ scripta sunt, y pewna / ći ktorzy pismá tákiego słuchaią / y ktorzy ie czytáią / będą de libro viuentium wygládzeni: ábowiem ći pisarze relinquerunt fontem sapientiæ, & cum iustis non scribantur. 2. Par: 34. Bar: 3.

Nie ták zaprawdę v nas Katholikow czynią / pod rozsądek Kośćielny pismá swe podáią / dla tego śię też pismá zgadzáią; á gdźie v nas / proßę / pismá są ták niezgodne? iáko to v was / choćia stany duchownych rożne / Reguły rozmáite /

Zakonnicy / Eremitowie / Kánonicy / Biskupi / Opátowie / przećie tych wszytkich pismá zgodne / dla czego? że iednego kośćiołá słudzy / temuż kośćiołowi pismá swe pod rozsądek dáią / á iáwnie / nie pokátnie / iáko pismo ś. każe: Et scribes super lapides omnia verba legis huius, planè & lucidè; toć v nas Ministrowie zgode czyni / że kośćioł rozsądek w piśmie czyni / ná co są osoby od Bogá postánowione / Doktorowie / Theologowie / ktorzy są kápłany / ktorych nam Páweł ś. słucháć każe; Et facies quodcũque dixerint qui præsunt loco, quem elegit Dominus. Ale v was / co gebá niepowśćiągliwa chce / to napisáć może / y drukowáć każe / wiećie że Auditor iákiś do septerná P. Mikołáiewskiego śię przywiązał / á niewiem by nie szubráwiec iáki / bo śie nie podpisał / godźiłoli śie to przy tákim Seniorze? nie ták v nas / planè & lucidè, żaden śie w scripćie swym nie pokrywa / owszem iesli nie kośćiołowi / tedy osobie zacney pismo podawa; ták y w stárym zakonie czyniono: iesli nie kapłanom / tedy Krolom pismo pokázowano: Et cùm surrexisset Rex, acceperunt scripta sua, & dederunt illi, & legit. á wásze pismá / ktoż wżdy rewidował? Krol / czy Monárchá iáki / czy kośćielni Doktorowie? áza niewidźićie / że Páweł ś. kápłanom Apostołom swoie pismá pokázował.

Deu: 27.

Coż nam iuż powiećie Ministrowie? wżdy śie ná iáki árgument / álbo ná excusátią iáką zdobądźćie: słuchayćie co mi iuż ná to ieden Minister w rozmowách powiedźiał: A iużći ták / od Apostołowći wszyscy pismo / y od Ewangelistow mamy / ále mali śie prawdá rzec / śile Commentow ná to pismo nápisano / áza máło Doktorow / nie trzebá było ták wiele Commentow / álbo zgołá nic / bo Scriptura in solo sensu Grammatico byc ma / & natiuo, absque vlla additione glossematum, & commentu hominum est intelligenda; Nam Deut: scribitur: Ad verbum meum non addetis, nec quicquam diminuetis. Errant igitur, qui literas sacras, & Euangelium secundùm mentem Augustini, Ambrosii, Hiero, ac aliorum hominum glossatorum exponunt

ARGUMENTUM HERETICORUM.

Deu: 4.

Dźiwna

Dziwna rzecz / że co Ministrowie mowią / záwſze ślepo mowią. Ná commentá śię Doktorow nászych fráſuią / Doktorow ś. ktorzy Duchá S. byli pełni / á ſami / ile ſekt / tyle commentow napiſáli: predkoś onych Bibliy y Poſtyl Heretyckich zapomniał. Wſzákże náto głupieá ślepe árgumentowánie / ták odpowiádamy / że commentow Doktorow ś. było potrzebá; przyczyná / że Alexander, Hymeneus, Neſtorius, Pelagius, Nouatianus, y inni Heretycy pobłądźili / ktorzy iáko proſtacy / & inſtabiles deprauant ſcripturam: á te commenta ſą ták zgodne / ktore / nie iżeby piſmu miáły co zászkodźić / co wiać / ale owszem piſmo przez nie ieſt obiáśnione; ſtąd znáć / że ten Duch ś. był Doktorom ś. dány / ktory był dány Apoſtołom: á my táko wych ſłucháć powinni / w ktorych ieſt Duch ś. Wſzák niewierzylibyſmy Auguſtynowi ś. ábo inszemu / iáko człowiekowi / ále Duchowi ś. wierzemy / ktory w nich mieszkał / bo cudá moca tego Duchá ś. czynili. RESPONS. 2. Pet. 3.

Co śię tycze commentow Heretyckich / ktore ſobie czynią / te zá bayki ſobie mamy / bo podobniey tym wierzyć / przez ktore Duch ś. mowił / ktemu że byli kápłany / wiec cudá ſpráwą Duchá ś. czynili / niżeli tym / ktore wszeteczniey / carnales, Apoſtatæ, á táci piſáli / co Appendix pokaże. A też mamy piſmo o tym / że kápłanom / nie Miniſtrom / chłopom / commentá y rozſądek ná piſmo przynależy czynić: Sacerdotes, Leuitici generis, in cunctis ambiguis veritatem iudicii ipſi, & non vulgus ma tám wykład czynić. A nie bez przyczyny ono Moyżesz vczynił / kiedy od Zydow ná gorę iść miał z Pánem Bogiem mowić: kogoż ná mieyſcu ſwym zoſtáwił? pátrzćieżesli nie kápłaná / Reliquit apud eos, piſmo mowi: Aaron, & Hur, qui vices eius in abſentia agerent; czemu tám poſpolitego ludu człowieká iákiego nie zoſtáwił? Stąd znáć / że y w ſtárym zakonie poſpolitemu człowiekowi rozſądku w piśmie ś. czynić niedopuszczono. Tákże y w nowym zakonie 12. tylko Zwolennikow P. Chryſtus ſobie obrał / nie wiecey / ktore kápłany poczynił / tym śię ludźi y Deu: 17. Moizesz. Exo: 24.

Luc: 10. pismá powierzył/á nád nimi nikomu sędźim nie vczynił; owszem im powiedźiał: Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, &c. tychto commentow/ albo rozsądku w piśmie nie może nikt czynić/ iedno Apostołow Páńskich Successorowie.

Tu iuż mam zá to/ że dosyć Ministrowie maćie/ pokazałem wasz niestátek/ y to/ że pismá stárego ktorym sie bućićie nie maćie/ ná Komentá dałem respons ná ktore nárzekaćie; ale coż potym/ wasz stáry zwyczay/ kiedy wam pismem oczy pokolą/ przećie wy fałszem á vporem nárabiaćie/ aby też było co nalepszego nágánie daćie: Jáko Pan Mikołáiewski w disputáciey swoiey Wileńskiey/ (w Argumenćie pierwszym) vsłyszawszy Zydowskie słowo/ wnet Zydowski iezyk gáni/á Grecki chwali; ácżći ná Versią skłáda mowiac: że Hebrea versio nie pewna; tá nágáná wierzćie mi nie bez przyczyny; Ale ieśliż Hebrea versio nie pewna/ tedy y Grecka czemu? Mátthewsz S. po Zydowsku pisał/ Jan po Grecku/ ow Ewángelistá Jan drugi/ zátym ieśliże zła Versio Zydowska/ tedy też może być zła y Grecka: Mym zdániem ten iezyk iest naprzednieyszy y nadoskonálszy miedzy innymi/ co sie niżey pokaże; zá tą doskonałośćia muśi bydź versio pewna: Lecz y ztad doskonáłość iezyká Zydowskiego pokázać sie może/ że go sobie Zbáwićiel vpodobał/ y tym iezykiem vmieráiac zá nas ná krzyżu/ אלהים Eloim wołał. Apostołowie też ći po Zydowsku popisáli y mowili; Mátká Chrystusá Páná/ tá też z narodu Zydowskiego byłá/ y tym iezykiem z Pánem Jezusem mowiłá;

P. Mikołáiewski iezyk Zydowski gáni.

Leuita Isaac

Tę doskonáłość widzac on zacny Stephanus Leuita Isaac, ktory Hæbraice & Latine Koment ná Malachiaszá nápisał/ ále też widzac y to/ że sobie Bog od poczatku świátá ten iezyk vpodobał/ ták ten iezyk záleca.

At licet omnium linguarum multæ & immensæ sint commoditates, earumq; vsus latissime se extendat, Hebrea cæteras facile vincit, & suo quodammodo iure Principem sibi locum vendicat; Nam & omnium est prima ac antiquissima, ellegantia & venustate cædit nulli suauitate cum

cæteris

cæteris contendit, verborum proprietate palmam obtinet, grauitate vero reliquas omnes merito superare existimanda est. Jescze tám tego więcey; otoż ieśliż ták Verborum proprietate palmam obtinet, pewna rzecz że iest y versio pewna / iedno się ięzyká Żydowskiego dobrze náuczyć.

Zda mi się/że to dla tego Pánu Mikołáiewskiemu Hæbrea versio zda się nie pewna/ iż snáć postrzegł/ że w Hebráyskim ięzyku/ iedno słowo ma kilká Synonim/ ktore differunt genere & terminatione, á przećie iednáko się wykłádáią; á owdźie mu więcey o to szło w disputáciey Wileńskiey że in fæminino genere πέτραν Piotrá zową / ták iáko y πέτρος y żąda áby mu to mieysce w piśmie gdźie pokazano / gdźie Piotrá πέτραν zową; ácz wiem że mu to tám dostátecznie powiedźiano,/y sam przyznał/ że πέτρος y πέτρα opokę znáczy/ á przećie go záś wnet vpor ná zad cofa; ćiłaby się według mniemánia tego vpornego táka rzeczą wáriowáć miáło/ ázaż tákich rzeczy máło ? ktore záraz in genere fæminino & masculino zową/ Acanthos, Acantha, á to co ? też tu oto differunt genere & terminatione, á przećie iedne rzecz zową. Alliaris, Alliaria, insze opuszczam: moglibyśmy y podobieństwo śiłe náleść iáko ono : Vos estis lux mundi, Swiátłośćia sam Bog iest/ ieśliż możem bydź tą świátłośćią / dáleko podobniey bydź Piotrowi S. opoka/ tą ktora iest Chrystus.

πέτρος
πέτρα

Acanthos.
Acantha.

Lecz ieśliż ták iest iákom rzekł w Hebráyskim ięzyku / pytaymyż się iedno / iáko πέτρα po Żydowsku סלע & צור Tsur & Selach, te dwie słowie chociaż iedno generis fæminini, drugie neutri: przećie Rabinowie: iáko Dauid, Kimhi, Kabneuaci, Salomon, Ezra, &c. troiáko iedno słowo wykłádáią/Lapis, siue Petra, siue Saxũ. Tych słow ktore opokę znáczą/ śiłe naydźie w Bibliey kto chce/ In Leuitico: iest też in plurali, סְלָעִים zowie się też opoká w Hebráyskim ięzyku iescze ináczey/ אֶבֶן Eben. to słowo iest generis fæminini, á przećie się wykłada lapis, do słowo v E-

Leu: 11.
1. Reg: 13.
Esa: 5.

zaiasza

záiaßá naydźie אֶבֶן הַחָזָק Eben hacak, lapis fortis, toż słowo in plurali, naydźie אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת Ebanym Gadoloth: Jeſt też dif-
Exodi 4. ferentia onego słowá pierwßego / צוּר tſur, pißa ie צֹר tſor,
Ezech: 37. cum holem, pißa ie też cum patach, צַר tſar, ale to wßyſtko ie-
Isa: 5. dno / ná tym ſie nie myle że petra, ſaxum, lapis, interpretuia choć Zebráyſkie ſłowo będźie / gen: fæm. ſiue maſ. ſiue neut. Otoż nie trzebá ſie tu dźiwowáć / że in fæminino genere & maſculino Piotrá S. opoką zowiemy / gdyż tego Verſio Hæbrea pozwala / owdźie nam też Pan Mikołáiewſki pozwolił tego słowá πέτρα
W diſputá: Wileńſkiey. ná opokę użyć / więc do tego Cephás / opoká ſie wykłáda / á Piotr ś. też ieſt Cepháſem / tedyć Piotr S. opoka bydź muśi / ták iáko Pan Chryſtus powiedźiał: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram edificabo Eccleſiam. Wiem ia czego było Miniſtrom potrzebá / by był Pan Chryſtus mowiąc te słowá; Tu es Petrus, palcem pokazał ná Piotrá: á mowiąc záś / & ſuper hanc petram ná ſwe czoło.

ECCLE-

ECCLESIA,

Trzeći Kámień do Proce.

GDZIE KOSCIOŁ STAROZYTNY, Y PRAWDZIWY Ołtarz, y Wiárá, v nas czy v Miniſtrow Kálwinowych, Lutrowych. &c.

Dwie rzeczy ſą napewnieyſze / á iáko Słońce/ták iáſne ktore Kośćioł Kátholicki/prawdźiwy/ ſtárożytny/ y z Wiárą/ Ołtarzem prawdźiwym pokázuią; Credo Apoſtolſkie / o ktorym káżdemu wiádomo/ że to Credo Apoſtołowie iednákimi vſty/ y iednym duchem złożyli: o iednym kośćiele / nie o zborze Kálwinowym / áni Lutrowym / áni o inſzey iáſkini ſekt rożnych / mowili. O tym kośćiele Páweł y Piotr ś. mowił: Credo ſanctam Eccleſiam Catholicam, kedy wiáry vczył/ ktorą wiárę krwią ſwą Piotr y Páweł ś. w Rzymie zápieczętował; Co ſie tycze inſzych Apoſtołow/ pewna/że o tym też kośćiele/to Credo, mowili / o ktorym te kśiążętá Apoſt: mowiły; bo nie czynili ſobie zborow/ y brogow/ áni ſzopy ná łyſey gorze/ á gdźiekolwiek iedno byli/ ieden kośćioł bydź rozumieli.

Dwie rzeczy iáko ſłō̄ce iáſne/ktore Kośćioł vkázuia prawdźiwy.

Druga/Symbolum Athánázyuſzowe/ná Concilium Niceńſkim od Doktorow vchwalone/ y od wſzytkich Chrześćian świátá wſzytkiego przyięte. Nád te dwie rzeczy / pokażćie mi dowod pewnieyſzy/ ktoryby kośćioł prawdźiwy Kátholicki/ y

ftárożytny pokázowáć miał. Temu kośćiołowi/ ktory te dwie
1. Tim: 3 słońcá pokázuią/ władza wszytkie Doktorowie ś. przyznawáią;
Ten kośćioł Páweł ś. zowie filarem prawdy/ nie w Genewie/
kedy Kálwiná wszy ziádły. Tego kośćiołá/ ktoby nie słuchał/
Mat: 18. sam Pan Chrystus mowi/ iest iáko pogánin. bo iáko oni/ kto-
rzy w korabiu nie byli / poginęli / ták też ći / ktorzy w tym ko-
Gen: 7. śćiele nie są/ giną. Ten kośćioł / nie inszy / Pan Chrystus
Cant. oblubienicą swoią zowie; á iż oblubienicą iest Chrystusowa /
tedyć tá oblubienicá nigdy zbładźić nie może/ bo Chrystus zá-
wsze przy niey iest; W tym kośćiele nie w inszym Apostołowie
záwsze bywáli/ bo się od Chrystusá Páná/ nigdy nie odłączáli.
Ten kośćioł ták dawny iest / iáko dawno gi Salomon w Je-
ruzalem budowáć począł / á co rok to większy / co rok to sie
bárziey krzewi/ co rok to kwitnie bárziey/ y iuż ták iest wielki /
y ták mocny/ że go piekielne bramy nie złomią; á cożby gi Mi-
nistrowie złámáć mieli; á podobno mocnieyszy ieden diabeł /
niż pięć Ministrow. Nád ten kośćioł inszego nikt budowáć
nie może / sam Pan Chrystus powiedźiał; Fundamentum aliud
nemo, &c. á iż sie tego Ministrowie ważą / że brogi / szopy / bu-
dowáć każą / iákoby ie názwáć/ mniemam że Spelunca latronum,
bo ouile ma bydź vnum.

Lecz ieśliż ná tym Heretykom máło / podźmyż do pismá
ś. tám dostáteczny dowod pokaże / że w nas kośćioł stárożyt-
tny/ ołtarz y wiárá / á ten dowod z árgumentow niezgodnych
Heretyckich pokaże / bo iedni iuż árgumentuią / że kośćiołá
mieć niechcą/ á drudzy ledwie nań pozwaláią.

Miedzy inszymi Iacob: Volphagius ták árgumentuie: Eccle-
sia, prawi chrześćiáni mili/ est tryumphans, militans, visibilis, & in-
ARGVMENtum Hereticorum. uisibilis; pro inuisibilis, bo go sam niewidźisz; Jákubku miły/ kto-
ryś nie Theses, ále lernam malorum ná kośćioł Rzymski/ y ná Do-
ktory ś. do Polski rozesłał: ále Jákubku znáć że dáleko od
Polski mieszkasz / bo sie z Polskimi Ministrámi nie zgadzasz/
Pan Mikołáiewski sam disputuiąc w Wilnie powiedźiał (áza

bys też

byś też tám o tym nie wiedźiał) że my/ práwi / na sámym piśmie sczyrym vlegamy/ á Doktorow pro secundariis testibus vżywamy / á czemużeś ty zá ledwie z Bibliey nárabiał / áleś wszystkie Doktory o Kośćiele piszac pozbierał/ ktorymiś allegował/ pomnisz/ żećieście zá te nie státeczność wásze nápisáć co bede obiecował; boć v nas dźiatki wiedza/ co iest Ecclesia militás, &c.

Drudzy záś árgumentuia / ktorzy Kośćiołá mieć niechca / że práwi Kośćioł/ táki iáko Papieżnicy chca/ żadna miára być nie może ; Nulla enim hominum congregatio esse vel dici potest Ecclesia de conciliis, & Prælatis Ecclesiæ, eò quòd homines sunt, & errare possunt.

Wiec záś : Mali non sunt de Ecclesia, nam, quæ conuentio lucis ad tenebras ? Quando etiam in Canticis dicitur : Ecclesia tota pulchra, 2. Cor: 6.
in qua non est macula; Tota pulchra es, &c: Quomodo ergo Papistæ Can: 4.
malos pisces ædificabunt supra petram, quos piscatores foras mittunt. Mat: 13.

Przypátrzćie sie státeczności swoiey Ministro : mili árgumentowániu dwoistemu swemu/ á przypá : sie też nászemu/ v nas tak po wszytkich Kośćiołách/ po wszytkich Klasztorách/ Akádemiách/ y Szkołách/ iednáko o Kośćiele árgumentuia / y iednáko vcza/ co iest Kośćioł / że Ecclesia Catholica congregatio fidelium est in recta fide; Nam per eam ingressus fit in Ecclesiam, eò, quòd impossibile est sine fide placere Deo. Fide ergo introitur in vine- Heb: 11.
am Domini, id est, in Ecclesiam, dum quis illam profitetur per se, vel per alium in baptismate. Nam fides disponit ad gratiam consequendam, quia gratia nulli communi lege datur, nisi primum credat : Nam gratia formaliter purificat, eò quòd per illam, & non per nudam fidem fiat remissio peccatorum, & reconciliatio cum Deo, quibusuis ponitur ad statum merendæ gloriæ.

Ták vbudowány iest Kośćioł Ministrowie niewierni/ co powiedaćie / że Kośćioł bydź nie może/ á drudzy záledwie nań pozwalaćie / wolićie Łysą Gore / kedy czárći w táńcu z czárownicámi skákali wzgore. Buduie Chrystus Pan hanc militantem Ecclesiam, iákoby Monárchá iáki dwor swoy / do ktorego gdy sługe przyimuie/ naprzod od niego wierności po-

trzebuie/ ktorą gdy sługá záchowa/ da mu ſzátę barwy ſwo⸗
iey/ á potym káže mu też prácowáć dla nadgrody.

Albo ták Chryſtus Pan ſie obchodźi/ kiedy kogo/ in Eccle-
ſiam militantem, przyimuie/ wiáry iáko naywiecey od niego po⸗
trzebuie / ktorą gdy kto záchowa / przyobłoczy go łáſką/ tan-
quam veſte nuptiali, & remittit eum , ad laborem facta conuentione de
Mat: 20. denario diurno, iuxta parabolam de Patrefamilias, qui conduxit ope-
rarios, & miſit illos in vineam ſuam. &c.

Buduie tež Kośćioł ten Chryſtus Pan/ Et Sacramentorum
ſocietate, (o tych da Pan Bog ná potym) teraz nam o to grá
idźie/ áby ſie Kośćioł ſtárożytny v nas pokazał/ ktorego Hae⸗
retycy/ dla niezgody ſwey/ widźieć niechca/ á nam go też mieć
nie dadza; Otoż ia pokázuie/ iáko v nas Eccleſia fundata eſt ſu-
pra ſolidiſsimum fundamentum fidei, á fundowány ieſt/ przez Pio⸗
trá S. ták mocno/ że go nikt do ſkończenie świátá zburzyć nie
może; áczći nie bedźie ſine præſſura & tribulatione ; ale Pan po⸗
Mat: 16. wiedźiał/ Portę inferorum non præualebunt aduerſus eam ; Jákoż ná
oko widźiem/ że ich śiłá máći/ áby te łodkę przewroćić mogli/
á przećie nie moga nic vczynić : Dla czego ? że w tym Kośćie⸗
le Veritas ſcripturæ, & verus intellectus, po czym znáć/ że ieſt y łáſká
Duchá S. według powieśći Chryſtá Paná. Ego rogabo Patrem
& alium Paraclytum dabit vobis , in loco meo , vt maneat vobiſcum in
æternum, Spiritum veritatis.

Co ſie owego tycze/ że in hac militante Eccleſia permixti ſunt
boni & mali, to ſprośna & Sophiſtica v Heretykow diſputatio, bo
tá permixtio durabit vſq; ad conſumationem ſeculi, co wiele przykłá⸗
dow z piſmá S. pokázáć możem/ że źli y dobrzy muſza bydź w
Mat: 13. Kośćiele : Ono naprzod de Sagena miſſa in mare, w ktorym były
rozmáite zgromádzone ryby.

Mat: 3. 2. Aream in qua ſimul grana cum paleis były zmieſzáne : ták też y
w Kośćiele záwſze plewy y zboże naydźie.

Gen: 7. 3. In Archa Noe erant homines & beſtiæ; ták też y w Kośćiele
ſie właśnie dźieie/ Sunt homines & beſtiæ, ktore beſtie/ habent lin-
guam blaſphemiæ in Deum, & Tabernaculum eius.

4. Wie⸗

4. Wiećie co ono Pan powiedźiał / Sinite vtraque crescere. Tu iáśnie káżdy widźieć może / że v nas Kátolikow Kośćioł Rzymski iest stárożytny / y prawdźiwy / gdyż ná wierze Apostolskiey zbudowány / ná wierze zwłaszcza Piotrá S. y Páwłá: á wiárá w tych Apostołách wiećie iáka byłá? oná ktora sie od Adámá / Ablá / áż do Abráámá toczyłá / w Abráámie też tá wiárá nie inßa / ktora w Pietrzey Páwle byłá; á my Kátholicy te wiárę własnie mamy / ktora w Adámie / w Ablu / w Abráámie / w Pietrzey w Páwle S. byłá; o ktorey wierze Páwel ták S. mowi / że bez tey wiáry nemo potest placere Deo.

Ale żebym sie też z tego lepiey wywiodł / iż tá wiárá nie inßa w Pietrzey w Páwle stárożytna byłá / ktora sie od Adámá / Ablá / Abráámá poczełá / podźmyß do pismá Páwłá ś. Ad Heb. 11. ták tám ten rozdźiał záczyna Páwel S. wiárę swoię zálecáiac. Hac fide, Hostiam Abel obtulit Deo. Tá wiárá / powieda / ktorą ia mam / iákoby rzekł / Abel ofiárę Pánu Bogu oddał. Táż wiára Enoch translatus est ne videret mortem. W tey wierze Noe wźiał odpowiedź / co sie miáło dźiać ná świećie / y przeto Korab zbudował. W tey wierze Abráám posłußeństwo vdźiáłał / y ßedł do Ziemie S. ktora zá dźiedźictwo wźiał. W tey wierze oná Sara stára białagłowá poczełá. W tey wierze / wßyscy pomárli / oni ktorzy sie zá pielgrzymy tu ná świećie rozumieli. W tey wierze Abráám chćiał Syná Bogu ná ofiárę zábić / y w ogniu spalić. W tey wierze Isáák vmieráiac / Jákobowi y Esáu błogosłáwił. W tey też wierze Jákob vmieráiac Synom Jozephowym błogosłáwił. W tey wierze Jozeph o ludźiách Izráelskich przepowiedał. W tey wierze Moyżeß sie vrodźił. W tey wierze niechćiał przyznáć / áby był synem corki Pháráonowey. Tą wiárą bedąc vgruntowány / wyßedł z Egiptu nie boiac sie srogośći Pháráonowey. W tey wierze / y tą wiárą / y przez te wiárę / Wielkanoc odpráwował. Dla tey wiáry mury około Jerychá pádły / ktorych było około obchodu śiedm dni. Dla tey wiáry oná Ráab nie zginełá.

Wiárę Kośćiołá Rzymskie° Páwel ś. záleca.
Heb: 11.
Gen: 4. & 2.
Gen: 5.
Gen: 6.
Gen: 12.
Gen: 17.
Heb: 11.
Gen: 22.
He: 11. Ge. 47.
Gen. 50.
Exo. 2. H. 11.
Exo. 2.
Exo. 2.
Exo: 14.
Iosu: 6. H. 11.
Heb. 11.

Heb: 11.

O inszych sámże Páweł S. w tymże Rozdźiale mowi/ czásuby mi wyliczáiąc nie stáło / bym miał ieszcze powiádáć / Jáko Gedeon wierzył/ Báruc/ Samson/ Jephte/ Dáwid/ Samuel/ y inni Prorocy/ táka liczbe w tym rozdźiale Páweł ś. vczyniwszy/ ná ostátku temi słowy záwiązał / bez tey wiáry nie może sie nikt podobáć Pánu Bogu. To macie Ministrowie o stárożytnym kośćiele / y o stárożytney wierze / też wiárę z kośćiołem my od Apostołow mamy/ inszey niechcemy.

Heb. 11.

Co sie Ołtarzow tycze/ o tychby iuż disserowáć nie potrzebá/ boć gdźie kośćioł stárożytny / gdźie wiárá/ tám ołtarz być ma y ofiárá: Jednák/ iż Econtra, z ołtárzá sie też kośćioł stárożytny pokázáć może/ tedy námienić nie wádźi: Niechże sie przypátrzą Ministrowie / gdźie / á z iáką wiárą / z iáką miłośćią Bożą/ z iáką chęćią/ ołtarze ku cżći á chwale Bożey/ dla ofiar budowano / ktore przez Ministry Kalwinowe w Angliey / w Szkociey/ we Fránciey/ ꝛc. poburzono. Czytay Lutrze psotliwy/ Kalwinie bezbożny/ Bezo złośliwy/ ieśli z táką wiárą Abel/ ołtarz do ofiar Pánu Bogu budowal/ iákoś gi ty v nas w Polszcze psował/ Gen : 4. Nóe, Gen : 8. Abraam, Gen : 12. Moyzesz/ Exo : 17. 20. 24. 27. Aaron., Exo : 32. 37. 38. naydźiesz tám Altare aureum. Nuż in Leuitico, czytay co ich było / ktorzy ołtárze budowáli / poczawszy od Rozdźiału pierwszeg Numeri, aż do Rozdźiału 18. Deut : 12. 16 26. 27. 33. Iosue, 8. 9. 22. Iudicum , 6. 13. 21. Nuż w pierwsz : kśięgách Krol : 2. 7: 14. Secundi Reg : 8. 24. Tertii Reg : 1. 2. 3. 6. 7. 8. 9. &c. Quarti Reg : 11. 16. 18. 21. &c. Primi Paral : 6. 16. 21. 22.. 28. Secun : Paral: 1. & 4. tám naydźiećie Altare æneum, Ale wiem Ministrowie żebyśćie sie rychley rzućili ná złote. Nuż záś primi Esd : 3. Ter : Esd : 5. 8. Quar : Esd : 10. Iudith, 4. Ester , 14. Psal : 25. Sap : 9. Eccli : 35. 44. 50. Esa : 6. Tren: 2. Ezech : 8, & 9. Oseæ, 3. 8. 10. Ioel, 1. & 2. Amos , 2. 3. 9. Mala : 1. & 2. Prim : Mach : 1. 4. 5. 6. 7. 8. Secun : Mach : 1. 3. 4. 8. 10. Matth : 5. 23. Luc: 1. 11. Rom : 11. Pri : Cor : 9. 10. Iacob : 2. Apoc : 6. 8. 9. 11. 14. Heb : 11.

Ołtarze w stárym zakonie niezliczone.

Gen. 4 Exodi. Leuit. Num. Deu. 1. Reg. &c.

W tych wszytkich rozdźiałech/ káżdy snádno naydźie/ z iáką wiárą/ z wiárą Abráámową/ z iáką miłośćią Bożą/ ołtarze

z rozmái-

z rozmáitych materiy budowano/ z ziemie / z kámieniá/ z drze-
wá Sethim/ z miedźi / áż y ze złotá/ kosztem wielkim/ z naczy-
niem rozmáitym / ze śrzebrá/ y złotá; ktore y teraz v nas ołtá-
rze/ y naczynia/ ku czći á chwale Pánu Bogu czynia; ná ktore
sie Ministrowie Kalwin: w Angliey / w Szko: Frác: ⁊c.
rzućili: wszák wiećie co poczynili / wiecey niż 7000. kośćiołow
zburzyli/ klasztorow wiecey niż 5000.

Tu tez dowod iásny y z ołtorzow mamy/ że wiárá v nas
Kátholikow/y kośćioł stárożytny y prawdźiwy/tego kośćio-
łá kázdy chrześćiáński człowiek trzymáć sie powinien/gdyż bez
tey wiáry/ ktora iest w tym kośćiele/ nikt sie Pánu Bogu po-
dobáć nie może. Lecz Kálwinowi/ktoremu bogoboyność
przywłaszczáia/ iáko Turczynowi/ podobno iescze máło/ á słu-
sznie / bo w skriptach swoich nic nie czyni / iedno diuina tentat, Esa. 25.
mutat leges, transgreditur iura, dissipat fœdus sempiternum verbū Dei,
facit velamen malitiæ: wiec mu iescze dam y Ministrom iego tá-
ka ráde / iezeli chca / kośćioł stárożytny znáć / y wiáre; Nie-
chay sie pilno przypátrza/w ktorym kośćiele/ v nas/czy v nich/
linia stárego zakonu idźie / zwłasczá Genealogia kápłánow /
ceremonie, ofiáry / ⁊c. Hoc opus, hoc labor, bo po tym / iáko po
cyrklu/ álbo po gruntwadze/ miáry / y punktu pewnego doy-
dźiem/ gdźie stárożytny kośćioł y prawdźiwy/ wiárá/ ołtarz/y
ofiárá ;bo prawdźiwy kośćioł/ z tákim obrzedem/ z tákimi ce- Iere. 3.
remoniámi / z táka wiára być ma / pismo mowi: Quam dedi
patribus vestris. Linia stáreg zakonu/Genealogia kápłanow ⁊c. w nászym kośćiele.

Otoż ták linia kośćiołá stárożytnego krocinczko prowá-
dźić bede ; wiemy iuż dobrze/że od poczatku świátá/ Pan Bog
ołtarze sobie budowáć kazał/ wiec Tabernácula/ Swiatnice/
áż potym kośćioł murowány ; ktory/ iákim kosztem Sálomon
budował / wszyscy dobrze wiećie / nie tayno nikomu / iákie na-
czynie kośćielne było / iáki porzadek/iákie pośwacánie kośćio- Exo. 40.
łá / ná ktorym sam Pan Chrystus rad bywał / o czym Jan ś. 3. Reg. 8.
świádectwo dawa : Facta sunt Encenia in Ierosolymis, &c. Et am- Ioan: 10.

bulabat

bulabat Iesus in Templo Salomonis; á tego poświacánia bywáło
cáłá 8. Dni. Ná tym tám poświacániu Sálomonowym/ wię-
cie co ſię było ſtáło Miniſtrowie? Ktoro Sálomon poświá-
cánia dokończył/ nátychmiáſt obłok ſpadł z niebá/ y ogárnął
kośćioł/ y nápełnił wſzyſtek/ ták bárzo/ piſmo mowi; Nec po-
terant Sacerdotes ingredi Templum Domini, eò quòd impleſſet maie-
2. Par. 7. ſtas Domini, Templum Domini; proſzę nie zápominàycie tego/ iá-
ko to było kośćiołá poświacánie Pánu Bogu wdźięczne/ nie
powiećie wy ſwoim wiernym tego. Do tych ołtarzow/ kośćio-
łow/ áczem iuż ná ſwym mieyſcu powiedźiał/ iákie było obie-
ránie kápłanow/ iáki vbior kápłáńſki bydź miał/ iákie ich po-
świacánie/ nie wádźi/ zwłaſczá tu/ koſczek námienić; Ták
mowił Pan Bog do Moyżeſzá; Accipe Aaron, & filios eius, Et ap-
plicabis ad oſtium tabernaculi teſtimonii, &c. Indues Aaron veſtimen-
tis ſuis, linea tunica, & ſuperhumerali, & rationali, quod conſtringes bal-
theo, & pones Tiaram, & oleum vnctionis, fundes ſuper caput eius.

Ten Kośćioł tedy z tymi Ceremoniámi/ z tym Ołtarzem
z tymi Kápłanámi/ z tym poświaceniem/ y ze wſzyſtkim ob-
rzędem ſtárego zakonu trwáć miał/ áż do przyśćia Chryſtu-
ſá Páná/ nie dla tego/ áby to wſzyſtko z Kośćiołem zepſowáć
Mat: 5. miał/ ále żeby náprawił/ bo powiedźiał: Non veni ſoluere legem
ſed adimplere: y ták vdźiałał; nierzkąc żeby to pſowáć miał/ á-
le owſzem krwią S. ze wſzyſtkim Kośćioł poświećił; Wiárę
náprawił/ ktorą ſię byli od Abráámá odſtrzelili; rzemieſlniki
do winnice ſwoiey/ lepſze vrządźił/ o czym Math: 6. mowił:
Vineam ſuam locabit aliis agricolis: te ſłowá pokázuią/ że kiedyby
był Kośćioł ſtáry zepſowáć miał/ á inſzy budowáć/ tedyby był
Mat. 21. rzekł/ Vineam ædificabit; ábo inákſzym ſpoſobem o tym dálby
znáć. Otoż v nas Kośćioł ten ſtárożytny/ ſtárego y nowego
Zakonu mamy/ bo nie ieſt niwczym zepſowány/ owſzem przez
Jezu Chryſtá odnowiony y potwierdzony/ á my go wcále/ ze
wſzyſtkim porządkiem/ y z ceremoniámi záchowuiemy.

Dźiwnym ſpoſobem nowy Zakon ábo Kośćioł ná ſtárym

Zakonie

Zakonie vlec muśiał Ministrowie / ták to byłá wola Boża / iż on stáry vległ ná Moyżeszu / á nowy ná Chrystuśie / ále prze- ćie ten z owego idźie / bo tá wiárá Abráámowá / te obrzędy Kośćielne / ći Kápłani oleiem ś. poświęceni / toż poświącá- nie Kośćiołá / ná ktorym Pan Chrystus bywał ; nic śie nie v- ięło / nic śie nowy Zakon stárym nie vszczerbił / áni też stáry nowym / owszem śie ieden drugim potwierdźił ; bo owdźie Lex per Moysen data est, á tu / gratia & veritas per Iesum Christum, tu ie- dno przez drugiego żadna miárą bydź nie może / iáko Mini- strowie stáry Zakon odrzucáią od śiebie / kiedy mu co stárym Zakonem pokaże / wnet on rzecze że to Zydowskie spráwy by- ły / vmbra to nowego Zakonu powie : pytam was Ministro- wie / gdźie przykazánie Páńskie / w stárym czy w nowym Zako- nie ? w stárym ; odrzuććieß ie też / vyrzyćie nie bedźiećieli wła- śni dyablowie : Otoż my że dwu Zakonow / mamy ieden Ko- śćioł / ktory trwáć będźie áż do wtorego przyśćia Syná Bo- żego. Ioan: 1.

Mamy ieszcze ná to figurę nadobną / że stáry Zakon miał bydź odnowiony / nie zepsowány / mowi Prorok te słowá : Hæc dicit Dominus ; Ego sumam de medulla Cædri sublimis, & ponam de vertice ramorum eius tenerum distringam, & plantabo super montem excelsum, & eminentem : Mowi P. Bog ; wezmę mozdzek / to iest / śrzodek z drzewá Cedru wysokiego / á położę z wierzchowi ská drzewá tegż gáłęźie młodße / y wszczepię ie ná gorze wysokiey y wesołey. Drzewo Cedrowe / z Doktorámi pismá ś. rozumiemy Chrystusá Páná / Medullam Duchá ś. ktorym iest Syn Boży poczęty / Vertex wierzch drzewá Piotr S. Kśiążę Apostolskie / gáłąski / Apostołowie : o tych to Pan Bog przez Proroká mo- wi / ponam de vertice tenerum : położę z wierzchowiská drzewo młodße / to iest : Namiestniká Piotrá S. bo ten młodßy po Pietrze ś. bywa / y ták záwße bywáć będźie / iáko pismo mowi : pro Patribus nati sunt tibi filii. Et plantabo y wszczepię ie ná gorze wysokiey : gorá nic inßego nie iest / iedno Zakon stáry / ktory Ezech: 17.

ná gorze wysokiey Moyżeszowi był podány; Otoż Piotr S. Kośćiół/ y namiestnicy Piotrá S. drzewo młodsze/ wszczepie- ni są ná stárym Zakonie. Ztąd też káżdy obaczyć może/ że Kośćiół Rzymski/ gdyż ná tey gorze/ ná stárym Zakonie sczepiony/ iest stárożytny/ y prawdziwy/ tákże Ołtarz y Wiárá.

1. Par: 17. Jeszcze podobieństwo piękne powiem/ że miał Syn Boży budowáć Kośćiół ná stárym Zakonie: Mowił Pan Bog te słowá do Dawidá/ Cum impleueris dies tuos, vt vadas ad Patres tuos, suscitabo semen tuum post te, quod erit de filiis tuis, & stabiliam regnum eius: Ipse ædificabit mihi Domum. Et firmabo solium eius, vsq; in æternum. Ego ero ei in Patrem; & ipse erit mihi in filium. Tu nie tylko Minister/ ále káżdy się domyślić może/ że to ná Sálomoná przypowieść/ ktory Kośćiół P. Bogu budował.

Duchownym obyczáiem/ włásne proroctwo y obietnicá o Pánu Chrystuśie/ qui ædificaturus erat Ecclesiam, właśnie Bog Oćiec mowi o Synu swoim/ Ero ei in Patrem, & ipse erit mihi in filium. Będę mu ia powiádá Oycem/ á on mnie Synem/ ten mi dom zbuduie/ á ia stolicę iego ná wieki vtwierdzę; Otoż ták się stáło/ budował Sálomon pokolenie Dawidowe/ Kośćiół w stárym Zakonie/ á Pan Chrystus gi krwią swą náświętszą odnowił/ pośwyećił/ y vtwierdził. Nád ktory Kośćiół/ nie może nikt budowáć inszego/ bo pismo mowi: Fundamentum aliud, nemo potest ponere præter id, quod est Christus Iesus.

1. Cor: 3. To iuż mamy dowod pewny z pismá ś. że v nas Kośćiół stárożytny y prawdziwy/ tákże y wiárá/ bo też pośwyacánie/ obrzędy/ Ceremonie etc. záchowuiemy.

Kálwin/ Bezá/ y inni Heretycy/ tákli też Kośćioły swe pośwyećili? tákie ápáráty/ iáko Pan Bog Moyżeszowi roskazał etc. porobili? Wiemy Ministrowie/ iákośćie w Mieśćie Houdwan Diœcæsis Carnuten: Kośćioły budowáli y świećili/ kiedy Kápłan we Mszy S. Ciáło Páńskie podnośił/ w ten czás wpadszy Kálwinowie do Kośćiołá/ z roskazánia Ministrow/ wierzch głowy mu drągą przebili/ z ktorego Kápłaná

Houduan. In Theatro crudelitatū Here: n tēp.

krew Ciáło Páńskie y Ołtarz polała/że krwią P. nászego Jezu-
Christá sie pomieszáłá/ táka wodá świecona Kálwinowie ko-
ścioły świecą. W tymże Kościele wziąwszy kápłáná w vbierze
kápłáńskim drugiego/ wzgore ná bálce do Krucifixá przybili/
rece ná rece/ nogi ná nogi gwozdźmi przybili/potym z rusznic
do niego strzeláli/ z ktorego páwiment Kościelny / y on Kru-
cifix krwią Kápłáńską poświecili / y tám ná onym wyobráże-
niu Páńskim/ duchá Pánu Bogu oddał. A w Ruromondá- Ruromond
nie ázaż nie wiemy co czynili? ázaż tám máło krwie Zakonni-
czy ná poświacánie Kościołá rozlali? iednemu láyczkowi/
gdy sie P. Bogu modlił/wierzch głowy rozcieli/ z ktorey gło-
wy krew ná ściáne wzgore ná podziw przysnełá/tey krwie y dziś
niiáko zetrzeć nie mogą: Insze crudelitates Ministrow Kálwi-
nowych Appendix w tey Kśiążce pokaże/tákże Bezy Succes-
sorá iego; ták oto zá nászych czásow Ministrowie Kościoły
święcili / to wszystko dla skárbow / áby Beze vbogácili. A w Polská.
Polszcze/ ábo też czego nie naydziemy? Widzielismy zá nászych Grodzisko.
czásow/ iáko w Grodzisku/ w Számotułách/ w Toruniu / á- Számotuły
páraty Kościelne świecili / stárożytne naczynie Kościelne/ Toruń.
Krzyże/kielichy &c. z námowy Ministrow ná potrzeby swe po-
gwałciwszy pánowie obrocili. Widziano ná Weselu w To-
runiu Antepedium złotogłowowe / w koldre przerobione / z
Ornatow kolebki dziecinne przykryte / á dla tego ápáraty
do chwały Bożey Kátholicy pobożni porobili? Pogánin/
Turczyn / Tátárzyn / kiedy Miásto Chrześciáńskie pod moc
swą weźmie / ápparatow Kościelnych tykáć nie każe / mo-
wiąc: że Bogá w tym vbierze chwalono. A v nas Ministro-
wie/ kiedy gdzie Kościoły burzyli/ záraz do kielichow/ do na- Czytaycie
czynia srebrnego sie rzucili / z ktorego Sákráment nász wy- Surium.
rzuciwszy ná ziemie/ nogámi deptali; pátrz kożdy co pogáni/
co Kálwinowie czynili? ták też otym Prorocy przez Duchá ś.
mowili / że ná Kościoł Boży / tácy synowie Belial powstáć
mieli/ á zá ich powstániem to miáło bydź/co Sálomon mowi: Prou: 29.
Tunc gemit populus Dei. Tunc corruet in plateis veritas doctrinæ &

 vitæ,

Esa: 59. Iob 12. vitæ, & iustitia longe stat. Tunc veritas fit in obliuionem. Tunc deridetur iustorum simplicitas, sed tabernacula prædonum abundant. Tak sie wszytko ſstáło/ tabernacula prædonum abundant. Kalwinow zwłaſzczá/ (áczci ie Pan Bog ogniem wykorzenia) ktorzy mieli być morbi letales in corpore Ecclesiæ, o tych nie o innych prorokował Apostol;

Actu: 1.6. & 15. Et qui sunt nouæ hereses in corpore Christi (quod est Ecclesia iustorum) nisi noui & letales morbi? to włáśnie na nowe Kálwiny mowi/ ktorzy pod murem Ieroſolimſkim naybárziey rzeke Cedron macą; Nie dziw/ bo tákiego Proroká mieli;

Theomorus páträcie iáko Kálwiná Theomorus Heretyk záleca/ był to powiáda Kálwin/ Basilisco nocentior, Leone crudelior, Aspide venenosior, Dracone blandientior, Lupo rapacior, Vulpe dolosior, cane rixosior; passere salacior, equo libidinosior, angue venenosior, serpente callidior, sue imundior, musca inconstãtior, Dipsade nocentior, mutabilior Cameleonte. &c. A iákoż/ tákowych przymiotow plemie/ morderſtw/ nieſnáſek/ w miáſto S. to ieſt: w Kośćioł wnośić nie ma? Kośćioł miáſtem zowie/ według Jana S.

Apoc: 19. Ecclesia autem Ciuitas Dei Sancta est, in qua iustitia regnat; Aczći te morderſtwá y nieznáſki ich mogą być snádno vskromione/ iedno im często a mądrze/ cum gladio verbi Dei zábiegáć/ / y mieczem żeláznym ich káráć/ iáko Ewángelistá dekret wydał;

Ioan: 11. Melius est enim, vt vnus homo moriatur, quàm per eum tota gens seducatur, & pereat in anima & corpore.

Eccl. 11. Sic oportet ignem istum extinguere, quod si neglectum fuerit, totam vorax flamma ciuitatem deuastat.

Matt: 13. Hæc parabola est temporis instantis, qui aures audiendi habet audiat.

Ministrowie sklep w Głogowie wyłupili. 1602.

Przypátrzćieſz ſie Miniſtrowie mili/ iáki kośćioł mácie/ á iákośćie v nas Dom Boży poświecili/ czego y po dziś dzień przestáć niechcecie; ázaż niewiecie? co ſie tych czásow w Głogowie ſstáło/ z onych záwołánych zacnych Miniſtrow/ ſstáli ſie zacni złodźieie; czuiac w ſklepie zámárttym dawno záchowáłe kośćielne śrebro / krzyże / kielichy / monſtráncie / y inſze kleynoty / bá tákći długo mieſzczány ná wiárę náwrácáli / áż on ſkarb / ſklep wyłupiwſzy / pokrádli/ lecz by byli nie pierzchneli/ bez głowy / rzecz pewna/ z miáſtá by byli wybieżeli: Je-

dnák mándat Cesárſki/káże mieć oko zá nimi/ták im też Duch 2. Reg. 22.
ś. mowi: Delebo eos, vt puluerem terræ. To ták wßedy Mini-
ſtrowie poczynili/ á wżdy powiadáią/ v nas (práwi) kośćioł
y wiárá prawdziwa; my Jezu Chryſtá Páná naßego ſpraw
naśláduiemy. A wiere to oná wiárá co ſklepy vczy łupić? v
nas z táka wiárá do ßubienie poſyłáia: áza táka wiárá byłá
Adámowá/ Ablowá/ Abraámowá? Abráámowe wiáre/
wiećie iáko Páweł ś. zaleca? Credidit Abraam contra ſpem in ſpe, Rom. 4.
nec infirmatus eſt in fide. A Miniſtrowie dalekośćie od tey Abrá-
ámowey wiáry ſkoczyli/ ná kośćioły náße/ ná świetokray-
ſtwo/ na ludzkie ſklepyśćie ſie rzućili.

To ták záwße v was Miniſtrowie/ w káżdey ſpráwie/ nie-
máß iedno złość/ drapieſtwo/ zazdrość/ kłamſtwo/ á nieſtá-
teczność; ktora/ wiećie iáko znáczna w Diſputácyey Wileń-
ſkiey ſie pokazáłá/ záprawdę godna wſpominánia czeſtego/
pomnićie/ że przez Pany Deputaty żadáiac tego było poſtá-
nowiono/ aby ták przećiwna ſtroná/ ták iáko y náßá/ z ſámey
Bibliey dowod czyniłá/ w czym ſie ſam Pan Mikołáiewſki
declárował/ czynić temu doſyć: owßem te obietnice temi ſło-
wy potwierdził: że my też/ práwi/ ná ſámym piſmie ſczyrym v-
legamy/ dołożył/ iáko ná ßnurze/ á Doktorow pro ſecundariis
teſtibus vżywamy/ gdźie nam po rece/ tám ich vżywamy/ gdźie
nie/ tám ich odrzucamy: ogłośiwßy tákowa wolność/ że
kiedy chca ćiſkáć świetymi moga/ nie mogłci obietni-
cy ſtáteczney doſyć vczynić/ odrzućiwßy Doktory/
wnet ie pozbierał/ bo z nich vſtáwicznie ál-
legował/ y ieſzcze żałował/ że ich kśiag
wiecey z ſoba w Wilnie nie
miał. Quærite, &
inuenietis.

SACERDOTIVM,

Czwarty Kámień do Proce.

IESLI KALWIN, LVTER, Y KAZDY MINISTER NA KApłáńſtwo dla przepowiádánia ſłowá Bozego, y dla ſzáfowánia Sákrámentu, tákie święcenie iáko Bog roſkazał bierze, y ieśli ták ná ten ſtan porządnie wſtępuie iáko ſam Pan Chriſtus wſtępował?

Lib. Num. Leuit. 8. Czytamy o tym piſmo iáwne/ że dwu tylko/ á nie wiecey Pan Bog ná Vrząd Kápłáńſki poprzodu był poſtánowić raczył/ Moyżeſzá y Aaroná/ aby ći tylko/ ofiáry Pánu Bogu z rąk ſwych ná Oltarz kłádli/ y inſze ſpráwy ktore Kápłanowi przynależą odpráwowali. Byli też y Synowie ná to Aaronowi ále ták iáko ſam Aaron poświeceni/ áby ći tylko nie kto inſzy/ w
Num. 8. Tábernáculum Páńſkim około ofiar ꝛc. ſłużyli. Lecz iáko zdawna kąkol miedzy pſzenicą/ ciernie miedzy rożą/ ták też ná ten
Num. 3. 16. czás powſtáli byli niektorzy/ de aliis tribubus, ktorzy Kápłany
26. Boże przeſládowáli/ (wſzákże ich ziemiá pożerálá y ogień ſpa-
Deut. 11. lił) mruczac: Nunquid nos non poſſumus eſſe Sacerdotes, & mini-
Leuit. 10. ſtrare in templo ſicut Moyſes & Aaron? Własnie ſie ták tymi czá-
1. Par: 24. ſy ſtáło/ Surrexerunt de aliis tribubus przeciw Kápłanom Bo-

żym

żym mruczac/ktorych ſam Pan Bog poſtánowił/ przećiw A-
aronowi/ Summo Pontifici, y przećiw inßym Káplanom/ qui
vncti ſunt, & quorum repletæ & conſecratæ manus vt Sacerdotio fun- Num. 3.
gerentur. á mianowićie Luter/ Core/ pſotliwy/ Qui agminibus
Iſrael ſtentorea voce exprobraſſet: Et omni tempore iurgia ſeminauit 1. Reg: 17.
Venerenda Patris ſui Papæ, ſemper vt Caim maledictus dioſcoperuit,& Gen. 9.
aliis oſtendit. Contra omnipotentem ſe roborauit, ſicut ædificatores Gen. 1.
Turris Babel. Iuſtos ſemper perſecutus eſt, vt Iſmael. Terram polluit, Gal. 4.
in fornicationibus ſuis, vt Sodomitæ. In amore mulierum erat, vt Anti Gen. 19.
chriſtus. Templa prophanauit, vt Anthiochus & Nabuchodonoſor. Dan. 11.
Virginibus impudice abuſus eſt, vt Babilonii. Deum & Sanctos blaſphe- 1. Mach. 1.
mauit, vt rapaces. Tren. 5.

Po nim Nadab & Abiu ſurrexerunt, Kálwin z Beza/ y innych 4. Reg. 18.
ſekt Miniſtrowie: Qui effudit phialam ſuam in terram, & factum eſt Leuit. 10.
vulnus ſæuum & peſsimum in homines: ten ná świát wyßedł/ iáko Apoc. 16.
oná beſtyá/ blaſphemans Deum, & affligens ſanctos. Qui aperuit os
ſuum, in blaſphemias ad Deum, blaſphemare nomen eius,& tabernacu-
lum eius, & eos qui in cælo habitant. Pátrzćie ieśliß nie właſne Apoc. 13.
proroctwo o Kalwinie: ktoż/ proße/ miedzy inßymi ſektámi/
Tabernabulum Dei, kośćioł ſtárożytny bluźni/ iedno on? kto
wiecey bluźni przećiw świetym ktorzy ſą w niebie/ iedno on?
kto im czći wiecey tu ná źiemi vwłoczy/ iedno on? kto prze-
ćiw Biſkupom/ y inßym káplanom mruczy/ wdźieráiac ſie ná
vrząd kápláńſki/ iáko Nádáb y Abiu/ ktorego niegodźien iá- Leuit. 10.
ko on? mruczac tákże: Nunquid nos non poſſumus, &c. Nie mo-
żeß nádetey myáli Kalwinie przywłaſczyć ſobie tego/ czegoś
nie godźien/ Niſi vocatus fueris tanquam Aaron; ále do tákiego ká- Heb. 5.
płáńſtwá Aaronowego/ trzebá ſie pierwey dobrze oczyśćić z te- Actu. 1.
go coć Theomorus Caluinicola twoy zádáie/ to nie Papiſtá/ tákże
inni Heretycy; toż y wam mowię dźiśieyßy Miniſtrowie/ bo
ieſteśćie Kálwina y Bezy imitatores, tákiego/ ktorego manus Gen. 16.
contra omnes fuit vt Iſmaelis: á też to ſproſnego/ bezrozumnego
człowieká/ czynić ſie tym/ czym ſie niegodźi/ dam ná przykład:
Kiedybym ſie ia Woiewodá Poznáńſkim/ álbo Krakowſkim Exemplum

czynił/

czynił / y spráwy bym te / ktore Woiewodźie / albo Generałowi przynależą / czynił / prawdá żeby mię głupim názwano ? á zgołá niewiem iákoby mię o to częstowano. Ták własnie y wy Ministrowie / ktorzy się ná vrząd kápłáński bez powołánia porządnego wdzieráćie / iesteśćie błaznowie / y oni ktorzy dźiurą do owczárniey łáżą / nie drzwiámi złodźieie.

ARGVMENTVM HERETICORVM.

Więc niebożętá árgumentuią / pożądliwość swoie zdobiąc / á lepiey mieć żonę / á niżeli ták grzeszyć / bo Apostoł powiedźiał : Melius est nubere, quàm vri.

1 Cor. 7. 1 Tim: 5. Esa: 54.

2. Nie potrzebá też inszego Kápłáná / y pośrzedniká oprocz Chrystá Páná / ktoryby się miał zá ludźie modlić y vczyć / bo wszystkim to Pan Bog dał / iáko Prorok powiedźiał : Et dabo vniuersos filios tuos doctos.

Responsio.

Tu káżdy pátrz ślepoty á száleństwá Heretyckiego / v nas kápłáná y pośrzedniká / oprocz Chrystá Páná / mieć niechcą / ktoryby vczyć miał / á sámi sobie kápłáńskie imię przywłaszczáią / y pásterzámi się zową / niechay kto chce weyrzy w Disputácyą Wileńską Páná Mikołáiewskiego / tám ná káżdym mieyscu / gdźie iedno Pan Mikołáiewski co mowi X. sobie przypisał / X. Mikołáiewski / á P. Symon zaś Tunowski / Super: Conf: Bohe: pásterzki vrząd sobie przywłaszcza / czyniąc do Bogá przemowę / mowi : Jedyna głowo nászá pásterzow / &c. Pánie Symonie : wielki to vrząd / osłyszałeś się / Piotrowi ś. rzeczono / Pasce oues meas, á successorom iego / á P. Mikołáiewski ná owo X. kedyż się świecił ? w Jordánie się podobno ieszcze będźie krćił. Ná árgumentá respons dawszy / pokaże / że áni pásterstwá / áni kápłáńskiego imienia żaden Minister przypisáć sobie nie może.

Ná pierwsze Argument.

Ná pierwsze : Meliùs est nubere, quàm vri. Lepiey / prawi / mieć żonę / niżli ták grzeszyć ; to dawna á naprzednieysza ná kápłány przymowká Heretycka ; náwet / powiádał mi Apostátá ieden / że y żony ich ták rády mawiáią / znáć że máło ná Ministrze máią / lepiey prawi v nas / bo w stanie małżeńskim mieszkáią

ſtáią/ á wáſzy kśięża grzeſzą: y wam / y nam/ Miniſtrowie/ do grzechow cudzych nic/ bo ieśli kto co złego czyni / ná ſwoy kárb czyni; wſzák dawno wiećie / że ná świećie ſą źli y dobrzy / był miedzy Apoſtołámi Judaſz zdrádliwy / á przećie inni dobrzy; náwet nálazł śie y zły duch miedzy Anyoły / á przećie wſzyſcy Anyołowie dobrzy: w Aptece / ieſt trućizná/ ieſt y lekárſtwo; rośćie miedzy pſzenicą kąkol / przećie pſzenicá dobra. Atoli przećie v nas nie wyświecáią Kápłanow iáko Eráſ: Rot: piſze/ że z Báſiliey/ dla wielkich niecnot Miniſtrá ochoſtawſzy wyświecono: to nie Papiſtá: inſzych teraz zániechám; pokáżę wam też człowieká zacnego Oſiuſá Kárdynałá żywotá ś. ten znał/ y widźiał gdźie ták potkáło drugiego/ ktory ze trzemá żonámi mieſzkał/ á przećie drugie ſzkorty náwiedzał: o tym náoſtátku wiecey będźie. Eraſ. Rhot. lib. 2. de Leg. iud: pag. 492. Oſius Card.

2. Si non eſt populo Chriſtiano Paſtor quiſpiam, præter Chriſtum neceſſarius, czemuſz Pan Chryſtus potrzykroć adiurauit Petrum, vt ſi ſe amaret, oues paſceret ſuas? Ioan: 21.

3. Powiadáią że śie wſzyſtkim godźi przepowiádáć ſłowo Boże/ Kośćiołem ſzáfowáć ꝛc. Pytam czemu Páwel S. poſpolitego człowieká nie vpominał w Epheźie/ áby Kośćiołem rządźili/ ále præſbiteros? wiećie czemu? wiedźiał Páwel ś. lepiey niż Miniſtrowie/ że śie proſtemu chłopu ten vrząd nie godźił: y dlatego Epheſom one ſłowá mowił; Dedit alios Apoſtolos, alios vero Prophetas, alios Paſtores, alios Doctores, in ædificationem Chriſti. Actu. 20. Epheſ. 4. 1. Cor. 12.

Præsbyteros, tych ktorzy byli od Apoſtołow porządnie ná Kápłáńſtwo poſtánowieni / Páwel ś. vpominał / áby Kośćiołem ſzáfowáli/ áby ſłowo Boże przepowiádáli ꝛc. Præsbyter wſzák wiećie co ieſt: Senior ſtárſzy miedzy Kápłany/ á Kápłan co? Lewitá w ſtárym Zákonie: Hiero: in Exodo: Aaron frater tuus leuites. Aaron wiećie iáki to był kápłan? wiećie iáko go Pan Bog świećić kazał? á w iákim vbierze chodźił? w tákim/ w iákim śie poſpolitemu człowiekowi chodźić niegodźi/ bo kiedyby też wſzyſcy w vbierze kápłáńſkim chodźili/ á komuż by śie tredowáći pokázowáli? Matth. 8.

Sluchaycież Ministrowie / co ioiowe promienie prawdy około boków rozświecacie / Anglik ieden tak napisał / że przez Kalwina promień prawdy sie roświecił: prawda / palac kapłany / kościoly / męczac Zakonniki. Sluchaycie mowie / iakie świecenie bydź ma kapłanow / Biskupow / y w iakim vbierze maia chodźić / tak wy też macie czynić / chcecieli prawdźiwymi kapłany bydź. Tak Moyżeszowi Pan Bog ro skazowal / tak go náuczal / iáko kapłany świecić miał: Porrò filiis Aaron tunicas lineas parabis, & baltheos, ac thiaras, in gloriam & decorem, vestiesq; his omnibus Aaron fratrem tuũ, & filios eius cum eo, & cunctorum consecrabis manus: sanctificabisq; illos, vt sacerdotio fungantur, A tá vnctio eorum, mowi tám dáley troszeczkę / in sacerdotium sempiternum. Et aspergantur aqua lustrationis. A teraz sie wodźie v nas świeconey dźiwuia.

Exo: 28.

Aqua lustrationis.

R vczy iescze dáley Pan Bog Moyżeszá: Et pones thiaram in caput eius, & laminam sanctam super thiaram, & oleum vnctionis fundes super caput eius, atque hoc ritu consecrabitur. Insze mieysca / ktoby wyliczyć mogł? w ktorych sam Pan Bog vczy vsty swymi / o porządnym stánowieniu / á świeceniu kapłanow / wszákże co przednieyszych troche námienię. Naprzod: Exo: 21. 28. 29 30. 35. Num 3. per totum. w tychże kśięgách / 16. 18. 25. Leuit: 7. 10. 16 21. Deut. 10. Iosue 18. Primi Paral: 6. 24. Secund, Paral: 11. Pri. Esdræ, 2. Secundi Esd. 7. 13. Tertii Esdræ 5. 8. Eccli 45 per totum. Ezech. 44. Oseæ 4. Pri. Machab. 2. 7. 11. 14. 16. Secun. Machab. 2. 4. per totum, 11. 14 Luc. 1. Heb. 7. per totum.

Exo. 29.

Po tey náuce poświacánia kapłanow / przykazał zás Pan Bog / aby żadney rzeczy kościelney sie nikt nietykał / áni żadney spráwy nie odpráwował / ktoraby iedno kápłanom przynależáła / tylko sámi kápłani / porządnie ná to postánowieni / według roskazánia Páńskiego: y dla tego przy każdey spráwie / co iedno ma czynić kápłan / wyraża pismo to słowo / Sacerdos, Orabit Sacerdos, Ite ad Sacerdotes, Adducite eũ ad Sacerdotes, Sacerdos qui offert holocausta, Sacerdos purificans hominem, Tinget Sacerdos digitum in sanguine hostię pro peccato, Tangens cornua altaris ho-

Leuit. 4. & 13.

Leuit. 12. 14

Leuit. 4. & 7.

locausti,

locausti, & reliquum fundendo ad basim eius. O tym tákże ſą mieyſcá niezliczone/ w ktorych nikomu ofiar/ áni żadney rzeczy Pan Bog tykáć ſie nie każe / iedno kápłanowi / ktory ták iáko Aaron będźie poświecony; tákowemu świeceniu kápłanow / tákiey godności kápłáńſkiey / przypátruiąc ſie Piotr ś. pátrzćie co mowi / iáko ſtan kápłáńſki záleca: Regale ſacerdotium gens ſancta. 1. Pet. 2.

Tu Pánowie Miniſtrowie trzebá piſmem ruszyć/ chcećieli nas zwyćiężyć/ ták wiele mieyſc / y ták wiele rozdźiałow macie pokázáć/ gdźie záś piſmo tego świecenia będźie negowáć/ y kędy záś ták wiele chłopu to káże dźiáłáć co nieśie Kápłáńſka powinność; ieśliż nas ſámá Biblia nie przyzwyćiężyćie/ (iákoż pewienem tego) Coż wżdy Miniſtrowie czynićie / że ſobie imię Kápłáńſkie y vrząd Kápłáńſki/ ábo Páſterſtwo przywłaſzczáćie? niewiećie co czynićie iáko w káżdey rzeczy / ták y w tym ſie nie baczyćie; A wiećie? że ſam Pan Chryſtus/ będąc Bogiem / będąc naywyżſzym Kápłanem / á przećie tym porządkiem ná Kápłáńſtwo wſtępował / choć mu tego nie było potrzebá; Ale to dla tego czynił/ pokázuiąc że mu ſie táki porządek święty Kápłáńſtwá w ſtárym Zakonie podobał/ przez ktory chce áby káżdy ná ſtan Kápłáńſki wſtępował; porządne wſtępowánie ie° ná Kápłáńſtwo było/ po tym znáć/ Pierwſza/ że ták iáko Aaron był oleiem ś. poświecony. Wtora/ odźienie miał ná ſobie Kápłáńſkie/ czyſte bez zmázy wſzelákiey. Trzećia / z kśiąg Prorockich w Bożnicy nie czytał / áż ná to od Kśiążąt Kápłáńſkich zwierzchność miał/ bo ſie w ſtárym Zakonie niegodźiło kśiąg Prorockich czytáć/ zwłaſzczá w Bożnicy/ iedno kápłanom/ y teraz ſie niegodźi.

Pan Chryſtus był ná Kápłáńſtwo oleiem ś. poświecony.

Z kśiąg Prorockich nie czytał/ áż od Kápłanow zwierzchność miał.

Co ſie tycze oleiu ś. ſam go Bog Oćiec w tym wyświádcza/ że był oleiem ś. poświecony: Oleo meo ſancto vnxi eum: záś ná drugim mieyſcu / Duch ś. świádectwo dawa: Et vnxit illũ oleo ſancto. Po tym świeceniu / dano mu było kśięgi Prorockie w ręce / dopiero zá dozwoleniem w Bożnicách z kśiąg Psal. 88. Isai. 61.

Luc: 4. Prorockich czytał. o czym Lukaſz ś. świadectwo dawa: Et
Iſa: 61. datus eſt illi liber Iſaiæ Prophetæ: Et vt reuoluit librum, inuenit locum,
vbi ſcriptum erat: Spiritus Domini ſuper me, propter quod vnxit me
euangelizare pauperibus miſit me.

1. Par: 23. Pátrzćie Miniſtrowie/ iáko ſam Pán Chryſtus świádectwo
przez Lukaſzá ś. o ſobie dawa/ że od Bogá Oyca był poſłány/ powiáda/ miſit me, y oleiem ś. był poświecony/ qui vnxit
me, ná przepowiedánie Ewángeliey vbogim: á wy czemu ſie
Chryſtá Páná nie boićie? Czemu ſie nie wſtydźićie? że ſobie
wolność nád Chryſtuſá przywłaſczaćie/ czemu ták iáko on
czynił/ y iáko każe/ nie czynićie? Nieświecac ſie/ zwierzchnośći nie máiac/ Ewángelia przepowiádaćie/ ſákrámentem ſzáfuiećie/ á Pan Chryſtus oto z kśiag
Luc: 4. fuiećie/ á Pan Chryſtus oto z kśiag Prorockich nie czytał/ áż
od kápłanow Zydowſkich zwierzchność miał; v was/ kedyż
táka zwierzchność idźie z ſtárego Zákonu/ iáko v nas/ że táka
licencia ſobie/ y inſzy chłopom przywłaſczaćie; po chwili muśim
pátrzyć iesli ná niebo widomie niewſtapićie/ bo więtſza władza
niżli Chryſtus ſobie przywłaſczaćie. O tym kápłáńſtwie Chryſtuſá
Páná/ iáko czáſu iednego w Jeruzalem był ná kápłáńſtwo
Lactantius. bran/ Lactantius vćieſzna hyſtoria piſze/ táſz hiſtorya in Catalo-
Catalogus. go gloriæ mundi. ia tu niechce czáſu tym báwić/ ſłowu czyniac
doſyć/ obiecałem z ſámey Bibliiey dowod czynić/ aliâs, muśiałbym
w ſłowie P. Mikołáiewſkiemu rowny bydź.

Zda mi ſie Miniſtrowie/ dość ná tym maćie/ co ná Rzym
y ná głowe iego wołáćie/ (rzeczeſz/ Ale to nie rym/ ále ſtoi zá
on dym/) znácznym wywod vczynił/ á iáko znáczny/ ták y zrozumiały
o kápłáńſtwie porzadnym/ iáko Pan Bog ná vrzad
kápłáńſki wchodźić przykazał; wywiodłem też y to/ że ſam
Joan: 13. Pan Chryſtus ták dźiałał/ dla tego/ abyſmy też ták czynili: ty
Miniſtrze/ że nie według woley Bożey/ ále według ſwey woley
czyniſz/ nie możeſz ſobie przywłaſczyć tego/ czegoś nie godźien/
boć znácznie zákazano: Nec quiſquam ſumit ſibi honorem,
ſed qui vocatur á Deo, tanquam Aaron: á tákeś wezwány iá-

ko Aaron?

ko Aaron : tákeś poświecony : to iuż masz w nowym Zákonie. Trzebá wokáciey / o ktorey Páwel ś. powiáda / od tego / qui nos vocauit vocatione sancta, nie wdawáć sie ták swowolnie / w táki wielki vrząd / bo tákiego złe powietrze zábiie / y piekielny ogień spali / iáko Nádab y Abiu ; wszákże zá tákim wstepowániem / zá tákim złodźieyskim do owczárnie łáźieniem / nie możecie bydź iedno Ministrámi / á minister iest rozmáity / minister co szyie mieczem goli / wiec też ministrowie iego pácholkowie: v nas kápláni / nie Ministrowie / porządnie ná kápláństwo obráni / iáko sam Pan Chrystus był obrány / Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech. Tákowi v nas przepowiádáią słowo Boże / tákowi sákrámentámi ś. szafuią / á to wszytko czynią / co Chrystus Pan roskazał / y co sam czynił / bo cożkolwiek czynił / nam ná przykład czynił / sam to powieda ; Exemplū enim dedi vobis : toż exemplum każe nam wźiąć przez Iákubá ś. Exemplum accipite fratres : o te exemplá tákże y Piotr ś. nas vtwierdza / mowiąc: Cokolwiek Chrystus Pan czynił / tedy czynił / Nobis relinquens exemplum. Heb: 5. 1. Par. 23. 2. Tim: 1 Leuit: 10. Psal: 109. Ioan: 13. Iac: 5. 1. Pet: 2.

Tu przypomnieć trzebá / áby káżdy rozność znał / iákie Ministrow świecenie / y stánowienie / á iákie też v nas kápłanow / á od kogo / y iáko Ministrowie / ná przepowiádánie słowá Bożego zwierzchność biorą. Znáłem człowieká w Ostrogu iednego / ktory zá mego wieku / zácnym Pánom służał / á przez wszytek czás / tylko frántował á śpiewał ; trafiło sie / że miedzy Ministrámi żone sobie obrał : Ministrowie / wilczym nabożeństwem go námowili / żeby żártow przestał / bedźiesz nam oto słowo Boże przepowiádał / á bedźiesz w Bożnicy ná-szey o Pánu Chrystuśie śpiewał ; á wprawdźie głos cudny miał. Frántowi onemu / wnet sie tá godność podobáłá / przepowiádáć słowo Boże / y záraz sie námowić dał ; y táki przez długi czás z Postylle Heretyckiey kázywał / á frántostwá / kuglowánia / niewiem iesli poprzestał. Iáko Ministrowie ná przepowiádánie słowá Bożeg wstepuią / ábo iáko świecenie biorą.

To iáko to / ále to doświádczoná / iesli nie kuglárzá / te-

dy łotrá tákiego ktory gárdło zásłuży/ abo Apostáte/ krzywoprzysiężce Bożego / ná Káznodzieystwo weźmą. bá to dziwnieysza/ w Wilnie zá Krolá Stephaná / był kát Stánisław/ ktory kátowstwá sie wyrzekł/ á Ministrem został / lecz bliższe y świeże cudá mamy; ázaż niewiemy? iáki triumph w tych czásiech z iednym Apostátą Kármelitą czynili / (niech sie v Bożego Ciáłá w Poznániu pytá kto chce / tám sie dowie) przyczym był Pan Mikołáiewski / po czym mu nic było / gdyż powiádáią/ że wszystkim wolno przepowiádáć słowo Boże.

Kát Ministrem został.

Ministrem Apostátá Cármelitá 1603.

W Kászubiech y indziey /iuż nie táka wolność; nie dawnego czásu we Clopie miásteczku Kászubskim/ ieden moy przyiaciel z Ministrem otym y owym przy posiedzeniu rozmowe máiac / temu Ministrowi Theodorus imie było; w tych rozmowách/ten moy przyiaciel/pytał go/kto wam też tu zwierzchność podał/Plebania / Kościoł/ przepowiadáć słowo Boże/ kto wam to w moc wszystko dał? odpowiedział / Burmágister; z tego posiedzenia / y rozmow sie rozszedszy / ten moy przyiaciel/ przez Miásteczko idzie / tráfi áno Minister mieyski od psow czyści vlice/ iáki tráf / iego pieská wiedzie; woła/ stoy by cie zábito / ktoć mego psá poimáć kazał? obrociwszy sie rzecze Minister: Hern Burmágister; on záś vśmiechnawszy sie rzecze; á tákże wielka Burmágister moc ma / y psy bić kázáć / y Ministrom zwierzchność dawáć? Záprawde otoby sie wam trzebá zszedszy sie rozmowić / áby tákiey zwierzchności nie miał bormistrz; wszák wiećie co drugi Ministrom w Noremberku vdziałał? dali suplikácia kiedy bormistrz w Rádzie śiedział/ prosząc o mieysce do Zboru/ álić im do szubienic pokazał. Ná tákie świecenie iesteście od nas z Kápłáństwá wyrzuceni/ badźcie tego pewni/ y o was nie o inszych pismo mowi; że to sa ci/ Qui eiecti sunt de Sacerdotio : Qui quæsierunt scripturam suam in censu, & non inuenerunt: &c. Wzgárdziliśćie przykazániem Bożym / bo odrzucaćie stáry Zakon / wiec też wzgárdził Pan Bog wámi / patrzćie co wam mowi; Quia tu

Exemplum we Clopie.

1. Esd: 2.
2. Esdr: 7.

scien-

ſcientiam repuliſti, repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi. bądź̄cież tedy Miniſtrowie Miniſtrámi/ á my przy Jezuśie Pánu náſzym/ y przy Namieſtnikách iego Kápłanámi.

Radbym Miniſtrowie ná ten czás ſłuchał/ kiedy was kto oto świecenie Chłopſkie ábo Grodziſkie będźie pytał / iákili też ktory z was ná to reſpons poda; bo wierzćie mi / wielka to y wſtydliwa/ od náſzego y porządnego Kápłáńſtwá diferencia/ tu kátá z Miniſtrem Burmiſtrz podawa/ á v nas według roſkazánia Bożego/ Namieſtnik Páná náſzego Jezu Chryſtá/ Kápłaná poświeca; zda mi ſie/ iáko záwſze/ ták y ná ten czás vporem á fałſzem pokryiecie / bo wy to tylko / nic więcey v/ miećie: dam wam nowe Exemplum; Nie dawnych czáſow/ niewiem minalli temu cáły Rok/ kiedy Pan Mikołáiewſki ná iednym pogrzebie kazał/ ná ktorym wiela ſentenciy z Doktorow ś. nas confundował; miedzy inſzymi Je° M. Pan Sebáſtian Zydowſki/ człowiek rozſądku bácznego/ Orator wielki/ tego kazánia ſłuchał / á one ſentencie z pilnośćia notował; ktorym ſie wprawdźie / by ták miáło być dziwował; po onym pogrzebie/ tych ſentenciy v tych Doktorow/ Je° M. p. Zydowſki pilnie ſzukał/ y miedzy Theologámi ſie pytał/ ále żadney tám kędy Pan Mikołáiewſki powiádał nie nalazł. Potym J. M. p. Zydowſki mu to powiádał/ żem tych ſentenciy kędyś powiádał nie nalaſł; á ták proſzę ábyś mi ie pokazał: Pan Mikołáiewſki / łágodna obietnica pokázáć mu to obiecał/ á ná ten czás ſie mu trudnośćia wymawiał; ieſzcześ mu pokázuie. A potymem ſłyſzał/ że do niego Je° M. p. Zydowſki vmyſlnie ſługę ſłał/ aby mu te mieyſcá v tych Doktorow powiedźiał / albo ſpráwę po ſobie dał / Pan Mikołáiewſki/ ták przez onego ſługę roſkazał/ Tedy tám Pánie bráćie iádę / zdrowie Jego M. náwiedzę / y tám mu to záraz pokáżę; ieſcze go náwiedza.

Kazánie P. Mikołáiewſkiego.

❧

SACRIFICIVM,

Piąty Kámień do Proce.

IESLI KALWIN, LVTER, Y INNI MINISTROWIE, OFIAry tákie czynią, iáko Pan Bog w stárym y nowym Zakonie rozkazał?

Jáko ná vrząd Kápłáński / surrexerunt quidam de aliis tribubus murmurantes, ták też ná ofiáry powstáli / ktore Pan Bog sobie przez wszystek stáry Zakon y nowy / zá żywe / y zá vmárłe oddáwáć kazał; á miánowićie on Luter / pater mendaciorum, iniquitatum origo, errorum excogitator, hæresum inuentor, corruptor seculi. Potym Kálwin z Bezą / ktory tákże y dźiś przez Ministry swoie / laqueo tendit, lapsus parat, foueas fodit, stimulat corpus, pungit animas, dissensiones gerit, dat virtutes odio, vitia addit amori, ordinata deordinat, & c. Ci tákże / iáko złość insza pokázuią / ták też ofiáry / y inszy porządek kośćielny / gdźie mogą / tepią y gászą / to / co Bog ná świátło wynośić kazał; á miásto tych ofiar / vdáli się ná drapiestwo / ná świetokráystwo / gwałtem skárby kośćielne biorac / dochody kápłáńskie / czego przyczyną Kálwin z Bezą / czytayćie Theatrum crudelitatum, tám się dowiećie co kośćiołow poburzyli / co kápłanow pomordowali / w ktorych kośćiołach śrebrá á złotá nábráli / á ćiáłá świetych / z grobow wyrzućiwszy / palili / popioł ich po źiemi rozrzućili / to miásto ofiar czynili / iáko Prorok powiedźiał: Posuerunt morticinia seruorum tu-

orum, eſcas volatilibus cœli, carnes ſanctorum tuorum beſtiis terræ. Pſal: 78.
toży dźiś Miniſtrowie czynia / ni o czym nie myśla / iedno ia-
koby chwale Boża / y ofiary wyniſczyli / iakoby honeſtatis occa-
ſum vczynili / virtutum exterminationem, pietatis ſubuerſionem, &
omnis bonitatis ac diſciplinæ obliuionem, & abominationem.

Wiec Argumentuia mowiac: że Scriptura ſacra, non niſi du- ARGVMENTVM HERETICORUM.
plicem viam nouit, vel in cælum, aut ad infernum, dicente Chriſto:
Ibunt hi in ſuppliciũ, iuſti autẽ in vitam æternam. Et bona arbor ad vitã Rom: 2.
cum ſuis fructibus, mala ad ignem. ſtad kazdy baczyć może / że Pa- Mat: 25.
pieżnicy nadaremnie ofiary czynia / bo duſze w żadnym czyścu Mat: 7.
nie ſa / ale gdźieś zaſnawſzy w Panu / dnia ſadnego czekaia.

Prawie zacne argumentum Pogańſkie / w Czyścu duſz
mieć niechca / ani Swietych w niebie / nas Katholikow na
źiemi / radźiby żeby na świećie nikt nie był / iedno Kalwinowie
ſami. Prośiem / pokażćie wżdy to mieyſce / kedy ſie duſzyczki
przeſypiaia / te ktorych niemaſz w piekle / ani w niebie? bo nie
wſzyſtkie do nieba ida / dla tego że tam żadna rzecz pokalana
nie wnidźie: My wam pokazuiem znaczne Simbolum Apoſtolorũ,
że Pan Chryſtus / deſcendit ad inferos, to z tego ſłowa znać / że
nie iedno Czyścowe mieyſce / gdyż in plurali mowi: żebyśćie też
rzekli o piekle / tam nulla redemptio, a ſłowa to ſa Ducha S. Iob.
2. Mattheuſz S. czemu na drugim wieku grzechy zatrzymawa? Matth.
Si quis in Spiritum ſanctum blaſphemiam dixerit, nec in hoc ſe-
culo remittetur ei, neq; in futuro, ażaby to tu o piekle Ewangeli-
ſta mowił / wiedźiałći on że z piekła nikt nie wynidźie / y Mi-
niſter ktory ſie tam doſtanie. A Paweł ś. o iakim ogniu pur- 1. Cor: 3.
guiacym mowi? Et vnius cuiusq; opus quale ſit, ignis probabit. to
znaczna diferencia / kiedy co ogniem wypurguie / a kiedy co ſpa-
li / ba interpretuiec wam ten ſens dobrze Paweł ś. a przećie 1. Cor: 3.
nie rozumiećie / Si cuius opus arſerit, detrimentum patietur, ipſe au- 1. Pet: 1.
tem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem. a Piotr S. o iakiey też
probaciey mowi? Probatio fidei, &c. quod per ignem probatur, y
Prorocyć by nam śiele o Czyścu powiedźieli / fraſował ſie Da-
wid S. że go ogień examinował / Igne me examinaſti. Tranſiui-

Psal: 16. mus per ignem, á w piekłeby go nie przeſzedł miniſtrze. Lepiey
Psal: 65. záprawdę Zydowſki narod wierzy niżeli wy / á to oni ták wy-
2. Mach: 12 znawáią y dźiś / rozmowćie ſie iedno z nimi / Sancta & ſalubris eſt
cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur.

Gdźież wżdy poydźiećie miniſtrowie / kiedy z námi áni z
Zydámi niechcećie? do Turek / y rádze / boć Zydźi wielkie o-
2. Mach: 12 ſiáry dáią; Et facta collatione duodecim millia dragmas argenti mi-
ſit Ieroſolymam offerri pro peccatis mortuorum. Coż nam ieſzcze po-
wiećie? á więc przećie ſámą wiárą / bez tych ofiar / y inſzych v-
Apoc: 13. czynkow / zbáwią: ná to wam rzecz mogę: Hæc eſt veriſsima lin-
Iac: 2. guæ beſtiæ, bo nie ták piſmo tego rozumie / y nie ták vczy; Quid
proderit fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non ha
beat. Zły to ná was Iákub ś. álec ſtoi zá wáſze / gdyżeśćie go
z Bibliey wyrzućili; Słuchayćieſz co wam ieſzcze mowi: Vis au
tem ſcire ô homo inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt; A-
braam Pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt, offerens Iſaac fili-
um ſuum ſuper altare: Widźićie iáko to ex operibus fides conſuma-
ta eſt. Lecz o tych rzeczách ták wiele mowić ſie nie miáło / w-
ſzákże z rzeczy przyſzło / o ofiárach ſie záczęło / o ktore przez
wſzyſtkę Biblia piſmo vpomina / á oſobliwie gdźie ono Moy-
żeſz y Aaron Pháráoná vpomina / á nie raz: Hæc dicit Domi
Exo: 5. 8. & 9 nus Deus Iſrael, dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi in deſerto;
Wáſzegoć to miniſtrowie Pháráoná Kálwiná / Lutrá / ꝛc.
Pan Bog vpomina / á wy przećie ludźie powśćiągaćie / á gdy-
byśćie 29. Rozdźiał czytáli / tám ni o czym więcey iedno o o-
Exo: 29. fierze byśćie nalezli; á o ofierze rozmáitey; Et vitulum pro pecca-
to offeres, per ſingulos dies ad expiandum. Záprawdę nie po ćie-
lećiu / ále po wole mogliby wodźić miniſtrowie / bo ſie w Gło-
gowſkim ſklepie kradźieżą opátrzyli dobrze; nie pomniąc co
zá ſtrách był przyſzedł ná Krolá Báltázárá / dla tego że po-
Daniel. świecone naczynie był z Kośćiołá pobrał / wiećie? co zá ręká
ſtraſzliwa przy świecy ná śćienie piſáłá / á co mu oná ręká prá-
ktykowáłá.

Leuit: 7. Podźmyſz dáley / pátrzmy co in Leuitico mowi / nic więcey

iedno o poświącániu á o ofierze naywięcey: Ista est lex holocausti & sacrificii pro peccato atq; delictis. &c. Numeri, coż to wiedźieć iáko wiele o ofiáry mowi/ zwłaszczá 4. 5. 8. 9. 15. 16. 18. 25. 28. 29. Deut: 18. Iosue 13. 23. Iudicum 6. Primi Reg. 2, 9. 15. 20 26: Secundi Reg. 14. ter: Reg: 8. 12. 18. quart: Reg: 3. 10. 16. primi Paral: 16. 21. 23. secundi Paral: 7. 37. primi Esdr. 7. 9. secun: Esdræ 10. 13. tertii Esdræ 1. 5. 8. Iud: 4. Tob: 8. Psal: 4. 19. 39. 49. 50. 105. 106. Eccl: 9. Sap: 14. Eccl: 7. 34. 35. 45. Isa: 17. Iere: 17. 33. 44. Bar: 6. Esech: 45. 46. Dan: 3. 8. 9. 11. 12. Oseæ 3. Ioel 2. Amos. 5. Malach: 3. primi Machab: 1. 4. 12. Secun: Machab: 1. 2. 3. 4. 6. 7. 9. 10. 13. to ná tych mieyscách wszystkich o ofiáry pismo S. vpomina. Num: 4. 5. 8. &c.

Chcećie wiedźieć gdźie ie záś czyniono? Exod: 5. 8. 9. primi Reg. 1. Secun. Reg: 15. tert. 22. quart. Reg. 15. 22. 23. Secun: Paral. 28. 34. Secun: Esd: 1. Psal: 4. 53. 105. 106. 115. Sap: 14. 18. Eccl. 31. Isa: 1. 65. Iere: 17. 19. 32. 44. 48. Dan. 2. Oseæ 4. 11. Amos 4. Hab: 1. Mala: 1. pri: Mach. 1. 2. 11. secun: Machab: 6. Actu. 14. prima Cor. 8. To ták końcáby nie było/ przez wszystkie Biblia w káżdych kśięgách o Ofierze naydźiećie; zkąd znáć że sie P. Bogu bárzo ofiárá podobá/ nie tylko z sercá/ ále zá żywe y vmárłe; á wżdy sie z nas ministrowie śmieią/ kiedy my ofiáry iákie czyniem; włáśni Tátárzy: á tu nie tylko zá vmárłe/ ále y zá żywe pismo S. ofiáry dawáć káże. Et offerent oblationes Deo cæli, orentq; pro vita Regis, & filiorum eius, to nie tylko zá Królá/ ále y zá pospolitego człowieká. 1. Esd: 7.

dawno Pánu Bogu ofiáry wdźięczne: máćie przykład z onegdawno Ablá/ ktorego Kaim dla tych ofiar zábił/ y ktoreg Káimá włásny potomek ministrow został/ boby nas też rádźi dla tych ofiar podawili/ by wiedźieli iáko: ták też we Fránciey/ w Angliey/ w Normániey/ etc. vczynili. Kaim.

Nie biegáiac od deski do deski po Bibliey/ ná sámym Sálomonie ministrowie dośćbyśćie mieli/ ázaż nie wiećie? iákie ten ofiáry czynił? Rex autem & omnis populus imolabant victimas coram Domino, mactauit Rex Salomon hostias boum, viginti duo millia; to sam Krol/ á pospolity człowiek/ pewna że nie mnieyszą ofiárę oddał/ ktora spadszy ogień z niebá/ prećiuczko spalił/ 2. Par: 7.

dáiąc znáć/ że tá ofiárá Pánu Bogu byłá wdźięczna.

To dopiero wzmiánká z połowice Bibliey/ kiedy nam ministrowie tyle mieysc y tyle Rozdźiałow pokażećie / iż pismo Pánu Bogu ofiar dawáć nie każe / tedy ná was druga połowice Bibliey otworzę. Figury/ Exempla, Similitudines, Doktory ś. opuszczam / bo ná słowo pámiętam: tylko ná despekt Carmina Pogáńskie/ zwłaszczá co Ouidius 5. Fast: pisał / wam powiem:

Ouid: 5. Fast.

Nos quoq; tangit honos, festis gaudemus & aris,
  Turbaq́; Cœlestes ambitiosa sumus.
Sæpe Deos aliquis peccando fecit iniquos,
  Et pro delictis hostia blanda fuit.
Sæpe Iouem vidi cùm iam sua mittere vellet
  Fulmina, thure dato, sustinuisse manum.
At si negligimus, magnis iniuria pœnis
  Soluitur: & iustum præterit ira modum.
Respice Testiaden, flammis absentibus arsit:
  Causa est: quod Phæbes ara sine igne fuit,
Respice Tantalidem eadem Dea tela tenebat,
  Virgo est: & spretos bis tamen vlta focos.
Hippolyte infœlix velles coluisse Dionem,
  Cum consternatis diripereris equis.

Pátrzćie Ministrowie/ iákośćie gorszy niż Pogáni/ bo oni lepsze Bogom ofiáry czynili: Pogáńskie rzeczy pusczáiąc ná strone/ dosyć bedźiem mieli/ kiedy nam ná pismo ś. Per loca opposita, ták wiele swiádectw pokażećie/ gdźie pismo ták wiele záś ofiar czynić nie każe/ á trzebá pokázáć wiecey/ bo wagá rowna częśći nie przeważa. Ale wiem pewnie / iáko Goliatowi był kámień ieden Dawidow ćiężki w czele / ták też y tu káżdy z tych

Ministrowi

Ministrowi ćiężki będźie. Jedno w tym badź ostrożny Czytelniku miły/ abyć Doktorámi świetyni nic nie álegował/ bo sie ták sámi osadźili / vstá wielkiego Seniorá Pána Mikołáiewskiego to mowiły/ w dispútáciey Wileńskiey.

Podźmy też do Ministrow/ przypátrzmy śie co też zá ofiáry ná Oltarząch swych położyli; Ofiáry wielkie / ofiáry znáczne/ vczynki świete/ vczynki pobożne / w niecnoty obroćili; Oltarze w ktorych śie Pan Bog kochał / przy ktorych Sálomonowi káżdego wysłucháć obiecał / y z ofiárámi wyrzućili; w Angliey/ we Fránciey / w Inderlánt:&c. wiecey niż 1000. Kośćiołow zburzyli / Klasztorow wiecey niż 700. Ciáło Márćiná ś. w Turonie/ Ireneuszá/ Justá / Bonáwentury/ w Lugdunie/ Hyláriuszá w Piktáwie/ z grobow dobywszy spálili. Sákráment naświetszy świniom rozrzućili/ Kápłanow/ wiecey niż 5000. pomordowáli / Pánienki w Klasztorách pogwałćili / tákie ofiáry tych czásow Kálwinowie z roskazánia Ministrow poczynili; Czytayćie Theatrum crudelitatum Laur. Surium.

Jákie ofiáry naszych czásow Ministrowie czynili.

Ciáło Márćiná ś. Ireneuszá. Justá. Bonáuent. Hilárego spálili.

A v nas w Polszcze / co też zá ofiáry czynili ? kto chce wiedźieć/ do Kośćiołow gdźie mieszkaia bieżeć / vyrzyćie iáko one Kośćioły / ktore ná cześć á náchwałe Pánu Bogu poświecone były posmrodźili/ ołtarze zburzywszy / iáskinie łotrowskie z nich poczynili/ spiżárnie/ w ktorych niewody/ śieći ná wilki/ śiodłá/ ryštunki / by ich myszy nie strzygły/ powieśili. Tákie właśnie w Grodźisku Gliczner ofiary dźiałał / dla ktorego poddáne bićiem á więźieniem trapiono / że ná báłwochwalstwo chodźić niechćieli/ więc ich powrozem ná wiáre náwrácano. y po wśiách niektorych teraz ták czynia / Vrzędnicy z kiiem wołáiac chodza/ ábo włodárze: áby po dwoygu / y po troygu/ iáko ná zaciag ná kazánie wychodzono / kto nie poydźie/ śiedźieć w kłodźie/ y ná biskupie kiiem po grzbiećie / ták teraz zá Kálwiná vrádzono.

Ofiáry Heretyckie w Polszcze.

Gliczner.

Jáko Ministro: ná kazánie po wśiách dzwonia w Polszcze.

To maćie vczynki pobożne/ ofiáry w Polszcze Heretyckie/ z ktory-

z ktorymi ofiárámi podobni ſą onym Pogáńſkim ludźiom / o ktorych Tertulianus lib. 3. de præſumptionibus aduerſus Hereticos wſpomina; Miedzy inſzymi Heretykámi (powiáda) ſą iedni/ ktorych Ophitæ zowa/ ktorzy też żadnych ofiar Bożych nie czynia/ tylko węża zá wielką rzecz wychwaláia/ rationes dáiac; że ten/ ſcientiæ nobis boni & mali originem dedit, y Moyżeſz powiáda/ wielką godność do węża wiedźiał / dla tego ono miedźiánego ná puſczy vdźiałał/ áby ludźie vzdrawiał. etc.

Ophitę Pogáni Tertul: lib: 3.

Aurelius Auguſtinus, ten o Ceremoniách tych ludźi Pogáńſkich/ ktore z tym wężem czynia/ oſobliwie piſze / co zá ofiáry/ y nabożeńſtwá máia/ tymi ſłowy. Ophitæ habent colubrum, quē nutriunt & venerantur, qui & cantante Sacerdote, egreditur de ſpelunca,& aſcendit ſuper altare,innixum ſpeluncæ. Et oblationes eorum lambit: Et confringunt oblationes in Euchariſtiam,quaſi à ſerpente Chriſto, vt illi putant ſanctificatas: hæc ille. Właśni ſą ći wężowie/ dźiśieyſzy miniſtrowie/ á ich wierni ktorzy ich ſłucháia Ophitę, ktorzy też żadnych ofiar/ áni Ceremoniy Bożych nie máia / iedno te Colubres, miniſtry w wielkiey wadze chowáia y karmia / á oni aſcendunt ſuper altare ſuperbiæ, innixum ſpeluncæ, żadłem ich/ náuki węża chytrego liżąc/ á śiebie z vporem á náuką falſzywa / zá ofiárę vdáiac/ co Ophitę ludźie prośći od nich zá Sákráment przyimuia/ rozumieiac/ iákoby od Chryſtuſá byłá poświecona.

Aurelius Auguſtinus.

Mam zá to Czytelniku miły / że wſzyſtkie ſpráwy miniſtrow/ y argumentá ich tu pomniſz / w ktorych ſpráwách nic inſzego nie widźiſz/ iedno grzechy śmiertelne / pychę / łákomſtwo/ gniew/ falſz/ zazdrość/ morderſtwá; czytałeś co Káplanow pomordowáli/ co Kośćiołow poburzyli / tych ofiar á roſkoſzy miniſtrowie ſie nápili; ták im też Prorok mowi: Araſtis impietatem, iniquitatem meſſuiſtis, comediſtis frugem mēdacii. Wiec nie dźiw/ czego ſie náiedli y nápili / to im z gárdłá idźie/ potwarz ná Kośćioł ſtárożytny / że ſie z roſkoſzą ich nie zgadza/ potym ná kożdy ſtan ktory iedno Kośćiołá tego ſłucha/ wſzeteczny á beſpieczny iezyk rozpuśćiwſzy / páſquiluſze piſza Summo Pontifici naywiecey/ Aaronowi Bożemu / tákże Krolowi/

Oſeæ 10.

lowi/ świeckiemu y duchownemu stanowi / á ná nas sie Kápłanách naybárziey mścza / szukáiac onych zborow podobno zburzonych á popalonych/czego w głos powiádáią/Krol z Senatorámi przyczyna. Nie toć to/ Proroctwo sie pełnić muśi: Congregatio eorũ Hipocritæ sterilis,& ignis deuorabit tabernacula eorũ. Toć sie y dźiś pełni/ wszák wiećie iáki cud w ten Adwent Pan Bog nád wámi w Poznániu vdźiałał / iáko Zbor w wielkiey ćiásnośći Kálwiński bez szkody ludzkiey wygorzał / co iest w podźiwieniu v wszytkich ludźi/ y v was sámych. Tákże 1606. ze Czwartku ná wielki Piątek ná łysey gorze/ iáśnie P. Bog was niśczy/ y wykorzenia/ ieśli nie cudem / tedy zá przyczyna wászą; wszák wiećie / kiedy też Studenći ná Łysey gorze zbor wyłyśili/ kto przyczyne dał? Heretyk / iam to sam od ministrá słyszał: Gárbarz Studentowi Szláchecktiemu policzek dał/ studentow kilká szedszy/ chćieli z onego gárbárzá tylko sobie spráwiedliwość czynić / Nożowniczek tylem z szpada wyszedszy/ ránił drugiego/ á oni też záwoławszy ad idem, do zboru łysego. To ták záwsze sámi przyczyne dawaćie/ wiećie? iáko w processiach ná Sakrament náświetszy z kámienic ćiskaćie/ zá to was też/ á zá wásze bluźnierstwá Pan Bog karze. A we Gdańsku wszákeśćie słyszeli wszyscy / iáki cud Pan Bog pokazał/ kiedy minister ná Ewángelia o Chanie Galileyskiey bluźniac przećiw Mátce Bożey kazał? dyabeł sie kotem vdźiáłał/ á wskoczywszy ná kázalnice/ ministrá potłukł/ podrápał/ áż z kázalnice spadł y omdlał: żyw czy nie żyw niewiem. Potym po wszystkich Ophitach skákał/ á pázurámi/ twarze/ głowy/ rány czyniac drápał / y do namnieyszego z Kośćiołá wygnał/ nie ieden tám od stráchu czapki y płászczá / pátynek odbieżał/ á powiádáią że minister pludry káynem podsutrował. Abo też y to nie cud iáko y drugi? co kilká dźieśiat czárownic ná mękách wyznało/ że z nimi kilká set dyabłow/ ná Łysey gorze w Poznániu tańcowało/ wyćie/ znać iákośćie ten Zbor pośwjećili/ że sobie tám czárći Seym z czárownicámi vczynili.

Potwarz ministrowie ná Krolá y ná Senatory kłádą.

Badźćieczuy ni Kátolicy.

Iob: 25.

Cud w Poznániu 1605. 1603.

Studenći Zbor zburzyli.

Cud we Gdańsku 1604.

Cud w Poznániu.

Tec podobno strachy/ cudá Páńskie/ wiecey was ná Seymik Srzedzki pobudźiły/ żeśćie tám bieżawszy krzywde swą o gore Łysą proponowáli/ á przyczyny by nam nieyśćie nie wspomnieli; potym ná Seym do Krakowá o Confirmácią Konfederáciey prosząc/ aby byłá od Królá J. M. dána/ ále sie tá spráwá zwlokłá; y owszem/ boć to nie ládá co Polsko kiedyś świeta/ Królá przećiw Bogu prowádźić y kierowáć: á coż to wiedźieć/ dla czego pomstá ná Henryká Królá Polskiego spádłá/ co też wiedźieć dla czego tych czásow Polská vtrapienie od nieprzyiaćioł popádłá; lecz moiá rzecz mowić/ Data est mihi facultas dicendi, á inszym sie w to włożyć: Deleas quod aduersus nos erat Chirographum decreti, quod erat contrariũ nobis.

To im też Esáiasz Prorok powiáda. Et delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum.

Cõfederácia

Hẽryk Krol Polski y Frãcuski.

Col: 2.

Esa: 28.

APPENDIX, Siue Corollarium.

POspolićie zwykli ludźie Appendices, to iest/ przydátek/ gdźie sie dla przedłużenia co vymie/ álbo sie też co wiecey teyże máteriey znaydźie/ przydawáć: ták sie y mnie zdáło/ ábym rzeczy nie przedłużał/ á z osobná/ to co iest potrzebnego/ zá Appendix przydał. A iż iest Appendix genus spinæ, tedy niech tá spina Ministrom iescze oczy pokole; Náprzod pytáć ich ten Appendix będźie: Ieśliż Kalwin/ Luter/ álbo inßey Sekty Minister/ cudá iákie czynił? iáko Apostołowie czynili; gdyż sie Ewángelikámi mienią być prawdźiwymi. 2. Ten Appendix pokaże/ iż Kalwin/ Bezá/ Luter/ y inni ich Ministrowie Autorámi są wßystkich niezgod/ ktore sie dźieią ná świećie/ y wßystkiey pomsty Bożey/ ktora ná ludźie przychodźi. 3. Zgodá iáka iest miedzy Ministrámi/ á iáka też miedzy námi Kátolikámi; tám káżdy vyrzy/ iáko Minister ieden drugiego słowy bezecnymi ßkáluie/ y przeklina; to vyrzawßy/ káżdy vzna/ ieśliż v nich wiárá dobra y prawdźiwa/ gdyż co Minister/ to wiárá inßa. Quantum ad primum.

IESLI KALWIN, LVTER, ABO INSZEY SEKTY MINISTER Cudá iákie czynił, iáko Apostołowie czynili, gdyż sie Ewángelikámi mienią być prawdźiwymi?

Iż sie temere Ministrowie/ y ich Belzebubowie Apostołámi iákimiś y Ewángelikámi słowá Bożego czynią/ potrzebá też tego/ áby z tey świątobliwośći wielkiey/ pokazáli iákie cudá; bo żaden Prorok/ żaden

Apostoł/ żaden wybrány Boży/ bez tego nie był/ áby cudu iákiego pokázáć nie miał; o czym sam Pan Christus powiádał: Dabunt signa & prodigia magna: co się wypełniło/ o czym w pierwszym kámieniu dosyć: przeto Apostolskich cudow wyliczáć iuż nie potrzebá/ gdyż stáry y młody onich wie/ w czym ich Akta Apostolskie wyświadczáią; Per manus autem Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Jednego Szczepáná S. pátrzcie iáko pismo wysławia; Stephanus autem plenus gratia, & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo; Nuż co czynił Páweł S. Piotr S. y inni Apostołowie/ czy nie wierzyćie? wszák iásne Historie maćie/ iákie cudá zá żywotá czynili/ przy śmierći y po śmierći; Páwłá S. głowá trzykroć po śćięćiu od mieyscá do mieyscá wołáiac Jezus skákáłá/ á ná káżdym mieyscu źrzodło się vczyniło/ ktore są po dziś dzień w Rzymie. Wstyd was ná te cudá pátrzyć ministrowie. Czytayćie ie iedno sobie/ vyrzyćie że wam zágráia w głowie/ czemu tákich nie czynią wászy Prorokowie; ále ich przećie zdobićie/ iuż prawi cudow nie potrzebá/ bo wiárá z łáski Páńskiey vtwierdzona/ tylko to zá Apostołow było/ dla Pogánow; Ey ministrowie nie dawno się dziáły cudá w Polszcze/ á coż kedy indziey? ázaż o S. Woyćieszе nie wiećie/ y o S. Stánisłáwie? Pátronách nászych; co czynił ieden przy Sawie/ drugi w Krákowie: ázaż to cud máły? gdy Stánisław S. Piotrowiná z grobu wywiodł żywego/ przedtym dawno vmárłeg? pytayćie się iedno/ wszák nie zá morzem Kráków; maćie y v Bielskiego Kánonizácia iego/ iesli Historiom Kośćielnym nie wierzyćie. Czytayćieś też záraz o cudách Woyćiechá S. Azaż y to nie cud/ czego nászy Polacy tymi czásy doználi/ wiećie? iáko ná dźień przeniesienia S. Woyćiechá/ Miháylowe° woyská 9. tyśiecy trochá ludźi nászy poráźili/ ránnych ktoby náliczeł/ ostátek po gorách rozegnáli/ przed tákim máluczkim woyskiem/ iáko bez rozumu vćiekáli: tego zwyćięstwá/ chorągwie z woyská Miháylowegŏ są pámiątką wieczną w Gnieźnie y w Krákowie. A teraz máły to cud?

Mat: 24.

Act: 5.

Actu: 6.

Głowá Páwłá s. trzykroć po śćięćiu skákáłá.

Cudá w Polszcze Woyćiechá y Stánisłáwá s.

Piotrowin.

Michał w dźień Woyćiechá s. porażon.

to cud? ktory się w dzień Stanisławá S. ostał / nie spełna 4. tyśiace nászych / 14. tyśiecy woyská Károlusowego poráźiło; y toć nie ládá co było / kiedy Kurlánczkie Kśiąże z woyskiem Dźwine rzekę głęboką do tey potrzeby przebrnęło. Pátrzćie Ministrowie / iáko y dźiś cudá czynią nászy ś. Pátronowie / y wászy mdgy; czemu? Non intellexerunt mirabilia tua Domine. Nie dźiwći / nie wiedźieć kogo też ma Pan Bog cudámi vczćić / gdyż ich ták wiele / á o wiárę nie mogą się zgodźić. Luter powiáda że ia od Bogá posłány / Kálwin záś sam się chwali / á inśe gáni / to ták káżdy w swą; á też kiedyby wszyscy cudá czynili / muśielibysmy nic nie czynić / iedno się cudom dźiwowáć.

Karolus w dźień Stánisłáwá ś. porážon 1605.

Psal: 105.

Coż mowię? żeby cudow nie czynili? ázaż máły cud Luter pokazał? Mnich y Kápłan / Zakonniczkę Bogu poślubioną z Klasztoru wywiodł / czym swą nie wśtrzymięźliwość wszystkiemu świátu obiáwił: ták też Duch święty o tym mowił: Et peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt animæ eorum. Drugi cud / z Kátholikow Heretyki poczynił / sam tákże Kátolikiem będąc / w Heretyká się przemienił / piękna transfiguratio, y o tym Páweł ś. wiedźiał / ábowiem to własnie Thimote: powiádał; Spiritus autem manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus, discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum. Własnie odstąpił Luter wiáry powszechney / á był spiritibus erroris przyłączony / ázaż tego sam nie mowi? gdźie piśe o Mszey priwatney: Tráfiło się / powiáda / gdym czásu iednego znagłá iákoś o pułnocy ocućił / y wdał się szatan w rozmowę ze mną / etc. y będąc ia w tákiey trwodze przećiwko dyabłu / chćiałem nieprzyiaćielá obżoną poráźić; y tam dáley: Wyznałem przed dyabłem zwiazány práwem Bożym / żem zgrzeszył / y iestem potępiony iáko Iudasz.

Cudá Lutrowe.

Esa: 3.

2. Cud.

3. Cud.

Tim: 4.

Tomo 7. fol 228.

Fol: 229.

Spowiedź Lutrowá.

Czwarty cud Luter pokazał / kiedy z opętáney białeygłowy czártá wygániać chćiał / o czym Staphil: Surius: y inni. Czásu iednego powieda / przywiedźiona byłá pánienká / de Misnia, opętana / do Witembergu przed Lutrá: Luter rozu-

Staphilinus in absol: respon.

Luter czárta wygániał R. P. 1545.

mieiąc o wielkiey świątobliwości swoiey/ prowádził pániénkę do kośćioła/ támże w Zákrystiey począł Exorcismy odpráwowáć/ w tym dyabeł iął go zá włosy/ ták y owák fátygowáć/ áżći od stráchu futrem chlebowym pludry podfutrował/ z ktorym futrem ledwo vćiekszy/ Kátárzynie swoiey pludry co wszytko wypáráć kazał; źle ze dyabłem żártowáć: te są cudá Ewángelisty piątego.

Ministrowie dyabła wygnáć chćieli R. 1563.

Czásu tez iednego/ chćieli Ministrowie Luterscy cud pokázáć/ zszedszy sie rádźili o tym/ iákoby tákże z opętáney dźiewki czártá wygnáć/ to było in suburbio Augustę Vindelicorum, apud S. Georgium, á byłá tá dźiewká płotćiennika nieiákiego/ álec go nie wygnáli/ bo Sathanas Sathanam non eiicit. Tąż dźiewká przez násze kápłany potym/ mocą Bożą/ byłá wybáwioná.

Sur: fol: 59.

Ciele w kápicy sie vrodźiło R. 1546. Surius.

Sstał sie tez cud w Witembergu zá Lutrá Márciná/ vrodźiło sie ćiele w kápicy/ z łysą głową/ podobne Lutrowi/ o czym gdy rumores wielkie po mieśćie sie rozeszły/ ktore tez Lutrá doszły/ rychło potym pod łáwą zdechłego naleziono.

Tenże Sur.

A toć cud był znáczny/ ktorego sie przypomnieć niegodźi/ kiedy zá namową Lutrową/ łotr/ mieszcżánin ieden/ Ex Monasterio Nimicensi, nouem virgines sacras clam Vittembergam adduxit, y z tych to był Luter iedne/ co cudnieysza Káthárzyne/ sobie obrał: wprawdźie nie Miszká/ y nie kápłáńska porcia. Te są cudá ktore sie dźiały zá Márciná Lutrá/ inszych cudow nie czynił/ ále tym wszytkie przewyższył: Quòd Monachus Apostata incœsto Monachæ concubitu toties pollutus, tot iam olim ante mille annos damnatum hæresum instaurator, tot flagitiis opertus. Kto w tym złość y śmiáłość iego wypowiedźieć może?

Kálwin vmárłego wskrzeszał. R. 1538. Bolsec: in vita Cal: c.13

A o Kálwinie chcećie słyszeć nowe pienie? y o tym śiełe nowin słyszeć we Fránciey/ we Włoszech/ &c. y przy Genewie/ ten tákże/ vśilnie sie o to stárał/ iákoby náukę swą przed Senatem zá prawdźiwą vdał; przenaiął Ciesłę iednego/ żeby sie w trunie vkładł zá vmárłego/ á przy modlitwách iego/ przy zgromádzeniu ludźi/ żeby był rzkomo zmartwych powstał: Chłop

ſie tego podiął/ czego ſie ćicho żenie zwierzył / á iżeby ni przed kim nie powiedałá/ w tym ią vpewnił; zánieśiono tedy Ciesle do kośćiołá rzkomo vmárłego/ Kálwin z wielkim zgromádzeniem ludźi przyſzedł/ támże modlitwy długo nád Ciesla czynił/ aż też iuż ſobie teſknił/ y tyka go láſká/ mowiąc: In nomine Domini, ſurge & ambula, á duſzá z Ciesle dawno wylećiáłá. Pan Bog znácznie ſkarał Apoſtolá nowe° y Ciesle złeg. W tym żoná widząc / że iey małżonek vmárł / iełá ná Kálwiná głoſem lámentowáć/ powiedáiąc / że go ten zdraycá był ná to námowił/ y przenáiał/ áby rzkomo vmárł. Kálwin w onym tumulćie vczynił przemowę / ſkárząc ſie ná grzechy ludzkie / że to P. Bog dla tych / nie dla czego inſzego / teraz cudá pokázáć niechćiał/ przeto polepſzaycie żywotá ſwego/ z proſbą ich námawiał. Te hiſtoryią/ prawdźiwie mowię/ od Genewczyká z vſt właſnychem ſłyſzał; ták ſie rzecz ma: Roku P. 1593. gdym z Wenecyey do Ankony morzem iechał/ w tey náwigáciey było nas do kilkudźieśiąt człowieká w Compániey/ cudzoźiemcow rozmáitych/ miedzy ktorymi był człowiek ſtáry/ rodem z Genewy/ imieniem Báptiſtá/ tám iáko ieſt obyczay ná morzu rozmowámi ſie báwić/ káżdy co oſobliwego powieda/ o dálekich Prowincyách/ o miáſtách/ iákie obyczáie kędy/ ec. On ſtáruſzek iął też o Genewie powiádáć/ iáko to Miáſto zacne/ o Senatorách/ o wolnośći/ ec. Ja ſłyſząc/ że on ſtáruſzek z Genewy rodem/ látá iego widząc/ ktorych Kálwin dobrze záśiągł/ pytałem go o to/ czy ták ieſt/ iáko o Kálwinie piſzą/ żeby vmárłego wſkrzeſzał/ ktory dwá pálcá ná krzyż złożywſzy/ iáko ieſt Włoſki obyczay/ rzekł: Signor per queſta ſanta cruce coſi: potym nam te hiſtoryą z wielkim śmiechem doſtátecznie powiádał/ ná co oczymá ſwymi pátrzał/ y Kálwiná bárzo dobrze znał; co do wiáry było podobno / bo ſtáruſzkowi temu było więcey niż ſześćdźieśiąt lat/ á Kálwin Roku P. 1564. vmárł: támże o dźiwney chytrośći Kálwinowey powiádał. Sur: fol: 323. 18. Octob.

Toż właśnie Surius człowiek zacny opiſuie/ iáko ſie chytrze Fol: 324.

trze Kalwin á zdradliwie z Sektarzámi obchodził/ co raz to z inszymi trzymał/ by iedno sobie wszedzie łáskę iednał/ á pieniądze zbierał; y dla tego potkał go był despekt w Bernie na disputáciey czásu iednego/ to tym sposobem: Na tey disputáciey był tám nieiáki Franciscus Flander/ ktory przeciw Zwinglianom contradikował/ á Kalwin ich defendował/ á przedtym o nich ná wielu mieyscách pisał: ten Flander baczac Kalwinowe chytrość/ list mu reki iego pokazał/ ktory ad Dnum Falesium o Zwinglianách pisał/ y pytał go iáwnie/ ieżeliby te reke znał/ Kálwin sie do swego pismá przyznáć musiał/ bo tám reke iego nie ieden znał: Flander potym prosił/ áby ten list kto iáwnie czytał/ czego pozwolił Senat/ alić w onym liście przeciw Zwinglianom rzeczy nieznośne; y tákci tám tey dispután̄ciey z wielkim wstydem vżyć musiał; to ták śiele ná wielu mieyscách dźiáłał.

Kálwiná despekt potkał.

Dźiałosie to R. P. 1638.

Rochał sie ten człowiek w swoich wiernych nád zwyczay/ y ná wszystkie strony do nich pisał/ chcac iedno być widźian. Widźiałem in Cathalogo librorum Breuem admonitionem ad fratres Polonos: widźiałem tez Epistolam, quæ fidem huius admonitionis apud Polonos confirmat. Inszych cudow tego człowieká nikt pokázáć nie może/ y sámi Ministrowie/ oprocz tego że go wszyviádły/ á to że przez kátá ná wiárę náwracał/ zły to minister/ Serwetá Hyspaná śćiać kazał/ ále to nádę wszystkie cudá/ że Kápłanow z namowy ábo z rozkazánia iego/ niezliczona rzecz pomordowano/ Kośćioły/ Klasztory poburzono/ oczymem iuż ná inszym mieyscu pisał.

Kálwin do Polakow pisał.

Co sie Bezy tycze/ ktory ná mieyscu Kálwinowym vśiadł/ y ten żadnych cudow nie vdźiáłał/ oprocz tego co żal nieznośny niedopuśći czytáć y powiádáć? iáka immanis barbaries in clerum przy sámym Bezie byłá/ tám iákie tyráństwo y bezbożność nád ciáłem Krola Ludowiká vdźiáłał dźiw Boży/ szukáiac skárbow Kośćielnych á iż nic nie náleźli/ trupy Krolewskie z grobow wyrzucáć á palić kazał/ Sákráment náświetszy rozrzućiwszy po źiemi deptáli/ o czym bedźie dáley; to by,

Bezá iákie cudá czynił 1562. o tym Surius

to było w Angliey/tám widząc / że ná skárbiech Kośćielnych nie wiele wskurał / do Niemiec sie Kálwinistom obróćić kazał/ ale mu tám żołnierze przeszkadzáli; potym / báwił sie kâząc po gránicach Francuskich/ ále tám od chłopstwá lekce był poważon / dla czego to chłopstwo duros & ceruicosos názwał/ wszákże ich przećie Plebany mordowáć kazał / ktorzy sie wielkimi pieniedzmi okupowáć muśieli.

Co sie innych Heretykow tycze / nie może nikt ich cudow pokázáć/ Zwingliáná spalono/ gdy był z Tygurczykámi poráżon/ ale y ten żadnych cudow iescze nie vczynił/ zá żywota áni po śmierći. Zwingliáná spalono. R. P.1546. Sur.

Czytamy też o Janie Husie / y ten chociaż w ogniu meczennikiem został / żadnych cudow iescze Czechom nie pokazał / iáka śmiercia/ á dla czego zginał/ krotko námienie: Pozwoliwszy ná potepienie náuki Wiklephowey / sam ia záś potáiemnie ogłaszał y zálecał / Kápłany dla niey do niełáski Cesárskiey przywodźił/ sam bedac Kápłanem: potym był przynieśion ná Husá mándat od Papieżá/ ale stánać nie śmiał; w tym zácżeło sie Concilium Constancien: náktore záś był Hus pozwan/ y przyszedł ale potáiemnie/bojac sie exáminowánia: támże ná tym Concilium / z náuka iego / był iáko odszczepieniec Kośćiołá powszechnego potepion: co widzac/vkázáć sie muśiał/ ináczey bydź nie mogło / á iż reuokowáć niechćiał / z Kápłáństwá go złożono/ y práwu świetckiemu iáko złoczyńce oddano/y ná spalenie osadzono / popioł iego w wode wrzucono/ aby go Czechowie zá reliquie nie nośili/ ale przećie y źiemie gdźie gorzał lizáli y skrobáli/ ták sie go byli rozmiłowáli/ y dźiś go sobie zá meczenniká máia. Jednák iáko po złoczyńcy spalonym/ cudá sie żadne nie dźieia/ owszem náuki iego iuż práwie nie wiele/bo co sie z Bogá nie pocznie trwáć długo nie może; o inszych sie cudách y żaden Czech / nie tylko ia/ dobádáć nie może; : Periit memoria eorum cum sonitu.

Hus iesli cudá czynił.

Papież mándat ná Husá posłał.

Concil: Constant: 1414.

Hus z náuko condem.

Z kápłáństwá złożon 7. Iul: spalon.

Psal: 9.

Wiere iescze w Polszcze pytaymy ministrá ktorego / nie vdźiałałli

W Polszcze iakie cuda ministrowie czynili.

WPoznániu sadzáwká wrzáłá.

Dzwony.

Wronki.

Biezdrow.

Matth. 10.

dziaiałli też cudu iakiego/ w Krakowie/ w Pińczowie/ w Rádzieiowie/ w Toruniu/ w Wilnie / ábo w Poznániu / boć też tám sa rożni Apostołowie; Powiádáia to/ sa iescze pámietnicy / gdy v S. Máriey Mágdaleny w Poznániu dworzánie do obrázu strzeláli / ministrowie to byli roskazáli / potym on obraz wziawszy do kámienice/ w piec włożyli/ ále ich ták Mágdalená była vgrzałá / bo kámienicá y sadzawka ktora byłá ná kámienicy dla deliciy / zgorzáłá; to cud nád cudámi / ktory ministrowie vczynili / y ktoż kiedy w sadzawce wode goráiac widział/ Apostoł tego żaden nie vdziáłał / á iezeli nam iescze zápala iezioro / gorzey bydź nie może / bo bez ryb bedźie. Powiádáia też tám o nieiákim Trepce/ á o dzwonách/ y o tych cudách wam powiedza/ iedno sie pytaycie. A we Wronkách/ y tám był cud nie máły/ dał sie był Heretykom znáć Biezdrowski Krucifix/ rychło po wygnániu z Czech Herytykow; widźieli że sie w Biezdrowie wielkie odpusty dźiały / ktore y podźiś dźień tám bywáia/ Heretycy ktorzy tám ná ten czás we Wronkách mieszkáli/ niewiem iákim sposobem Crucifixá z Biezdrowá dostáli/ y przy nim złupawszy/ ryby w domu v nieiákiego Laurente° murárzá wárzeli/ ták sie on wyszulec smolno palił/ wyleciawszy kominem ná poszycie/ wszystkie Wronki od kołá do kołá spalił: to przez długi czás Heretycy táili / ále pismo mowi/ Nihil est opertum quod non reueletur, Et occultum quod non sciatur. Pátrzcie w tym máłym kacie / iákie cudá w Poznániu á we Wronkách były/ á cożbym miał bydź w Wilnie/ w Pińczowie/ &c. pewna/ żeby tych cudow byłá kśiega / ták Zydowski Talmut. Sać niezliczone cudá/ ktore Autorowie zacni opisáli/ á zwłasczá Laur. Surius, niech ie iedno czytáia sámi/ ktore cudá Pan Bog czynił ministrom ná wzgárde / á ná zelżywość/ á nam ku vtwierdzeniu lepszemu: Drugie cudá vcieszne ná ostátku w piatym kámieniu naydźiesz.

MINISTROWIE AVTORAMI WSZYSTKICH NIEZGOD, KTORE SIE DZIEIA NA SWIEćie, y wszystkiey pomsty Bozey, rostárgnienia Krolestw, powietrza, głodu, y woyny.

Czytamy históryą piękną / iáko ono Ieremiasz Prorok będąc w więźieniu / Bńruchowi / wezwawszy go / kśięgi pisáć kazał; á po nápisániu / kazał z onemi kśięgámi Ieremiasz do Domu Páńskiego / á iżeby przed wszytkimi te kśięgi czytał / to co Ieremiasz z nátchnienia Duchá ś. powiádał: y czytał to z tych kśiąg Bńruch / że Krolá da Bog w niewolą Krolowi Bábylońskiemu / ieżeli woley Bożey pełnić nie będźie / miásto Ieruzálem spala / y wniwecz obroca. Krol / nie tylko żeby miał czynić wolą Bożą / ále y kśięgi spalić kazał / Ieremiaszá do większego więźienia posłał / náostátek w ieźioro błotne wrzućić go kazał. Co sie sstáło / zá ono nieposłuszeństwo / prześládowánie Prorokow / Nábuchodonozor miásto obległ / y zápaliwszy zburzył; co Krol widząc / vćiekał ze wszytkim ludem nocą fortámi / kędy iedno kto mogł / ále ich dośćignawszy pobito / Krolá ná polu vchwycono / á wyłupiwszy oczy / Nábuchodonozorowi oddano / y do Bábylonu záwieźiono: tá przyczyná byłá / że Pan Bog narod Zydowski rosproszył / dla tego / że woley Bożey pełnić niechćieli / owszem Páná Bogá odstąpili. Iere: 39. Báruch kśiegi pisał. Nábuchod: Ieruzalem zburzył.

Właśnie y teraz ták sie dźieie / rosproszył Pan Bog y rosprasza Monárchie sławne / nie dla czego / ieno że tez woley Bo-

Krolestwo Węgierskie dlaczego rostárgnione. Niemcy dla czegó cierpią vtrapienie. Grecya. Chłopska woyná. Akademiey Práskiey rosproszenie. Co Kálwinowie zá nászych czásow poczynili.

żey dla Ministrow odstąpili. Niechay káżdy z pilnośćią Kroniki czyta / á niech látá ráchuie / iáko dawno Krolestwo Węgierskie / Krol Babyloński / tárgáć począł / Cesarz Turecki / od tego czásu właśnie / kiedy kśięgi stárożytney wiáry / Węgrzy popalili / kiedy kápłany / dla Ministrow / od śiebie wygnáli / kiedy woley Bożey słucháć niechćieli. Niechże też Kroniki Niemieckie czyta kto chce / á niech ráchuie / iáko też dawno Niemcy vtrapienie od tegoż krolá odnoszą / ták dawno właśnie / kiedy też Niemcy y Czechowie / dla Wiklephá woley Bożey odstąpili / od Husá iescze wiecey / á od Lutrá dopieroż. A Grecia dawno / albo dla czego też rostárgniona? ták dawno / kiedy sie od kośćiołá Rzymskiego odstrychnęli / á woley Bożey odstąpili. Heretyccy Ministrowie authorámi są rostárgnienia krolestw / pomsty Bożey / etc. y niezgody. A oney Chłopskiey woyny / kiedy Chłopi ná pány w Niemcech powstáli / ktoż był przyczyną? Luter. Rosproszenia Akádemiey Práskiey? Wiklephy / dla ktorego 2000. Mistrzow / Studentow / Bákálarzow / Doktorow / iednego dniá rázem do Lipská bieżáło. Tego wszytkiego Heretycy nábroili; y teraz / podźmy iedno ná Połnocny y Zachodny kray / wyrzyćie co tam Ministrowie poczynili / iáka odmiánę we Fránciey / w Angliey / etc. Kálwinowie vczynili / wiárę stárożytną zátráćili / y práwá náwet odmienili; zá co Pan Bog plagi częste przepuszcza / ná oko káżdy widźi / powietrze vstáwiczne / á woyny / vtrapienie práwie z káżdey strony. A iescze / Pan Bog wie / co dla nich dáley będźie / zá one morderstwá niesłycháne / świętokraystwá / psoty tyránskie / ktore zá nászych czásow czynili / Biskupy / Kanoniki / Opáty / y insze Prelaty / Zakonniki / niesłychánemi mękámi potráćili. Czytayćie / proszę / kśiążkę Theatrum crudelitatum Hæreticorum nostri temporis, Antuerpiæ imprimowano 1592. tam wyrzyćie scelera horribilia, ab Huguenotis in Gallis perpetrata, iáko kośćioły z roskazánia Ministrow burzono / ktore po Wniebowstąpieniu P. do tyśiącá y pięći set lat niezgwałcone były;

tam

támi vyrzyćie / iáko Zakonniki bez miłośierdźia wieśili: (á to wßytko w tych kśiążkách widźieć y czytáć może) iáko ich w poły mieczámi przebiiano / hálábárdámi głowy rośćinano; w Angolizmie mieśćie / ná powrozie miaßym brzuchy przećieráno / po parze do ław / do śćian w petách żeláznych / przybiiano / y ták głodem morzono / ktorzy ćiáłá iedli ná sobie / drugim ogień zá chrzyptem niecono / áby śie piekli powoli; rospalone łopaty do podeßew przykłádano / powrozámi ich dawiono / smołe z oleiem wrzącym / łiiem w gárdłá im láno / w teyże smole wrzącey ręce / drugim nogi żywo wárzono / áż od kośći mięso odewrzało / drugie zá nogi iáko bárány záwieśiwßy ná śćienie / ták áż do śmierći zostáwiono / drugim ięzyki podgárdłem wywłoczono / drugie vwiązawßy do drzewá / z rußnic do twarzy iáko do celu strzelano: Kápłany od ofiáry ś. w ornáćiech biorąc / do Crucifixá wzgorę przybiiano / ręce kápłáńskie ná ręce obrázu Páńskiego kłáść / nogi ná nogi / á potym do nich strzelano: drugim gdy Sákráment nąświetßy podnośili / głowy dágámi przebiiano; nágnawßy Zakonnikow ná dzwonnice / odspod zápalano / á ieśli ktory oknem wyskoczył / w ogień żywo rzucano / drugie v końskich ogonow powiązawßy / wskok z nimi po vlicách ieżdżono / drugim brzuchy rosparano / á ná swe wnętrznośći im pátrzyć kazano / z drugich ielitá ná drąg wysukowano / ná krátách żeláznych pieczono / z wieże wysokiey po iednemu ná hálábárdy wyrzucano / z drugich wybrawßy trzewá z brzuchá / owsá koniom násypano / vßy nos vrżnawßy / oczy wyłupiwßy / ták ná drogách odbiegano; á vczćiwym Pániom kátholiczkom / ná mieyscá táiemne prochu násypawßy rußnicznego / pochodnią zápalano. Pátrzćie kátholicy mili / co to Kálwinowie z Ministrámi swymi nászych czásow czynili: A to co ? rázem 40. Societatis Iesu kápłanow w morzu vtopili / ktorzy byli poiechali ad prouinciam Bresilień: przy ktorych widźiane cudá były: był tám miedzy nimi Pater Ignatius, Ductor primarius, ktoremu gwałtem z ręku obraz Pánny Máryey wydźie-

Jákie tyráństwo ministrowie nád Kośćioły y nád kápłany czynili.

Engolismá.

Crucifix.

40. rázem Societ: Iesu kápłanow Kálwinowie w morzu vtopili.

rali/a wydrzeć go nie mogli/ y tak go z onym obrázem w morze wyrzucili. To wszytko Ministrowie we Fránciey czynili.

Słuchayćieś iescze/ co Giewzyczykowie/ Belgowie / dla ministrow Kálwinowych czynili / przy mieśćie Brilli / przez 184. Zakonnikow rozmáitych regul obieśili / tych są imioná

184. Zakonnikow Kálwinowie obieśili R. P. 1572.

wlásne in Theatro cru: her: n. t. kazáli wszystkim para do szubienic/ iáko w processiey chodzą/wyniść/ tám około szubienice wkoło chodzić muśili/ á Kálwinowie rozsádziwszy sie kolem/ kijem ich po plecách bili / á chorągiew znákiem Krzyżá S. przed nimi nośić kazáli/po tym nábiwszy sie ich/ powieśili. W

Ruremond.

Ruremondanie Kártuzyany wszytkie w Kośćiele pobili/tám iednemu láyczkowi ná modlitwách głowe nápoły rośćieli / z ktorey krew ná śćiáne wzgore strzelelá/tey krwie y dźiś niiáko

Andernad.

zetrzeć nie mogą. W Andernádźie záśie / przywiązawszy im wspak nogi do reku zá sobą/ ták ich z wieże w rzekę wyrzucano; Drugich zákopawszy w źiemię / tylko głowy zostáwiano/do onych głow kulámi żeláznymi ćiskano. Ná drugich nágozwlokszy/ćiáło brzytwą/ iáko szněty ná kolećiech/ rzezano/ drugim powieśiwszy zá ręce ná drabi / v pálcow nożnych cetnar abo dwá kámienia vwiązano / drugim miednice ná żywot położywszy/ ná miednicy ogień niecono/ á pod miednicę sczurki á myszy sadzano/ktorzy śie w brzuch przed ogniem gryźli: to wszystko Konfederácie spráwiły.

A to przypomnieć nie wádźi / co też Henrik 8. Krol Angelski/ co ministrowie Luterscy / á potym Kálwinowie czynili/ten Henryk z wielkiey niepowśćiągliwośći/ chćiał drugą żone dla gládkośći poiąć / á stárą opuśćić / czego mu Papież bronił/ Henryk śie rozgniewał / w tym ministrowie wdáli śie z nim w rozmowy/y rozgrzeszenie mu dáli/mowiąc : że ty Krolu możesz czynić co chcesz / nic to choć tę y owę bedźiesz mieć/ ázaż niewiesz/ co ich Dawid/ Sálomon/ ⁊c. w stárym Zákonie miał? y tákći zá oną namową Biskupy/ iedne śćináć/ drugie z páństwá wygnáć kazał / práwá duchowne popsował/ Ko-

Henryk osmy Krol Angelski co vczynił z namowy Ministrow.

śćioły/ Klasztory poburzył/ męczyć duchowne osoby mękámi rozmáitymi kazał/ ktorych ciáłá w sztuki śiekano/ á w ogień miotano/ ná pułkoszkách po bruku końmi włoczono / drugie wieszono/ wnętrzności po kęsu wyrzezowano/ áby tym dłużey żyw był / powieśiwszy wzgorę głową nadoł/dymem á ogniem pod nimi kurzono/ á drugie z obrázámi palono. Działo się R.P. 1535. á trwáło to tyrańs̄two 8. lat.

Pátrzmyż y zá tey tyrańskiego sercá Angelskiey Krolowey / co też ministrowie robili / ták w Hiberniey iáko w Angliey; po obwołániu Artykułow po wszystkim Páństwie/ktore záchowáć miano/á ktorych śię strzedz przykázowano / miedzy tymi Artykułámi/ był tákowy ieden/ gdyby Mszey S. potáiemnie słuchano/ wszystkich y z Kápłanem do więzienia zábráć miano. Po tym obwołániu/do Kátolikow w nocy drzwi wybiiano; skrzynie/sklepy łupiono/ á skárby/ pieniądze im brano; ná łożu pochodniámi ie palono; tych co byli w smrodliwym więzieniu/do smrodliwszeo ie przez vlice w powrozśiech wodzono; w Londynie w murowáney wieży/ Societ. Iesu Kápłanow/ niezliczona rzecz mękámi rozmáitymi pomęczono ; ná skrzypicach po kilku dniu wyćiągnawszy trzymano ; w murze w ćiásne mieysca gdźie stáć áni śiedźieć nie może sadzano ; w żelázne obręczy máłe/sklaczywszy człowieká gwałtem tkano: Ná drugich ćiáło od kośći naczyniem żeláznym odrywano : pod grzbiet gránowity pień podłożywszy ostry/ ná wierzch ćiężaru cetnar ábo trzy kłádźiono; W głębokich w smrodliwych wychodách po kilku dniu zacne osoby chowano ; rozpalone żelázá w vszy wtykano: zá wozem vwiązawszy wskok z nimi ieźdźono/ktorzy chodźić nie mogli rozgámi śieczono : drugich w instrumentum tákie sadzono/ miedzy fugowáne dwie desczę palce y nożne / ćwingámi śćiskano / w ktorych wiecey wiśiał niżeli stał; w kłodę zá nogi sadzano / á pod nogámi ogień niecono : ták Arcybiskupowi Kássilieńskiemu vczyniono : drugim sromotne członki vrznawszy w vstá gwałtem tkano.

Elżbietá Krolowa Angel.

Londyn.

Archiepisc: Cassilien.

Náostátek nie mogli śię krwie nápić pobożnych ludźi mi-

Márya dzie dziczká Angelska dla Ministrow ściętá.

nistrowie/ ále iescze áby sie krew Krolewska rozlálá ná nie stáráli sie oto; Byłá Márya Krolowa Szkotcka/ Angelskiel skiey Korony dziedzicżká/ tá iż byłá Kátholiczká/ z námowy ministrow/ przyłudziłá ia Elżbietá Krolowá Angelska oná psotliwa ná zdrádzie do śiebie/ potym słowá iey nie dotrzymawszy/ więzieniem trapiłá/ náostátek/ nárádziwszy sie ministrow/ śćiąć kazáłá/ tą krwią Krolewską á świętą/ żadza ministrow sie násyćiełá: tá robotá ministrow po te czásy byłá/ pátrzćie Kátholicy iáka przez nie pobożnośći odmianá/ iákie ich tyrańskwo/ iuż nád osobámi Krolewskimi/ iuż nád Arcybiskupámi/ y innymi Biskupámi/ nád Kápłanámi. O tymći y tu myślą/ bądźćie pewni/ że ná to ostrzą zeby/ áby y w Polscze do przelania krwie/ do niezgody etc. byli Autorámi. Abo niewiecie? że iuż zaczeli/ poyrzyćie iedno ná te sedicie/ á szkody przez woyne/ ktore sie przez Károlusá wsczęły/ iáwne listy czytamy/ w ktorych Graw/ von nassaw/ obiecuie ná

W Polscze iuż ministrowie niezgody autorámi.

Papisty pomágáć Károlusewi/ zowiąc nas nieprzyiaćielámi Bożymi: Wszákże y to znákiem tego pewnym/ kiedy sie Károlusewi nogá powinełá/ we Gdańsku Niemcy głowy zwiesiwszy chodźili/ á kiedy kes czego vrwał/ tedy y w Ołomuńcu tryumphy wielkie czynili/ obrázy zwyćiestwá malowáli/ á kiedy ich insza nowiná doszłá/ iákoby im psi obiad ziedli.

Ministro: cnoty ś. w niecnoty obroćili.

Te są skutki nowey wiáry/ ktora wiára nie tylko to poczynili/ náwet obyczáie cnotliwe/ vczynki pobożne/ cnoty S. w niecnoty obroćili/ pro castitate incestas nuptias, wszák wiádomo káżdemu/ co w Czechách ministrowie po kazániu zámknawszy okná czynili. Pro contemptu diuitiarum, oto maćie sacrilegia & rapinas, pro ieiunio, o co naybarziey pismo vpomina/ luxum profitentur. á pro obedientia aduersus magistratus, aduersus Regem populum ad tumultum & perditionem concitant, znáć to/ bo nád soba zwierchnośći mieć niechcą/ tylko swoey sekty P. Mikołáiewskieg Seniorem zowią/ á násze zwierzchność Kośćiołá powszechnego/ od sámeg P. Bogá postánowiona/ wszeteczny iezykiem sczypią.

Otoż

Otoż widźićie miniſtrowie Autorami ſą wßyſtkich niezgod pomſty Bożey / roſtárgnienia Króleſtw / powietrza / y woyny: pátrz/á poczuway ſie y ty Polſko miła/coć owá Konfederácia zá czáſem poda/y to roſpośćieránie Miniſtrow ktorego pozwalaj/ktorzy ſie oto krwią rozmáitych perſon pobożnych naſyćić nie mogli / ćiáłá Swietych z grobow wyrzucáiac á palac ⁊c. Poczuway ſie y ty Kátoliku cnotliwy / iáko maß rozumieć o nich/y z nimi mowić / ktorzy nieznośne y nie wyliczone męki ieſzcze czynili/ In Batauia, Zelandia, Flandria, Brabancia, Geldria, Friſia, &c. Tych to czáſow náßey pámięći/y dźiś to czynią/by ſie im kto iedno z náßych powinął/Kápłan zwłaſzczá: Wßák wiećie iákiey roſkoßy Patres Societatis Ieſu w Szweciey vżyli: Domine Prophetas tuos occiderunt, Rom. 11.
Altaria tua ſuffoderunt.

ZGODA,

IAKA IEST MIEDZY MINISTRAMI, A IAKA TEZ MIEDZY NAMI KAtolikámi: Tu kázdy vyrzy, iáko Miniſter ieden drugiego słowy bezecnymi ſzkáluie, przeklina, y gáni; To vyrzawſzy, kázdy vzna, ieſliz v nich wiárá dobra y prawdziwa; gdyz co Miniſter, to wiárá inſza.

PIße on Medrzec Boży (dawáiac znáć káżdemu/czym ſie P. Bog nabárźiey obraża)tymi słowy: Prou: 6.
Sex ſunt quæ odit Deus, & ſeptimum deteſtatur anima eius; primò, oculos ſublimes; ſecundò, linguam mendacem; tertiò, manus effundentes innoxium ſanguinem; quartò, cor machinans cogitationes peſsimas;

quinto,

quinto, pedes veloces, ad currendum in malum: sextò, proferentem mendacia, falsum testem: septimò, eum, qui seminat inter fratres discordiam. Jesli komu ná świecie wiecey to proroctwo służy/tedy Ministrom/á zwłasczá Kálwinowym/bo nie ieden przymiot/ ále wszystkie rázem káżdy naydźie/ktorymi sie naybárziey Pan Bog brzydźi: tám naydźie oculos sublimes, tám linguam mendacem. ná oko káżdy widźi / że tylko pychą á fałszem w scriptách swoich nárabiáią/ tám rece ná wylanie krwie predkie/ widźićie co Kálwin z Bezą poczynił/co dla nich kapłanow pomordowano/co inszych kátholikow pobito/tám serce niecnotliwsze być nie może/przewieść to ná sobie/deptáć po naświetszym sákrámenćie / tám pedes veloces, ad currendum in malum: wiećie co po kośćiołách chodząc czynili / ołtarze burząc/ ćiáłá świetych z grobow wyrzucáli/ á ná zelżywość palili; á nádewszystko/ czego v Pogánow niemász / niezgody tákiey/ vstáwicznie seminant inter fratres discordiam. A nie tylko miedzy swymi/ áley nam pokoiu nie dádzą / wszákeśćie czytáli / co zwierzchność kośćiołá Rzymskiego potkáło / w Disputáciey P. Mikołáiewskiego / od P. Jákubá w Bázyliey/ co Glicner vdźiáłał w swoiey Appelláciey/ iáko wszytkie stany pokasał/ Papieżá/Kárdynały/Biskupy/Kánoniki/Krolá/Senatory/kápłany y Zakonniki/ wszytkich práwie viadł/ sznypki iádowite czyniąc / w biesági ludzkie pátrząc/ á w swoich przed sobą nic nie widząc. Wprawdźie nie o tym ci sie záczeło / ále wnet przystąpie do przedśiewźiećia swego;zdá mi sie/że mći ia tu niecnot Ministrowskich dosyć w tey Procy pokazał / ále wiele ich ieszcze/ ktorychem poniechał. Mniemam żeśćie czytáli/ onego człowieká zacnego scriptá / Hozyuszá Kárdynałá żywotá s. wiećie co tám o Ministrach Kalwinowych/ ktorych dobrze znał/ nápisał / że ieden dwie żenie miał/ á drugi trzy / á przećie inne szkorty náwiedzáli; y toć nie piekna/co w Wilnie Kat Ministrem został: á Eras: Rot: pisze / że też ná to pátrzał / kiedy iednego Ministrá Kál: kát w Bázyliey dla niecnot wielkich

chostał/

Rece Kálwinowe y Bezy ná wylanie krwie.

Nogi Kálwino: y Bezy co czyniły

Glicner wszytkie stany pokasał.

Hosius.

Ministro: po trzech/po dwu żon miáia.

Kát ministrem został.

choſtał / potym go wyświecał: y tuéby w Polſcze co nalazł; ażaż to táyna / kiedy w Poznániu / Miniſtrá máiącego żone / ieden z kuchárką záſtał / y śmiechu ia nabáwił / á drugiego z inna przywárto; iam ſam o to iednego Heretyká pytał/ ktory mi ſie ták przyznał: Nie dziwuy ſie W. M. temu/ Caro infirma, bá wiere firma, kiedy ták działał. Inſze ſpráwy/ brzydko przed P. Bogiem / y przed ludźmi wſpominác/ á przecie/ ſnypki ko-mu vmieia piſáć/ wiere było Catoná dobrze czytáć: bá nie lo-dáć to co / że Miniſtrowie máia tákie oko / paździorká w lu-dzkim doyrza / á w ſwoim bálki niecnot nie widza; ażaż to v nich dziw/ kogo náleść/ gdyż ſobie nie przepuſcza.

Miniſtrá kát choſtał/ Eraſ. Rot li: 2. de leg: iud pag: 942.

Cato.

Już ia też pokaże / iáko ſie Miniſtrowie by pśi kaſáia / á niechay ſie wſzyſcy ludźie ná świecie ich niezgodźie przypátrza / o ktorey Páweł ś. dawno im prorokował / mowiąc: Timeo e-nim, ne fortè cùm venero, &c. inueniam contentiones, æmulationes, animoſitates, diſſenſiones, detractiones, ſuſurrationes, inflationes, in-ter vos: wſzyſtko ſie to Páwle ś. miedzy Miniſtrámi nalazło / nie tylko ſpráwy / ktoremi ſie Pan Bog brzydźi / ále y niezgo-dy tákie miedzy nimi / iákie ſie nie nayda miedzy Pogány/ ie-den drugiego ſłowy bezecnemi ſzkáluie/ przeklina y gáni/ nie-máſz nic iedno contentiones, æmulationes, ſuſurrationes; inflationes, ſeditiones, conuitia, maledicta, iræ, diræ, minæ, furiæ, exſecrationes, damnationes, y inſze niewypowiedźiane dziwy: one to iábłká / gruſzki/ one owoce / po ktorych ie znáć mamy: A fructibus eo-rum, cognoſcetis eos.

2. Cor. 12.

Matth: 7.

Pátrzćieſz iáko iuż ieden Miniſter Theomorus z Kálwi-nem zwáde záczyna / dźiewięć grzechow Kálwinowi táko-wych/ ktorych ſie przed ludźmi wſpominác niegodźi/ wylicza: Naprzod vdawa go ſzkáluiąc: Non modò Hæreticum, ſed quouis Hæretico peiorem. 2. Ambitioſum, & tyrannidis cupidiſsimum. 3. V-ſurarium inſignem. 4. Numularium, ſeu trapeſitam inſignem. 5. A-uarſsimum. 6. Aleatorem. 7. Scortatorem libidinoſum, tám go ſze-roko zá wſzetecznika iáwnego opiſuie/ o czym mowić brzydko.

Theomorus miniſter 9. grzechow Kálwi: ſpro ſnych wylicza.

8. Vindictæ appetentissimum, sæuum, sanguinarium, vix placabilem. 9. Immoderate bilosum & iracundum. To nie Papistá / Pánowie Ministrowie.

Anonimus z Kálwinę.

2. Wyßla też kśiążká iedná ná świát od Heretyká / ktora Anonimus názwał / Ienæ imprimowano R. P. 1586. w ktorey ták napisáno: Admonitio ex verbo Dei, quòd Caluinistæ non sunt Christiani, sed tantùm Iudæi, & Machometani baptizati, &c.

Molinerus z Kálwi.

3. Molinerus, inßey záś sekty Heretyk / w swych kśiąßkách Kálwiná czyni Atheum Principem.

Epitetá mi nistrow Lu trowych o Kálwinie.

Pátrzćieß tey roty ná iednegó Kálwiná / Ministrow Lutrowych / z tych / káżdy dźiwne Epitetá piße o Kálwinie / ktore partim in Alberti libro, contrà Carolstadianos naydźie / partim in Serpente antiquo, Et quinquaginta causis Ioannis Szuts: partim in Lupo Excoriato Riuandri: partim in Selnecero; & his similium Lutheranorum scriptis niewspominam co też te° w kśięgách Polskich / dawnych Polskich Ministrow. Owa w tych wßytkich kśięgách / dźiwnie krzczą Kálwiny / zowiąc ich / Suermeros, sues, canes, molossos, laruas diaboli, phanaticos, moriones, trumones, diabolorum capita, stercora sathanæ: Doctrinam eorum ex secretissimo infernalis aulæ abysso prodiisse, vafferimos deceptores & corruptores, duplices fures, qui Christo, non animas modò, sed & honorem suum furantur, à seipsis creatos Doctores, Germanicos Turcas, ipsis etiam Turcis deteriores, Doctores à sathana missos, quòs ipse sathan obsessos tenet, & per eos loquitur, qui Christum & Deum Patrem in verbis suis obtruncant, &c.

Budneus. In anot: noui Testam.

4. Budneus też ßkárádnym spisem Bezy máca / powiáda / że Bezá / discipul Kálwinow / dyabłu służył: Non Erasmus, qui manifestam veritatem conatur extinguere, & falsitatem substituere.

Stancarus z Kálwinem

5. Stancarus pißąc de Trinitate & mediatore Christi, aduersus Henricum Bulingerum, y ten Genewczykow y Kálwinow nie zápomniał; Ci powiádá náture Bożą ßárpáią: á skończywßy co záś mowi: Hæc Caluinus Arianus, hæc Tigurini Manichæi; potym vpomina / Videat Senatus Geneuen: qualem Theologum habeat. &c.

6 Poste

6, Postellus, ktorego Iordanus in sua responsione do Kalwinistow przypomina/ tak do nich mowi: Vos qui opiniones, blasphemias perenniter de Deo funditis, citra resipiscentiæ expectationem peccatis, qui Dei motum è conscientiis excutitis, qui Catholicum nuncium perpetuum remisistis, qui Ecclesiæ iudicium ac autoritatem nihili facitis, qui beluarum ritu, sine sacro, sine legitimis precationum formulis, sine Christianis vllis ministeriis viuitis, qui Trinitatem vnum Deum negatis; Et barbaram esse loquutionem prædicatis, qui deniq; nihil hominis, præter formam geritis. Postellus z Kalwinem.

7. Castallio, on co Czechowic o nim pisze/ ten tez dziwnie Kalwinisty maluie/ raz Carbones ie zowie/ drugi raz superbos, feroces, elatos, á Genewe, Babilonem, incantatores Sodomæ & Gomorrhæ filios; á tu w Polszcze ministrowie Geneuam Ciuitatem sanctam zowa. Castallio z Kalwinem.

8. Bucerus/ ten powiada ze Kalwin tákiey myśli byl wysokiey / chćial zá Bálwaná iákie° bydź zá zywotá y po śmierći. Et sicut olim Titum Flaminium Græcia coluit, sic illum vellet, vt se quoq; colat Gallia victimis & sacrificiis; támze daley Kalwiná zowie/ impiæ audacem, rabidum, fratricidam, &c. Bucerus z Kalw.

9. Jest ksiazká Roku P. 1584. drukowána / w ktorey Legácia Krolá Náwárskieg° opisána ad Imperii Principes, tám protestácia Ksiazat sekty Lutrowey / zadnym sposobem in concordiam z Kálwinistámi nie pozwálác / dla pewnych wystepkow y bledow. Protestácia Ksiazat sekty Lutro: przećiw Kalw.

10. Stancarus/ Genewczyki & Tigurinos, publicos & manifestos Hęreticos zowie; qui non semel Polonos nostros scriptis & epistolis suis seduxerunt; támze conuincit eos esse Arianos, Apolinaristas, Eutichianos, Thimoteianos, Acephalos, Theodosianos, Gaianitas, Origenistas, Donatistas, &c. Stancarus. In Chronol: Genebrardi

11. Heschusius/ dziwnego ibá minister/ ten iáwnie in defensione sua Kalwiny tyranámi zowie/ przypisuiac im morderstwá/ dolum, perfidiam, garrulam & Sophisticam Philosophiam; á ná inszym mieyscu sámego Kalwiná sykophánta Epicureum, sophista &c. zowie. A Beze zásie bestiam & cyclopem vocat, atq; adeò Heschusius dziwnego ibá minister. Beze okrćil.

prostitutum scortum, qui ob flagitia, amores illicitos, & supplicio dignos concubitus, adeoq; adulteria, & infandas libidines suis etiam sathanicis Epigrammatis Martialis, & Catulli spurcitias superantibus in prostibulo decantatas, cum magis suppliciorum metu, quàm religionis amore aufugerit ex Gallia, Lossanâ etiam pulsus, se tamen Christi Martyrem iactat.

Ochinus z Kálwinámi

12. Ochinus/ y to czysty wykrętny minister/ miedzy inszymi diálogámi ieden tez wydał/ contra sectam terrenorum Deorū: tám iáko o Kálwinie do Tigurczykow pisze/ dziw Boży/ áwiatu oznáymuiac/ iáko pismo Páwłá S. y insze szpoca/ szárpáią/ á swoie pismo ktore iest baśniámi własnymi/ pro oraculis haberi volunt, insze ich absurda áż teskno pisáć/ bo ktożby ministry co ich było/ ábo co ich iest mogł opisáć/ á kázdy ná Kálwiná iáko pies ná psá wárczał.

Kálwin tez Lutrá y ministry iego kasa.

In vlti: admon: Ioan: Cal: ad Vestphalium.

13. Pátrzcież co tez Kálwin z swymi ministrámi będzie dziáłał/ własna woyná miedzy nimi będzie póia/ kiedy pies ná psá szczeka/ pies tez on zebomá będzie trzásłał/ á ieśli go gryść będzie/ wnet on tez będzie kasał/ ták tez Kálwin Lutrowi/ y iego ministrom będzie dziáłał/ Luter záś będzie ná insze wárczał/ y tákci wárczac ná sie pokasáli sie wszyscy. Jest kśiąszká naprzod Kálwinowá/ ktorey ten tytuł dał: Vltima admonitio Ioannis Caluini ad Ioachimum Vestphalium, & reliquis Luteristis: tám pisze/ że Luterani/ nec Dei, nec Angelorum iudicium curent, diabolica tylko powiádá superbia canina impietate, cœca temulantia laborent; tamże Cyclopes, gigantes, latratores, phreneticos ich zowie etc. W inszych scriptách á co to wiedźieć iáko Kálwin Lutrá maluie/ w ktorych y chełpliwość iego opisuie/ że sie Heliászem zwał/ y ták o sobie rozumiał/ iż Bog nigdy ná dzień medrszego z niebá zesłáć nie miał.

Cal: Quinti Cop: etc. porwał. In instru: aduer: Libert: ca. 9.

14. Odgrywszy sie Lutrowi/ Quintinum Copinū & Libertinos porwał/ tam dziwnie ich szkaluie/ złorzeczy/ łáie/ zowiac ich wieprzámi/ nie ludźmi/ á pismo ich baśniámi.

Cal: in bre: admo: ad fratres Polon.

15. Alec wżdy ná Polskie ministry łáskaw/ ábo ć o wilczym nabożeństwie v nich wiedział/ nadobnie ich vpomina/ aby

troiák ego Bogá ſobie nie imáginowáli; weyćie wilká zmokłego. Támże: Blandratū, Ochinū, &c. ſceleratos á hypocritas zowie.

Beza.

In Epiſt: ad nobiles Poloniæ.

16. Słuchayćież/ Je^o M. Pan Bezá/ diſcipuł Kálwinow ſie też ozwał/ ktorego w Genewie Pan Mikołáiewſki náwiedzał/ y tám mu obediencią ſwoię oddawał; á ſzcześliwyſz to człowiek/ kto tákiego Proroká oczymá ſwymi oglądał/ ten ſie też bárzo ná ſlachtę Polſką fráſował / y Krolá Zygmuntá Auguſtá vpominał/ áby ſie Trideitom/ Anábáptiſtom/ y inſzym miniſtrom ſzerzyć w Polſcze nie dał/ zowąc ich Dei blaſphematores, &c. toć to życzliwość wielka.

Theol: Caſimiriani: In admon: ſua de li: cōnc: Bergeñ ca: 6

17. Pátrzmyſz co to zá woyná záś rożney ſekty miniſtrow będźie/ Theologi Caſimiriani, ná Lutrá y ná miniſtry iego trzaſk nieznośny czynią/ powiádáiąc że to był chłop błędow pełen Luter/ tylko zá ſzczęśćiem był w Witembergu profeſſorem.

Theol: verbi Caluini in admoni Chriſtia: de lib: concor.

18. Theologi tákże verbi Caluini, oſobliwie Auguſtanam Confeſſionem z dźiewiąći błędow arguunt, y dźiwnie ſkáluią;

Stancarus z Pińczowſkimi miniſtrámi.

19. Stáncarus Pińczowſkie miniſtry przediſputował / y był tám zá to ſtárſzym Rabinem. záś diſcypułowie iego tám ztąd go wygnáli/ y potępili / nie długoć ſie ná ſtolicy ták zácney ośiedźiał/ o tym w Stáncárowych kśięgách w Krákowie ie imprimowano/ Roku P. 1562.

Sákrámentarze z Luterem

20. Sákrámentarze oſobliwi/ iáko Ioan Szuts in Serpente antiquo, Oecolampadius, Zuinglianus, Albertus contra Carolſtadium; Lutrá Ceruiſiarum Papam zową, Antichriſti nepotem, Lunaticum, Sophiſtam, Craſſum ruſticum &c. Et in charta quadam Zuinglianorum 1527. edita.

Geor: Hansfel: In viæ monſtr.

21. Georgius Hansfeldius záś powiáda/ że to ſą Lutrowi miniſtrowie/ Carnifices Chriſti, Antichriſti, animicidæ, cœci idolatores.

Menon Simonius cit: Eder: & Vlebergius.

22. Menon Simonius záś ich Superbos zowie / Turcis & Tartaris facit abominabiliores.

Faſtus Soci.

23. Faſtus, Socinus Trideita, ten Andream Volanum rudem, ſtolidumq; zowie.

W Szkociey łbow roz-

24. W Szkociey tám rożnych łbow miniſtrowie/ nie przepuſczą też ſobie/ Helueticorum miniſtrorum Confeſſionem odrzu-

nych mini- strowie. caią/ y sprośnie ich szkaluią w kśięgach/ ktore ten tytuł maią/ Confessio & expositio simplex ortodoxæ fidei; A.D. 1566. inprimowano

Zwinglian z Lutrem. In respon. 25. Zwinglian y ten śmieszno Lutrá konterfetuie/ Præ iracundia mente motum, sursum, deorsum cursitantem, micantem oculis fumum, flammamq; spirantem, &c. cośby diabłu było podobno.

Budneus in anot: suis in versio. noui Testamēti. 26. Budneus Ebionitá/ sprośnie Czechowicowi złorzeczy/ pokázuiąc że nic nie vmie.

Osiánder z Melántonē 27. Osiánder Philippowi Melánch: iáko chłopu łáie/ w kśiąszkach/ de Inducto Osiandrismo, 1586. imprimowano.

Conratus z Lutrem. 28. Conratus Regius, bzydliwym fałszerzem/ y łotrem wierutnym Lutrá zowie/ y Ministry iego. Lib. Germanico contra Ioan. Heschusium de Cœna Dñi.

Sturmius z Osiándrem. 29. Sturmius záś Osiandrum, In palinodia ad Lucam Osiandrum, iádowićie kása.

Illiricus ze wszystkimi. 30. Illyricus, to chłop zápálczywy y śmiáły/ wszystkie gáni/ á sam sie chwali/ ále wiec ná Kálwiny nápiął sie wysoko/ powieda też/ że Liturgia non vno sacrilegio viciata, In defensione Confes: Martinistarum.

Wittegiftus z Kálwiná. 31. wittegiftus Anglik/ wártogłow rządny/ ten/ contra Puritanos pisząc/ broni do Genewy po reformácią dla kośćiołá y wiáry/ bo tám przed tym słáli: Genewá/ powieda/ od nas Anglikow teraz by sie vczyć miáłá.

Gesner z Lutrem. 32. Conrad Gesnár/ In vniuersali sua Bibliotheca, Lutrá srogotnie prześláduie/ y szkáluie.

Wigandus z Lutrem. 33. Wigandus powieda/ że po śmierći Lutrowey/ zły duch w Wittembergu śiedźiał ná kátedrze Lutrowey. in libro de Erroribus Geor. Maior.

Zarnouius Litewsk. mi nistry kása. 34. Zarnouius Arian/ Ministry Antychrystámi w Litwie zowie/ Machometanos, illusores mundi. In dialogis Polonicis, li. 2. f. 3.

Bucerus y Eras. z Lut. 35. Bucerus, á Erasmus, Lutrá obádwá gryzą.

Luter z Mūsterē/ Carol. 36. Luter záś Munsterum & Carolstadium; dyablámi ćielesnymi zowie/ etc. Collog: Mans: fol 153. Tom: 3.

Luter z Anabaptistámi. 37. Luter/ Anábaptystom niewymownie złorzeczy y łáie/ tákże y Zwinglianom.

To ták

To ták ſą ſekty niezliczone/ktorychby tu wyliczáć śiełá było/ktorych ſekt Miniſtrowie/wßetecznie á niewſtydliwie złorzeczą ſobie/ieden drugiego ßkáluiąc / á ſłáwę mu kradnąc / właśnie iákom powiedźiał/ by pśi ſię kąśáiąc. Pátrz kátholiku pobożny/ ná ſtátecznośc heretycką/ á ná ich miłość/y zgodę. Stąd káżdy bácżyć może/ śnádź y niewidomy/iáko to z tey zgody/ wiárá dobra być ma v nich / y kośćioł prawdźiwy/ co Miniſter to wiárá / á Pan Chryſtus powiedźiał / że iedná owczárnia/ ieden páſterz być ma. Komuż tu/ proßę/ z nich wierzyć/ gdyż ſię ſámi o wiárę nie mogą zgodźić? Pátrzćie ślepi Miniſtrowie / ieśliż ták v nas łáią ſobie święci Doktorowie/ wybráni Páńſcy/ y Apoſtołowie/ ieśliż ták ieden drugiego przeklinał.

O iáko Nazianzenus Baſilium, álbo Cypriáná ś. wychwala/ Eccleſiæ characterem go názwał / tákże Auguſtyn / Ieronym ś. drugich wyſławia / oni záś Auguſtyná / y Ieronymá. Nuż poślednieyßych Doktorow / iáka miłość y zgodá: Eckius / iáko inße Theologi wychwala/ oni záś Eckiußá. Oſius/ pámięći ś. człowiek / Scirletum, bibliotheko Duchá ś. názwał / Scirletus záś Hæreticorum malleo Ozyußá. To ták wßyſcy ſię v nas w Rzymſkim kośćiele [illegible] czą y miłuią/ choćiaż rożne ſtany duchowne ſą/ Biſkupi/ Pre[illegible]áci/ Kánonicy / y inni kápłani/ y Zakonnicy / pámiętáli bowiem o co Paweł ś. vpominał: Pacem ſequimini cum omnibus, & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. pámiętáli y ono: Honor eſt homini, qui ſeparat ſe à contentionibus. Kálwin / Bezá / Luter / etc. że z nich żaden ná to pámiętáć nie chćiał / więc też diſſenſio facta eſt in turba propter eum, iræ, rixæ, diſſenſiones, ſectæ, inuidiæ, &c. Ale v nas / iedná ſpołeczna miłość Boża / iedna też wiárá zgodna / ieden kośćioł / iedná owczárnia / ieden páſterz / iedná głowá / Chryſtus Iezus/ á po [illegible]hryſtuśie namieſtnikiem Piotr ś. o czymem iuż doſtáteczny wywod pokazał.

Nasianſe. Baſilius. Cyprianus. Auguſtinus Hieronym9 Eckius. Scirlet. Oſius.

Heb: 12. Pro: 17. Ioan: 7. Gal: 5. Eſter: 13.

Vważaycież Miłi Pánowie/ ktorzy miniſtry iáko węże

onych

onych Ophitow chowacie / y inni ktorzy ich słuchacie / świadectwá w tey Procy z pismá S. pilnie / á co ten Appendix ma w sobie; te zgode zwłaszczá iáka iest miedzy Doktorámi naszymi / iáka też miedzy ministrámi wászymi / ktorzy ták bezecnie złorzeca sobie / á ná to poyrzyćie / że káżdy rożnie vczy y pisze; prosze pilnie sie od nich tego czemu to pytayćie; vyrzyćie że ná to co odpowiedźieć nie beda wiedźieć / iedno pilnie słuchayćie; á ná pieć Dawidowych kámieni w tey Procy pámietayćie / niechay ná káżdy z osobná tyle świádectw minister pokaże / gdźie pismo ták wiele záś tego bronić bedźie / bo miedzy námi grá oto idźie / kto kogo pismem przekonáć może; á iżeby świádectwá z sámey Bibliey były / ták Seniorowie wászy w Wilnie ná disputáciey vrádźili; Pan Mikołáiewski zwłaszczá: że my práwi / ná sámym piśmie szczerym iáko ná sznurze vlegamy: Doktorow pro secundariis testibus vżywamy; pátrzćiesz aby tákiego Seniorá vstá záś nie drwiely / iáko sie iednego o czym wiem podrwiely / á práwie dáleko od słow Páná Mikołáiewskiego sie odstrzeleły.

Rozmowá szláchćianki z ministrem

Czásu nie dawnego / nie moge zátáić tego / słuchálá szláchetna białagłowá Ewángeliczká z Chlebowá kázánia mego / o porządnym Kápłáństwie / o czym w tey Procy naydźie: po tym kázániu miálá ministrá v śiebie / ktoremu o świeceniu Aaronowym / o vbierze Kápłáńskim &c. krotko á porządnie powiedźiálá / ták iáko słyszálá: Kśieże ministrze / rádábym od was co mi ná to powiecie wiedźiálá / bom ia v was nigdy o tym niesłycháłá: Minister zárumieniwszy sie / strophuiac one owieczke swoie rzecze: á coż czynićie? á iuż do spraw Zydowskich chcećie? Zydowskieć to tám sprawy były / nowego Zakonu sie tylko trzymáć mamy; biała głowá bedac prostaczká / á seducta zámilczálá: ia potym dowiedźiawszy sie o tym / ministrá pytáćiem kazał / gdźie przykazánie Páńskie / w stárym czy w nowym Zakonie? bo iezeli stárego Zakonu odstapi / muśi Przykazánia Páńskiego odstapić / bo ie tám

Zdrádá ychytrość ministrowá.

Moyżeſz nápiſał/ á ktoby go zániechał/ w ſtárym Zakonie go nie czytał/ gorſzy ten iuż niżeli zły duch bedźie. A wiere ták was Moyżeſz vpomina? (mowćie coż czynić? Vt quimus, quando non libet vt volumus) ázaż ták nie nápiſał? Leges verba legis huius coram omni Iſrael, &c. omni populo congregato, tam viris quàm mulieribus, paruulis & aduenis, vt audientes diſcant, & timeant Dominũ Deum veſtrum, & cuſtodiant, impleantq; omnes ſermones legis huius. á tákeś to ty ſwoiey owcy piſmo/ Zakon ten ſtáry/ iáko Duch S. kazał rozpowiedźiał? pátrzćieſz opárſzáłe owce chytrośći miniſtrow wáſzych/ y tey diferenciey. Jeden ná piśmie vległ iáko ná ſznurze/ á drugi ſie z tego ſznurá vrwał/ y Páwłá S. choć go miłuia zápomniał/ wſzák y ten ták nápiſał; Quæcunq; ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt: Jnſze piſmo teraz opuſczam/ ktore nas o ſtáry Zakon vpomina/ ábyſmy ták iáko vczy żyli; wſzákże tych nie zániecham: Prou: 30. Deut. 12. Ioſu: 1. Exo: 13. 2. Tit. 8.

Deut: 31.

Rom: 15.

Ale żebyśćie wiecey oczu nie mydlyli/ chytrośćia nie nárabiáli/ ludźi proſtych nie zdradzáli/ á to káżdemu y wam iáko dźiatkom pokaże/ że ſam Pan Chryſtus/ cokolwiek mowił ábo czynił/ z ſtárego Zakonu piſmá vżywał/ tákże Apoſtołowie/ y Ewángeliſtowie/ probuyćie ſobie oto ták:

Sã P. Chriſtus y z Apoſtoły piſmá ſtárego Zakonu vżywał.

Maćie Index ná przodku w Bibliey ktory ták ſie záczyna.

Index teſtimoniorum à Chriſto & Apoſtolis, in nouo teſtamento citatorum ex veteri, &c.

Ten Index Miniſtrom brzydkim zwierćiádłem.

Czytayćieſz to iedno ſobie/ znáć że Kálwin tego Indexu nie widźiał/ przeto go wam nie nápiſał. Wiec ia ták vczynie/ Exemplum z tego Indexu napiſze/ dla ktorego ſie y ſwych wſtydáć muśićie/ á pocznę z pierwſzych kśiąg: Nápiſano ten ſens/ Gen: 25. Credidit Abraam Deo, & reputatum eſt illi ad iuſtitiam. Pátrzćieſz tych słow Rom. 4. Iac. 2. Gal: 3. To ták z káżdego Rozdźiału niemal Páwel ś. y inni ſtárym Zakonem w Nowym álegowáli. Nápiſano też Exo: 25. Vide omnia, facito ſecundum exemplar quod &c. Pátrzćieſz tych słow/ ad Heb: 8. Act. 7. ále te exem-

plą krylećie: Napisano Leuit: 19. Diliges proximum tuum sicut te ipsum, &c. pátrzćieß: Rom: 13. Gal: 5. Iac. 1. Mat: 22. Mar. 12. A ták to bliźniego zdrádzáiąc miłuiećie? Napi: Num. 9. Os non comminuetis ex eo. ßukayćieß: Ioan: 19. Napi: Deut: 5. Non loqueris falsum testimonium, &c. maćie też to/ Luc: 28. Rom: 13. A wy czemu ták bezecnie bez wstydu kłámaćie/ żydowskie to/ práwi/ spráwy w stárym Zakonie/ á táka to prawdá ktora powiádaćie? Nápis: Iosu; 1. Non te deseram, &c. toż/ Hebr. 13. Nápis. Reg: 7. Ego ero illi in patrem, &c. pátrz/ Heb: 1. Nápis. Iob 5: Comprehendam sapientes in astucia; pátrz: 1. Cor. 3. widźićie Mędrkowie/ iákośmy też pochwytáli was; Czytayćieß tám ten Index dáley ná przodku w Bibliey sobie.

Bádźćieß ná potym ostrożni wßyscy/ ktorzy Ministrow słuchaćie/ o duße wáße idźie/ wierzćie/ że ie nieprzyiaćielom dußnym przedaćie/ trzebá wam w tym rozsądku bácznego/ słucháć Ministrow/ (pozwalam) słucháć też Kápłanow Kośćiołá Rzymskiego; á ty sam słucháczu miły/ bądź stanu wielkiego/ bądź máłego/ máiąc te Proce w ręku/ wnet sam osądźiß co będźie prawdźiwßego; Wiem pewnie/ że iáko Dániel Prorok/ chytrośći á zdrády/ znáczny ßlák naydźiećie Ministrá swego. A zá tym da Pan Bog w iedney owczárniey z námi chwalić będźiećie Stworzyćielá nášego

AMEN.

Summa Priuilegii à Serenißimo
SIGISMVNDO III.
D. G. Rege Poloniæ & Sueciæ, &c. concesſi.

CAutum eſt Priuilegio Sac. Reg. Maieſtatis, ne quis libros cuiuscunq; generis, Idiomatis quantitatis, in Officina Sibeneycheriana impreſſos, aut poſtea imprimendos; alibi in Regno & Magno Ducatu Lituaniæ, aliisq; partibus & locis Dominio ipſius ſubiectis imprimere, aut alibi impreſſos in eius Dominia importare & vendere audeat, ſub pœna mille florenorum, parte dimidia Fiſco Noſtro, dimidia vero Typographiæ Sibeneycherianæ Domino applicanda, librorum deniq; omnium confiſcatione, vt latius in Priuilegio declaratur.